

FFI RAPPORT

RADIKAL ISLAMISME I PAKISTAN OG KASHMIR - fra lokal til global jihad?

BOKHARI Laila

FFI/RAPPORT-2004/01583

FFI-1/885/911

Godkjent
Kjeller 10.01.2005

Jan Erik Torp
Avdelingssjef

**RADIKAL ISLAMISME I PAKISTAN OG
KASHMIR - fra lokal til global jihad?**

BOKHARI Laila

FFI/RAPPORT-2004/01583

FORSVARETS FORSKNINGSINSTITUTT
Norwegian Defence Research Establishment
Postboks 25, 2027 Kjeller, Norge

FORSVARETS FORSKNINGSinSTITUTT (FFI)
Norwegian Defence Research Establishment

UNCLASSIFIED

P O BOX 25
 NO-2027 KJELLER, NORWAY
REPORT DOCUMENTATION PAGE

SECURITY CLASSIFICATION OF THIS PAGE
 (when data entered)

1) PUBL/REPORT NUMBER FFI/RAPPORT-2004/01583	2) SECURITY CLASSIFICATION UNCLASSIFIED	3) NUMBER OF PAGES 92
1a) PROJECT REFERENCE FFI-I/885/911	2a) DECLASSIFICATION/DOWNGRADING SCHEDULE -	
4) TITLE RADIKAL ISLAMISME I PAKISTAN OG KASHMIR - fra lokal til global jihad? RADICAL ISLAMISM IN PAKISTAN AND KASHMIR – from a local to a global jihad?		
5) NAMES OF AUTHOR(S) IN FULL (surname first) BOKHARI Laila		
6) DISTRIBUTION STATEMENT Approved for public release. Distribution unlimited. (Offentlig tilgjengelig)		
7) INDEXING TERMS IN ENGLISH: IN NORWEGIAN:		
a) <u>Terrorism</u>	a) <u>Terrorisme</u>	
b) <u>Islamism</u>	b) <u>Islamisme</u>	
c) <u>Security Policy</u>	c) <u>Sikkerhetspolitikk</u>	
d) <u>Conflict</u>	d) <u>Konflikt</u>	
e) <u>Islam</u>	e) <u>Islam</u>	
THESAURUS REFERENCE:		
8) ABSTRACT This study surveys the different radical Islamic groups operating in the Pakistani/Kashmiri geographical context. It aims at providing an overview of the groups themselves and the historical and political context in which they have come into being. By looking at the historical and political climate in which these groups have developed the study looks at the groups and their infrastructure, and questions to what degree the groups have moved from a local to a more global agenda. The Kashmiri conflict offers a case study in which there seem to be clear indications that foreign (both Pakistani and <i>global jihadists</i>) involvement has changed the focus away from the initial independence struggle. In the Pakistani context, the study looks at the various shia- and sunni sectarian groups, as well as the radical Islamic groups that have come to be more active in the recent few years. A more extreme climate can be seen arguably due to two factors: Firstly the international influence of foreign fighters due to Pakistan in many ways being the back-yard to the Afghani Jihad and the resulting influence on the country. Secondly, a historically lenient attitude of different Pakistani governments has meant that a number of radical Islamist groups have flourished. The influence of foreign elements on these groups can be seen with regards to membership, weapons, tactics and ideology. A main argument of the study is therefore that the groups have become more global, but it is the local, political context and climate that has made this shift possible.		
9) DATE 12.05.2005	AUTHORIZED BY This page only Jan Erik Torp	POSITION Director

ISBN 82-464-0935-2

UNCLASSIFIED

SECURITY CLASSIFICATION OF THIS PAGE
 (when data entered)

INNHOLD

1	INTRODUKSJON	7
1.1	Problemstillinger	8
1.2	Kildebruk	11
2	PAKISTAN OG ISLAM	11
2.1	Islam og Islamisme i Pakistan	13
2.1.1	Zia-islamisering	14
2.1.2	Inspirasjon fra den islamske revolusjonen i Iran.....	15
2.1.3	Inspirasjon fra Afghanistan.....	16
3	KASHMIR OG RADIKAL ISLAMISME.....	18
3.1	Kashmir i historisk perspektiv	18
3.2	Kashmir i religiøst perspektiv	20
3.3	Talibanisering av Kashmir?	21
4	PAKISTAN OG RADIKAL ISLAMISME	25
4.1	Radikaliseringen av religiøse politiske partier	25
4.2	Religiøs-politiske allianser.....	26
4.3	Talibaniseringen av Pakistan	28
4.4	Pakistanske radikale grupper og internasjonale kontakter	29
4.5	En profil av radikale islamister – hvem er de?.....	34
5	EN OVERSIKT OVER RADIKALE ISLAMISTISKE GRUPPER	36
5.1	Introduksjon.....	36
5.2	Pakistanske og transnasjonale radikale islamistiske grupper.....	37
5.3	PAKISTANSKE ISLAMISTISKE GRUPPER	38
5.3.1	Sipah-e-Sahaba Pakistan.....	38
5.3.2	Tehreek-e-Jafria Pakistan	41
5.3.3	Tehreek-e-Nifaz-e-Shariat-e-Mohammadi.....	43
5.3.4	Lashkar-e-Jhangvi.....	45
5.3.5	Sipah-e-Mohammed.....	50
5.3.6	Lashkar-e-Omar	51
5.3.7	Tilknytning, forhold til andre grupper og utbrytergrupper.....	52
5.4	TRANSNASJONALE GRUPPER (OPERASJONSOMRÅDE KASHMIR).....	52
5.4.1	Lashkar-e-Tayyiba	52
5.4.2	Harakat-ul-Jihad-i-Islami, Harakat ul-Mujahideen, Harakat ul- Ansar og Jamiat-ul-Ansar	56
5.4.3	Jaish-e-Mohammed.....	60

5.4.4	Hizbul Mujahideen.....	63
5.5	Radikale islamistiske grupper i utvikling	65
6	GLOBALE FORBINDELSER.....	66
6.1	Støttenettverk utenfor regionen.....	66
6.2	Betydningen av treningsleire og madrasaer	67
6.3	Aksjoner med internasjonalt omfang	69
6.3.1	Aksjoner mot utenlandske mål i Pakistan eller Kashmir	69
6.3.2	Aksjoner internasjonalt	71
6.4	Globale forbindelser utenfor det sørasiatiske subkontinent.....	72
6.4.1	Storbritannia	72
6.4.2	Italia	73
6.4.3	Virginia, USA.....	73
6.4.4	Australia	74
6.4.5	Irak – det nye Afghanistan?.....	76
6.4.6	Israel	77
6.5	Al-Qaida-arrestasjoner i Pakistan.....	78
7	AVSLUTTENDE BETRAKTNINGER.....	80
7.1	Fra konservativ islam til radikal islamisme	80
7.2	Fra lokal til global jihad.....	82
8	BIBLIOGRAFI.....	85
A	KART SØR ASIA.....	90
B	KART PAKISTAN.....	91
C	KART KASHMIR	92

RADIKAL ISLAMISME I PAKISTAN OG KASHMIR - fra lokal til global jihad?

1 INTRODUKSJON¹

At one time Pakistan had become a shelter for a hodge-podge of foreign militant groups mixed with our own religious and sectarian extremism (...) Now we are acting against them, very actively. Previously nobody had the courage to do that (...) We are eliminating masterminds.²

President Musharraf, Rawalpindi, 4.august 2004

If Musharraf stands for enlightened moderation in a fight for his life and for the life of his country, the United States should be willing to make hard choices too, and make the difficult long-term commitment to the future of Pakistan. Sustaining the current scale of aid to Pakistan, the United States should support Pakistan's government in its struggle against extremists with a comprehensive effort that extends from military aid to support for better education, so long as Pakistan's leaders remain willing to make difficult choices of their own.³

9/11 Commission Report, 2004

Pakistan har kommet i søkelyset som alliert med USA i forbindelse med "kampen mot terror" i tiden etter 11. september 2001. Dette gjelder særlig samarbeidet med amerikanske styrker i jakten på al-Qaida og Taliban. I denne sammenheng gjør pakistanske myndigheter tilsynelatende alt for at jakten på Osama bin Laden, som man tror oppholder seg i grenseområdene mellom Afghanistan og Pakistan, skal foregå uavhengig av hva de pakistanske og kashmirske gruppene foretar seg.⁴ Fokus er også på den hjemmebryggede radikale islamismen som sakte men sikkert kommer frem i lyset. Det fremkommer daglig informasjon som tyder på samarbeid og forbindelser av ett eller annet slag mellom lokale grupper og mer globale ideologiske bevegelser. Pakistan ser ut til å ha blitt et oppholdssted, et samlingspunkt og

¹ Jeg vil få takke mine kolleger ved FFI dr. philos. Brynjar Lia, Åshild Kjøk, Thomas Hegghammer og Petter Nesser, for nyttige kommentarer og innspill til rapporten. Jeg vil spesielt få takke forskningsassistent Synnøve Marie Kvam for meget god hjelp til kildeinnsamling.

² "Pakistan winning war on terror: Musharraf," *Dawn*, 5. august 2004, <http://www.dawn.com/2004/08/05/top1.htm>.

³ *The 9/11 Commission Report*, National Commission on the Terrorist Attacks against the United States, lastet ned 27. juli 2004, <http://www.9-11commission.gov/report/911Report.pdf>.

⁴ Se bl a "Musharraf hails blow to al-Qaida," *BBC News*, 27. september 2004, http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/3692606.stm og "Militant flourishes in plain sight," *Los Angeles Times*, 25. januar 2004, http://story.news.yahoo.com/news?tmpl=story&cid=2026&ncid=2026&e=12&u=/latimes_ts/20040125/ts_latimes/militantflourishesinplainsight.

en rekrutteringsarena for en rekke islamistiske bevegelser, inkludert al-Qaida og andre ”globale jihadister”. Dette har skapt nye forbindelser mellom “de globale jihadistene” og de lokale gruppene. Graden av koordinering og planlegging av angrepene som har funnet sted i Pakistan fra våren 2002, samt bruk av selvmordstaktikk, noe som tidligere var ukjent blant de lokale gruppene, er indikasjoner på slike forbindelser.

Kashmir står sentralt i denne studien. Striden om landområdet Kashmir har siden delingen av India og Pakistan vært en spire til konflikt, og landene har til dags dato ikke kommet frem til en løsning.⁵ Den symbolske betydningen av Kashmir blir av mange i Sør-Asia sammenliknet med Palestina-spørsmålet i Midtøsten. Lokalt og regionalt brukes Kashmir-spørsmålet og Indias herredømme over Kashmir som motivasjon til kamp og et symbol på undertrykkelse av en muslimsk befolkning.⁶ Konflikten har dermed spilt en sentral rolle i rekrutteringen av både nasjonalistisk og religiøst motiverte aktivister.

De siste årene har enkelte sentrale grupper i regionen hatt klare globale forbindelser gjennom støttenettverk med rekruttering, innsamling eller planlegging som form og mål. Forbindelsene har ofte vært løse, gjerne basert på personlige kontakter mellom enkeltpersoner eller enkelte grupper, inngått under opphold i madrasaer, treningsleire eller andre møtesteder. Det som har muliggjort kontakten, har vært at man har hatt en felles tankegang, et felles kall og felles oppgave.

1.1 Problemstillinger

Denne studien inngår i FFI-prosjektet “Transnasjonale radikale islamistbevegelser” (TERRA III). Forskningsprosjektet har som mål å fokusere på et utvalg islamistiske grupper for å se i hvilken grad de har tilknytninger ut over sitt lokale miljø og den lokale konflikt, blant annet hva gjelder ideologi, transnasjonale støttenettverk og rekrutteringsbaser.

Studien gir en oversikt over radikal islamisme i Sør-Asia med spesiell vekt på de grupper som opererer i Kashmir (heretter kalt kashmirgrupper). Det vil også bli lagt vekt på grupper som opererer i eller ut fra Pakistan. Den sentrale problemstillingen vil være hvilke forbindelser og ambisjoner de ulike gruppene har utover den lokale og regionale arena. Hvilke kontakter har gruppene eventuelt hatt med bredere radikale islamistiske miljøer og på hvilke områder har denne kontakten eksistert? Studien ønsker å kartlegge i hvilken grad kontakten gjelder områder som rekruttering, ressurser, virkemidler, opplæring og ideologisk motivering. Spørsmålet som stilles blir derfor om man, på bakgrunn av det foreliggende kildematerialet, kan si at det har foregått en dreining fra en lokal til en global agenda, en *lokal selvstendighetskamp* og en lokal

⁵ Det ligger ikke innenfor rapportens rammer å skulle se på fredsinitiativene framsatt våren 2004.

⁶ Se f eks kommuniké fra al-Qaida: “Text of the remarks made by Shaykh Usamah bin Laden on the occasion of the second anniversary of the attacks on New York and Washington,” *Global Islamic Media*, 12. september 2003, www.groups.yahoo.com.

sekterisk konflikt til en *global jihad*?⁷

Studien ønsker å kartlegge de ulike gruppene, deres ideologi, ressurser og medlemsmasse, samt deres forbindelser, i tillegg til å forstå deres utvikling i et politisk landskap. For å forstå de ulike gruppenes utvikling, vil man også måtte se disse i sammenheng med lokale, regionale og globale utviklingstrekk.

Studien argumenterer for at Kashmirkonflikten de siste årene på mange måter har gått fra å være en nasjonal og begrenset konflikt, *en selvstendighetskamp*, til å utvikle ambisjoner på en mer regional og global arena. Skillet mellom den lokale kampen og den globale jihad og arena er ikke klart. Grenselandet mellom det lokale og det globale står sentralt i studien. Det er skjedd en utvikling *mot* en mer global linje, men den lokale konteksten er likevel avgjørende. Det søkes videre å se på hvorfor denne utviklingen kan ha funnet sted, det vil si i hvilket politisk landskap og realitet aktørene har operert i, på et lokalt, regionalt eller globalt nivå.

Et annet spørsmål som behandles er om disse gruppene har lært av andre – og i så fall hvordan, gjennom hvilke kanaler dette har skjedd, og med hvilke konsekvenser. Finnes det et organisert nettverk, eller er det snakk om transnasjonale forbindelser basert på uformelle, uorganiserte personlige kontakter? I hvilken grad har utenlandsk engasjement funnet sted, og hvordan har utlendinger (eller pakistanere) tilknyttet det globale transnasjonale nettverket til *al-Qaida* hatt innflytelse på de lokale gruppene? Konsekvensene er det kan hende for tidlig å si noe konkret om, men ved å se på ambisjonsnivået hos de enkelte gruppene kan vi prøve å si noe om hvorfor og hvordan dette kan ha konsekvenser også utenfor det geografiske området Sør-Asia. Et eget kapittel er viet globale forbindelser utenfor den regionale konteksten.

Tesen om at de *lokale* gruppene er blitt mer globale, og at selve *kampen* blir definert i et mer globalt rammeverk, vil bli testet. Ved en gjennomgang av de sentrale gruppene vil studien identifisere fem parametere for å se på i hvilken grad dette er tilfelle. De globale forbindelsene testes ved å se på:

1. gruppenes utvikling, historie og ideologi
2. støttenettverk, nasjonalt og internasjonalt
3. treningsleire og kontakter i Pakistan, Kashmir og Afghanistan
4. utenlandsk engasjement i aksjoner i Pakistan, inkludert utenlandske mål i Pakistan
5. engasjement i aksjoner utenfor Pakistan

I tillegg undersøkes i hvilken grad gruppene har definert sin egen *modus operandi* overfor

⁷ Det arabiske ordet *jihad* betyr “*anstrengelse*” og det skilles i islam mellom den store og den lille *jihad*. Den store *jihad* dreier seg om å bekjempe det onde i seg selv, mens den lille *jihad* går ut på å bekjempe ytre fiender. *Jihad* ses på som anstrengelse *for* islam, også i militær betydning, her i enten offensiv eller defensiv betydning. (Som Ibrahim Abu-Rabi, professor i islamske studier ved Hartford Institute of Religious Studies skriver: “Jihad is an effort against evil in the self and every manifestation of evil in society,” W.H.Swatos (ed.), *Encyclopedia of Religion and Society*, Oxford: Altamira Press, 1998, <http://hrr.hartsem.edu/ency/islam.htm>. I denne studien vil begrepet *jihad* bli brukt slik de radikale islamistene anvender begrepet – en militær/væpnet kamp mot ytre fiender.

utviklingen fra lokal til global kamp. Bruken av selvmordsbombere er her interessant. I forbindelse med problemstillingen om hvorvidt Kashmirkonflikten er i ferd med å bli mer global av natur, vil spørsmålet om støttenettverk og en ressursmessig import og eksport av konflikten være relevant. Ser vi her spillovereffekter fra andre konfliktområder som Afghanistan og Tsjetsjenia? Ahmed Rashid drøfter i sin bok om Taliban nettopp denne spillovereffekten og hevder at Taliban eksporterte militant ekstremisme til de omkringliggende områdene. Det vises samtidig til at Afghanistan også ble et tilholdssted, et fristed og en utklekkingsanstalt for en sterkere form for radikal islamisme, en solidaritetsfølelse med islamister i andre land og en utvikling av en felles historie og identitet. Har dette tilholdsstedet nå flyttet seg til Pakistan, med Kashmir som arena? Har Kashmir og Pakistan tatt over Afghanistans rolle som fristed og i så fall med hvilke konsekvenser? Den pakistanske offensiven mot radikale islamistiske miljøer i grenseområdene mot Afghanistan samt i byene i Punjab og storbyen Karachi våren og sommeren 2004, har avdekket en rekke interessante opplysninger hva gjelder enkeltpersoner og deres tilknytning til al-Qaida. Hvilke konsekvenser dette har, og har hatt, for de radikale gruppene i Pakistan vil bli undersøkt.

Studien ser videre på utviklingen av sekteriske grupper (sjia- og sunnimuslimer) inne i Pakistan, deres tradisjonelle regionale støttenettverk og hva innenrikspolitikken har betydd for utviklingen av disse gruppene. Pakistans religiøse fundament bygget på islam har vært en rød tråd gjennom landets historie. Spørsmålet om hvilken rolle islam skal spille i politikken, er et dilemma de mange pakistanske regjeringene har måttet slite med siden uavhengigheten fra India; for det første for å skape en identitet forskjellig fra den indiske, og for det andre å håndtere sekteriske militante bevegelser med regionale implikasjoner.⁸ Relatert til dette er det underliggende spørsmål om Kashmirkonflikten, og Pakistans støtte til Kashmir (og Afghanistan/Taliban), har vært en religiøs eller en politisk/nasjonal sak. Dette er interessant med hensyn til hvordan konflikten har utviklet seg, men også hvordan den er blitt brukt symbolsk av pakistanske myndigheter og av pakistanske islamistiske bevegelser som argument i rekrutteringen.

En dreining i defineringen av hvem som er fiende nummer én fra India til USA hos de pakistanske og de kashmirske gruppene, er et tydelig tegn på en strategisk og politisk utvikling mot en global jihad. Dette fremkommer blant annet i retorikken hos ulike lokale grupper, men også de religiøse politiske partiene.⁹ Forskeren Mariam Abou Zahab hevder at begivenhetene høsten 2001 med fallet av Taliban og tapet av Afghanistan som fristed – har forsterket den globale jihad ideologisk. I tillegg har de lokale motivasjonsfaktorene stått sentralt. Kashmir og Afghanistan har begge vært, vekselvis eller parallelt, symboler på utøvelsen av jihad i regionen. Likeledes har Pakistan lenge vært, og fortsetter å være, et viktig senter for radikal islamisme, også globalt.¹⁰

⁸ S. V. R. Nasr, "Islam, the State and the Rise of Sectarian Militancy in Pakistan," i C. Jaffrelot (ed.) *Pakistan - Nationalism without a Nation*, London: Zed Books, 2002.

⁹ Se f eks *Jamaat-i-Islamis* hjemmesider: <http://www.jamaat.org>.

¹⁰ M. Abou Zahab, O. Roy, *Islamist Networks. The Afghan-Pakistan Connection*, London: Hurst, 2004.

1.2 Kildebruk

Denne studien ble påbegynt våren 2003. Kildeinnhenting har foregått ved hjelp av nyhetsdatabaser, som World News Connection, Internettkilder som ulike Yahoo-grupper, samt bruk av internasjonale medier, lokale aviser, tidsskrifter og regionale studier. I tillegg har gruppenes egne vevsider blitt brukt, men disse har det vært vanskelig å observere kontinuerlig da de stadig skifter adresse.

Forfatteren foretok en studietur til Pakistan med FFIs søsterorganisasjon i Sverige, FOI (Totalförsvarets forskningsinstitut) i mai 2003, tilrettelagt av den svenske og den norske ambassaden i Islamabad. Her ble utfyllende materiale samlet inn, intervjuer gjort og diskusjoner holdt med journalister, politikere, tjenestemenn, forskere og militære offiserer. Intervjuer er også gjort med indiske forskere og politikere per telefon eller på seminarer og konferanser. Løpende kontakt med sentrale personer i både Pakistan og India er opprettholdt gjennom hele studiet.

Det er i studien anvendt både primær- og sekundærkilder. Både lokale indiske og pakistanske aviser er brukt, og at forfatteren har også hatt muligheten til å gjøre en rekke intervjuer, som utgjør en god kilde.

Lite akademisk arbeid er gjort på radikale islamistiske grupper i Sør-Asia. Det har derfor vært en utfordring å finne frem til ulike og varierte kilder. Denne studien er derfor et bidrag til å sammenfatte ulike kilder på et tema og en problemstilling om hvilket det finnes mye politisk farget materiale, mye fersk og "rå" informasjon og mange meninger. Utfordringen har vært å sammenfatte og å analysere dette innenfor et rammeverk definert i relasjon til utviklingen innenfor transnasjonale islamistbevegelser.

2 PAKISTAN OG ISLAM

12. januar 2002 talte president Musharraf til det pakistanske folk og understreket i klartekst at staten og nasjonen må gå foran enhver form for panislamisme. Han viste til Pakistans historiske skjebne og prosjektet Pakistan, utformet av statens grunnlegger, Muhammad Ali Jinnah. Selv om debatten har vært et stadig tilbakevendende tema siden opprettelsen av den islamske staten Pakistan i 1947, var dette et brudd med pakistansk politikk overfor Afghanistan og Kashmir siden Zia ul-Haq's "islamiseringsprosess" på 1980-tallet.¹¹

Pakistan ble grunnlagt som en selvstendig islamsk stat ved delingen av det indiske subkontinentet i 1947.¹² Formålet var å gi muslimene på subkontinentet deres egen stat og eget land, uavhengig av det hinduistiske India. Fra 1947 til i dag har den pakistanske befolkningen, som er 97% muslimer, vokst fra 45 millioner til ca. 145 millioner mennesker. I løpet av de 55 årene landet har vært selvstendig har folket opplevd fire militærkupp, først i 1958 av general

¹¹ Se kapittel 2.1.1.

¹² Pakistan er det eneste landet i verden i moderne tid i tillegg til staten Israel som er blitt grunnlagt på basis av religion.

Ayub Khan, deretter i 1969 av general Yahya Khan, så i 1977 av general Zia-ul Haq og sist i 1999 av nåværende president, general Pervez Musharraf. Den politiske hverdagen i Pakistan er preget av voldsomme motsetninger, hvor den til enhver tid sittende regjering har måttet balansere sterke interesser innenfor de militære, religiøse og økonomiske (føydale) grupperingene mot hverandre.

Pakistan har siden høsten 2001 også måttet rette mer og mer oppmerksomhet mot både den hjemlige og den eksternt motiverte radikalismen. En blanding av internasjonal geopolittikk, landets regionale rolle, nasjonale interesser og lokale interessekonflikter har bidratt til å destabilisere både staten og regionen. Mange viser til at denne uroen er et resultat av den kalde krigen, utkjempet på Afghanistans slagmark.¹³ Den oppstod rundt den afghanske motstandskampen, som ble støttet av pakistansk og amerikansk etterretningstjeneste (ISI og CIA).¹⁴ CIA bidro med våpen, ammunisjon og trening av *mujahideen*, kanalisert gjennom den pakistanske etterretningen (ISI).¹⁵ Saudi-Arabia støttet i tillegg kampen med økonomiske midler. Dette førte til sammen til økt støtte til den afghanske motstandskampen mot Sovjetunionen under den kalde krigen.¹⁶ Under Sovjetunionens okkupasjon av Afghanistan fra 1979 –1989 ble mer enn 200 000 mujahideen trent i Pakistan for å kjempe mot Den røde armé.¹⁷ M. Hussein skriver for eksempel om denne perioden:

... during a 10-year period, approximately US\$ 5.2 bn was funnelled through Pakistan for this Jihad, which created a well-trained international corps of motivated Muslims and Afghan warlords with their own militias and gave way to a sprawling ‘culture of Kalashnikovs’ that has destabilised urban Pakistan.¹⁸

Dette førte til en voldsom krigsindustri og en utpreget voldskultur særlig i grensetraktene mot Afghanistan. Sentralt her står områdene North West Frontier Pakistan (NWFP) og Baluchistan (se Appendiks). Disse er stammeområder hvor selv ikke den pakistanske sentralregjeringen har full kontroll, og kan betraktes som statsløse. Antropologer har antydnet at den tilsynelatende “lovløsheten” har tydeliggjort de originale strukturene og understreket de etniske og økonomiske interessene over unaturlige statsgrenser.¹⁹

Den tilsynelatende lovløsheten, den såkalte “Kalashnikov-kulturen”, ble utnyttet av lokale grupper, stammeledere og folk med økonomiske interesser i organisert kriminalitet. Områdene rundt byene Peshawar (NWFP) og Quetta (Baluchistan) ble gjennomfartsårer for våpenhandel,

¹³ A. Rashid, *Taliban – Islam, Oil and the New Great Game in Central Asia*, London: I. B. Tauris Publishers, 2000.

¹⁴ Den pakistanske etterretningstjenesten, Inter-Services Intelligence (ISI).

¹⁵ A. Rashid, *Jihad. The Rise of Militant Islam in Central Asia*, New Haven: Yale University, 2002.

¹⁶ Intervju og e-postkorrespondanse med Pensj. Gen. Lt. Talat Masood, Islamabad, 13. mai 2003.

¹⁷ *Mujahid*: en som utøver *jihad*, flertallsform *mujahideen*.

¹⁸ M. Hussein, “Asia – The genesis of Pakistan’s terrorist problem,” *Jane’s Terrorism & Security Monitor*, 13. september 2002, <http://www4.janes.com>.

¹⁹ P. Titus, “Honor the Baloch, Buy the Pushtun: Stereotypes, Social Organization and History in Western Pakistan,” *Modern Asian Studies* 32,3 (1998), s. 657-687,

<http://journals.cambridge.org/bin/bladerunner?30REQEVENT=&REQAUTH=0&500001REQSUB=&REQSTR1=S0026749X98003023>.

narkotikahandel og annen organisert kriminalitet. Dette var med på å forsterke de strukturene og de uformelle institusjonene som fantes i disse områdene, deriblant stammeledernes makt.

I U. S. State Departments *Patterns of Global Terrorism Report – South Asia Overview* fra april 2001, står Pakistan og president Pervez Musharraf spesielt nevnt i forbindelse med USAs bekymring for Pakistans tilsynelatende støtte til kashmirske opprørsgrupper samt til Talibans militære operasjoner i Afghanistan. Her sies det blant annet at:

Kashmiri militant groups continued to operate in Pakistan, raising funds and recruiting new cadre. ... Islamabad also failed to take effective steps to curb the activities of certain madrassas, or religious schools, that serve as recruiting grounds for terrorism.²⁰

De samme problemstillingene og bekymringene gjentas i 11. september kommisjonens rapport.²¹

Valgresultatet i Pakistan i oktober 2002 blir sett på som den første direkte konsekvens av Pakistans vestvennlige politikk etter 11. september 2001. En oppfatning blant mange muslimer både blant arbeiderklassen og middelklassen i Pakistan er at “krigen mot terror” er urettferdig, og er rettet kun mot muslimske grupper og ledere. Dette kom klart frem i demonstrasjoner mot angrepene på Afghanistan høsten 2001 (og igjen i demonstrasjoner mot invasjonen i Irak våren 2003). Dette har skapt et tilbakeslag for regjeringen i Pakistan og førte til at den nyopprettede alliansen av religiøse partier, *Muttahida Majlis-e-Amal* (United Action Front), høstet flest stemmer ved valget i oktober 2002.²²

Denne type religiøse allianser er ikke noe et nytt fenomen i pakistansk politikk. De representerer en ytterliggående politisk fløy, men de fleste av medlemmene av MMA/UAF er erfarne parlamentarikere, og noen har tidligere regjeringserfaring. Enkelte har til og med vært samarbeidspartnere til militære ledere, som så dem som viktige brikker i å profilere sin politikk i Afghanistan og Kashmir overfor den pakistanske befolkningen. Det spesielle er at de nå har dannet en paraplyorganisasjon for å stå sterkere samlet ”for å stå samlet mot en felles fiende”.²³

2.1 Islam og Islamisme i Pakistan

Den pakistanske konstitusjonen av 10. april 1973 (suspendert fra 1977 til 1985, og igjen fra 15. oktober 1999) garanterer full religionsfrihet, og at forholdene skal bli lagt til rette for at minoriteter skal kunne praktisere sin religion i frihet.²⁴ Konstitusjonen slår videre fast at staten

²⁰ *Patterns of Global Terrorism Report 2001*, U. S. State Department, lastet ned 23. november 2003, <http://usembassy.state.gov/islamabad/www01050203.html>.

²¹ *The 9/11 Commission Report*, National Commission on the Terrorist Attacks against the United States, lastet ned 27. juli 2004, <http://www.9-11commission.gov/report/911Report.pdf>.

²² Se s 28 for en mer utdypende gjennomgang av *Muttahida Majlis-e-Amal* (MMA).

²³ Intervju med direktør Shirin Mazari, *Institute of Strategic Studies* (ISS), Islamabad 16. mai 2003.

²⁴ The Islamic Republic of Pakistan official website, <http://www.pakistan.gov.pk/>.

er en islamsk republikk og at islam er statsreligionen. Islam er et grunnleggende element i landets nasjonale ideologi, da Pakistan ble grunnlagt for å være muslimesenes hjemland. I konstitusjonen står det videre at både presidenten og statsministeren skal bekjenne seg til islam, og at alle sentrale tjenestemenn må avlegge ed på å beskytte landets islamske ideologi.²⁵

Visse restriksjoner blir derfor lagt på religionsfriheten, og tolkningen av dette er noe av det som ofte har skapt strid mellom sjia- og sunnimuslimene. Fra slutten av 1970-tallet ble konflikten mellom sjia- og sunnimuslimer særlig merkbar, og ofte var det tolkningen av *graden* av en statlig pålagt *islamisering* som var gjenstand for uenighet.

2.1.1 Zia-islamisering

Da general Zia ul-Haq kom til makten på slutten av 1970-tallet, innledet han en islamiseringspolitikk grunnet i hans *Wahhabi-Deobandi*-religiøse tilnærming.²⁶ Som en del av denne politikken foreslo Zia ul-Haq innføring av *Hanafi fiqh* og *Zakat*.²⁷ Konstitusjonen slår fast at religiøse minoriteter skal fritas fra å betale skatter som vil kunne støtte opp om religionen til majoriteten (ofte det styrende parti).²⁸ Zakat gjelder i prinsippet kun for sunnimuslimer og er en religiøs skatt på 2,5% av deres inntekt. På 1980-tallet var dette noe av bakgrunnen for urolighetene mellom sjia- og sunnigrupper, og førte til dannelsen av en rekke militante sjiamuslimske grupperinger.²⁹

Sjia- og sunnimuslimene i Pakistan har tradisjonelt levd sammen i relativ harmoni på subkontinentet. Den vedvarende disputten har derimot vært mellom modernister og radikale muslimer i ulike tolkninger av hvilken rolle religion skal ha for staten Pakistan.³⁰ I 1980 ble imidlertid *Tehreek-e-Jafria Pakistan* (TJP) dannet. Dette var en sjiamuslimsk gruppe som hadde som arbeidsplattform å kjempe mot den religiøse skatten Zakat som president Zia ul-Haq hadde innført. Som et motsvar til TJP vokste det frem på midten av 1980-tallet en gruppe militante sunnimuslimske *deobandi*-etterfølgere som grunnla *Anjuman Sipah-e-Sahaba* (soldater av profeten Mohammeds tilhengere). Deres mål var å gjøre opprør mot sjiamuslimske føydalherrer i Jhang-området (landbruksfylket Punjab). Gruppen ble senere omdøpt til *Sipah-e-Sahaba Pakistan* (SSP), og endret målsetningen sin til også å støtte islamiseringsprosessen til daværende

²⁵ *Ibid.*

²⁶ *Wahhabi*: en puritansk, strengt konservativ reformbevegelse på Den arabiske halvøy, grunnlagt av Ibn Abd al-Wahhab (1703-92); i store deler av den muslimske verden i dag viser betegnelsen wahhabi til en bokstavtro, konservativ form for islam; brukes også som et synonym til *salafi*. Saudiarabisk støttet – på det sørasiatiske subkontinentet en betegnelse innført av engelskmennene på 1800-tallet om motstandsgrupper. *Deobandi* refererer til en muslimsk reformbevegelse fra slutten av 1800-tallet, oppkalt etter den indiske byen Deoband. Radikalisert som en del av Zia-ul-Haqs *islamiseringsprosess* fra 1977.

²⁷ Begrepet *Hanafi Fiqh* står for islamsk rettsvitenskap, vitenskap om sharia og særlig i de religiøse lovene tolket av *Hanafi*-skolen, en av de fire sunni-islamske lovskolene, særlig utbredt i Sør-Asia. *Zakat* er en religiøs skatt pålagt sunnimuslimer.

²⁸ Se bl a B. Raman, "Focus on Pakistan's Tablighi Jamaat," *South Asia Analysis Group Paper*, 15. september 1999, <http://www.saag.org/papers/paper80.html>.

²⁹ M. Abou Zahab, "The regional dimension of Sectarian conflicts in Pakistan," i C. Jaffrelot (ed.): *Pakistan – Nationalism without a nation?* London: Zed Books Ltd, 2002: 115 – 128.

³⁰ O. Bennett Jones, *Pakistan. Eye of the Storm*, New Haven: Yale University, 2002: 9 – 25.

president, general Zia-ul-Haq.³¹

Ytre omstendigheter som den iranske revolusjonen, Iran-Irak-krigen og den afghanske jihad var også viktige motiverende faktorer for den gryende sekteriske spenningen, og på denne måten fikk man på mange måter en viss internasjonalisering av sekterisk pakistansk politikk. Religiøse partier ble radikaliseret av utenlandsk påvirkning og utenlandsk finansiell støtte.³² Finansiell og ideologisk støtte ble sikret blant annet fra Iran til de sjiamuslimske gruppene og fra Saudi-Arabia og golfstatene til de sunnimuslimske gruppene. Moskeer og *deeni madraser* (teologiske skoler) med sekterisk tilslutning ble etablert, og pakistanske religiøse lærde reiste til Saudi-Arabia, Irak og Kuwait. Mange av de religiøse lærde fikk så opplæring i disse landene og tok med seg en ny form for religiøs retning og tolkning tilbake til Pakistan. Dette gav også grunnlaget for en gjensidig kontakt og utveksling mellom ulike religiøse miljøer, som skulle videreutvikles på 1980- og 1990-tallet.

2.1.2 Inspirasjon fra den islamske revolusjonen i Iran

Selve rammeverket for de sekteriske gruppene og rivaliseringen ble på mange måter lagt på slutten av 1970-tallet. Omtrent samtidig med 'Zia-islamiseringen av samfunnet' kom den islamske revolusjonen i Iran (1977 – 1979), og skapte to rivaler i Sør-Asia, det sjiamuslimske Iran og det sunnimuslimske Pakistan.³³ Enkelte av de sjiamuslimske lærde i Pakistan tolket Zia ul-Haq og hans islamiseringsprosess som et forsøk på å tvinge sunnimuslimske normer på en sjiamuslimsk minoritet.³⁴ Den iranske revolusjonen inspirerte pakistanske sjiamuslimer og bidro til en politisering, men dette resulterte også i tilbakeslag: For å demme opp mot denne påvirkningen ble økt støtte gitt fra Saudi-Arabia, Irak og Kuwait til *wahhabistene* og til andre sunnimuslimske grupperinger i Pakistan. Pakistan ble slagmarken for denne konflikten: Landet har en lang felles grense med Iran og en betydelig sjiamuslimsk befolkning, samtidig som Zia ul-Haq hadde gjort landet til en hovedalliert for USA i regionen.

Sekteriske skillelinjer ble nå militarisert på en måte som man tidligere ikke hadde sett. Mellom 1990 og april 1998 ble det i provinsen Punjab utført så mange som 344 drap på sjiamuslimer og 212 på sunnimuslimer.³⁵ Det mest voldelige året var i 1997, med over 200 døde og 175 skadde.³⁶ I perioden fra president Musharraf tok makten i oktober 1999 til august 2001, førte sekterisk vold i Pakistan til at 220 personer døde og 2000 ble skadde.³⁷ De fleste av disse voldshandlingene fant sted mellom de sunnimuslimske organisasjonene *Lashkar-e-Jhangvi* og

³¹ Zia ul-Haq var Pakistans president i perioden 1977 – 1988, etter å ha styrtet Zulifikhar Ali Bhutto i et militærkupp i 1977.

³² Se bl a M. Abou Zahab, "The Regional Dimension of Sectarian Conflicts in Pakistan," i C. Jaffrelot (ed.) *Pakistan - Nationalism without a Nation?* London: Zed Books Ltd, 2002.

³³ R. Jafri, "Democracy vs. military rule," *Defence Journal*, Karachi, oktober 2002.

³⁴ M. A. Weaver, *Pakistan: In the shadow of Jihad and Afghanistan*, New York: Farrar, Straus and Giroux, 2002: 60 – 68.

³⁵ M. A. Weaver, *Pakistan: In the Shadow of Jihad and Afghanistan*, New York: Farrar, Straus and Giroux, 2002.

³⁶ S. Ahmed, "The (Un)holy Nexus?" *Newsline*, september 1998.

³⁷ S. Fayyaz, "A Break from the Past: Trends in Pakistan's Security Policy after 9/11," Paper presentert ved Fourth Biennial Conference: Security Trends in the Asia-Pacific Region, Hawaii, 15. – 17. juni 2004.

Sipah-e-Sahaba og den sjiamuslimske bevegelsen *Sipah-e-Mohammed*. (Disse gruppene er omtalt i detalj senere i rapporten).

Sjiamuslimenes vellykkede motstand mot ‘Zia-islamiseringsen’ og den iranske revolusjonen oppildnet militante sjiamuslimer til videre kamp. Etter revolusjonen og Iran – Irak-krigen, som i Pakistan ble sett på som en krig mellom sjia- og sunnimuslimer, ble store summer kanalisert fra Iran til Pakistan for å åpne kulturelle sentre, og idéen om panislamisme ble innført gjennom *Imamia Students Organisation* (ISO). Kontakt ble således etablert med studiesteder i Najaf og Qom i Irak, hvor bånd ble knyttet til sjiamuslimer fra Midtøsten, og spesielt libanesere. Mange returnerte til Pakistan og åpnet madraser og kultursentre med iransk støtte. Den nye formen for sjiamuslimsk aktivisme ble sett på som i økende grad politisert og inspirert av ayatollah Khomeini i Iran. I 1984 fikk *Tehrik-e-Nifaz-e-Fiqh-e-Jafria*, etablert i 1979 for å beskytte sjiamuslimske rettigheter, for eksempel, en mer radikalisert og politisert plattform med mål å slåss mot amerikansk og sionistisk imperialisme.³⁸

En rekke angrep og voldsaksjoner ble utover 1990-tallet utført av ulike rivaliserende grupper, ofte langs skillelinjene sjia- og sunniislam, hvor også iranske tjenestemenn ble ofre. Dette har ført til spekulasjoner om medvirkning fra islamistiske radikale utenfor Pakistan. I 1990 ble den iranske diplomaten Sadiq Ganji drept i Lahore og i 1997 ble Muhammad Ali Rahimi, også han iransk diplomat, og seks pakistanere drept i et angrep på det iranske kultursenteret i Multan. Støtten til de radikale gruppene kom i hovedsak fra islamistiske grupperinger og ideologiske miljøer lokalt i Iran og Saudi-Arabia.

2.1.3 Inspirasjon fra Afghanistan

Fra 1988 fikk den sekteriske konflikten en ny dimensjon da den afghanske jihad ble brakt til Pakistan etter at Sovjetunionen trakk seg ut av Afghanistan. Gjennom hele 1980-tallet ble provinsene Punjab og NWFP sett på som viktige rekrutteringsarenaer for ikke-afghanske krigere eller mujahideen. De fleste av disse mujahideen returnerte til Pakistan etter at Sovjetunionen trakk seg ut av Afghanistan i 1989. De brakte med seg en radikal ideologi, våpen og en kamp- og voldskultur tilbake, inn i det pakistanske samfunnet.³⁹ En blanding av lokale krefter og eksterne erfaringer var dermed med på å bygge opp en mer radikal tilhørighet og en sterk fellesskapsfølelse, også i de radikale islamistmiljøene i Pakistan, og da særlig blant pashtunerne, som lever i grenseområdene mot Afghanistan. Dette har i perioder også virket splittende, med økte skillelinjer mellom sjia- og sunnimuslimer, og mellom moderate og radikale “jihadister”.

Etter den sovjetiske tilbaketrekkingen fra Afghanistan har mer enn 10 000 pakistanere fått militær opplæring i Afghanistan for å kjempe jihad i Kashmir og Afghanistan. Nesten hele lederskapet av, for eksempel, den sunniislamistiske bevegelsen *Lashkar-e-Jhangvi* (LeJ), en radikal sunnimuslimsk gruppe med tilknytning til *Sipah-e-Sahaba* (SSP), består av menn som

³⁸ M. Abou Zahab (2002).

³⁹ A. Rashid, *Taliban. Islam, Oil and the New Great Game in Central Asia*, London: I. B. Tauris Publishers Ltd., 2000.

har kjempet i Afghanistan.⁴⁰ Samarbeidet mellom sekteriske grupper i Pakistan (SSP og LeJ) og Kashmir-baserte grupper som *Harkat ul-Ansar* (HUA) / *Harkat ul-Mujahideen* (HUM) skal etter hvert ha blitt meget nært, av pragmatiske årsaker. I tiden mellom 1990 og 1994 skal treningsleire i Afghanistan (Al Badr 1 og Al Badr 2 i Paktia-provinsen) og i stammeområdene i Pakistan (Baluchistan og NWFP) ha huset både medlemmer av den tradisjonelle kashmirske jihad og medlemmer av grupper som SSP og LeJ. Selv om gruppen *Harkat ul-Ansar* hevder å være ikke-sekterisk, er det påvist nære forbindelser med både *Sipah-e-Sahaba* og *Lashkar-e-Jhangvi*.⁴¹ I 1995 ble det hevdet at SSP-aktivister i Karachi hadde søkt tilflukt hos HUA, og en av rekruttene skal ha uttalt at:

... både Sipah-e-Sahaba og Harakat ul-Ansar arbeider mot de samme målene, men Harakat ul-Ansar tror ikke på angrep mot sjiamuslimer. De største fiendene er hinduer og jøder.⁴²

HUA skal ha sørget for at SSP og LeJ-medlemmer fikk tilgang til treningsfasiliteter, religiøs undervisning og tilfluktssteder.

Utviklingen av de ulike radikale religiøse gruppene var på mange måter et resultat av det økende rivaliseringsforholdet dem imellom og også med mer moderate krefter. Det ble ofte dannet pragmatiske allianser og utbrytergrupper. Som et svar på hva som ble ansett som økt sunnimuslimsk radikalisme og aktivisme, ble for eksempel det sjiamuslimske *Sipah-e-Mohammed* dannet som en mer radikal og ungdommelig forgrening av det mer moderate *Tehreek-e-Jafria Pakistan* (TJP) i 1993. På denne måten kunne *Sipah-e-Mohammed* og lederen Abbas Yazdani spille en mer militant og uavhengig rolle i opposisjon til SSP enn det TJP ville kunne tillate seg.

Årsakene til fremveksten av radikal islamisme i Pakistan er komplekse, og kan ikke reduseres til kun en faktor. I tillegg til rivaliseringen mellom lokale sekteriske grupper har ytre faktorer som Afghanistan-krigen og Kashmir stått sentralt i fremveksten av de ulike gruppene. Spenningen mellom de to sekteriske retningene førte imidlertid tidlig til internasjonal innblanding i det som kunne ha forblitt en ren innenrikspolitisk konflikt. Dette har også lagt grunnlaget for samarbeid på tvers av de sekteriske og mer radikale islamistiske gruppene. På 1980-tallet var Pakistan på mange måter selve slagmarken i møtet mellom sjia- og sunnimuslimske grupperinger, hver med sine internasjonale støtteapparater. Infrastrukturen var klar for videre involvering av utenlandske interesser og den første Afghanistan-krigen påskyndte denne prosessen.⁴³

⁴⁰ For en nærmere beskrivelse av de ulike gruppene se kapittel 5.

⁴¹ M. Abou Zahab (2002), og bekreftet bl a i intervjuer med journalistene Farhan Bukhari (*Financial Times*) og Kamran Khan (*The News*), Islamabad, 16. mai 2003.

⁴² M. Mirza, "Afghan Jihad reaches Karachi," *Friday Times*, 16. - 22. februar 1995.

⁴³ M. Abou Zahab (2002).

3 KASHMIR OG RADIKAL ISLAMISME

3.1 Kashmir i historisk perspektiv

Kashmirkonflikten har på mange måter vært både et symbol for den pakistanske nasjonalismen mot India, men også den eksterne motivasjonsfaktoren hva gjelder utviklingen av radikal islamisme i regionen gjennom en oppfordring til jihad for Kashmir. I 2001/2002 kom de to landene nesten i krig på grunn av et terrorangrep mot det indiske parlamentet i New Delhi i desember 2001. India hevder at pakistanskstøttede grupper stod bak. En kort historisk oversikt følger for å kunne forstå bakteppet for denne konflikten.

Da den britiske kolonien India i 1947 skulle deles inn i en selvstendig islamsk stat for muslimer i Pakistan, og et selvstendig flerreligiøst India, fikk de lokale fyrstene tilbud fra britene om å underordne seg enten indisk eller pakistansk styre. Maharajaene ville til gjengjeld motta betydelige pensjoner og andre fordeler. Den enkelte maharaja skulle legge geografisk beliggenhet og befolkningens sammensetning til grunn for sitt valg av tilhørighet. Jammu – Kashmir var et av de fyrstedømmene hvor det hersket uenighet om hvilken side maharajaen burde knytte seg til. Her var maharajaen hindu, mens flertallet av befolkningen var muslimer.⁴⁴ For maharaja Hari Singh skulle dette bli et dilemma, da han nok aller helst ønsket seg et selvstendig Jammu – Kashmir.⁴⁵

Samtidig startet muslimer i Poonch – Mirpur-regionen av Kashmir et opprør mot maharajaens styre. Disse rebellene etablerte sin egen regjering kalt *Azad Kashmir* (selvstendig Kashmir) og ba om assistanse fra Pakistan til å frigjøre resten av Kashmir. Den 20. oktober 1947 strømmet bevæpnede pathanske stammemedlemmer over grensen fra North West Frontier Pakistan (NWFP), i det nordvestlige Pakistan.⁴⁶ Pakistanske styrker sies å ha støttet dette inntoget. Maharajaen ba India om hjelp, og statsminister Nehru satte inn indiske tropper. Pakistanerne ble drevet tilbake til det som i dag kalles *kontrollinjen* (Line of Control, LoC). Pakistan hadde fått kontroll over en tredjedel av området (se kart Appendix C). På tross av det muslimske flertallet, inngikk Hari Singh deretter en avtale med den indiske regjering. Jammu – Kashmir ble gitt en semiautonom status hvor den lokale regjeringen og parlamentet selv skulle kunne bestemme i interne anliggender, mens valuta, forsvar, kommunikasjon og utenrikssaker skulle tilligge regjeringen i New Delhi. Pakistan motsatte seg dette, og den første krigen mellom de to landene brøt ut i 1948.

FNs sikkerhetsråd har gjennom to resolusjoner av 1948 og 1949 bedt Pakistan om å trekke sine styrker tilbake. Dessuten skulle India i henhold til disse resolusjonene redusere sine styrker til et minimum. Etter dette skulle en internasjonal folkeavstemning avholdes for å avgjøre Kashmirs

⁴⁴ Ved uavhengigheten i 1947 var om lag 75% muslimer.

⁴⁵ M. A. Weaver, *Pakistan. In the Shadow of Jihad and Afghanistan*, New York: Farrar, Straus and Giroux, 2002: 251.

⁴⁶ North West Frontier Pakistan (NWFP), ett av de fire distriktene i Pakistan, grenser opp i mot Afghanistan og Kashmir, og har siden 1980-tallet og den sovjetiske invasjonen av Afghanistan i 1979, hatt store mengder afghanske flyktninger. Området er i dag et av de mest radikale områdene, noe det siste valget i oktober 2002 viste.

fremtid. Denne har aldri funnet sted.

Pakistan beskylder India for å okkupere to tredjedeler av Kashmir i strid med FN-resolusjonene, mens India på sin side beskylder Pakistan for aldri å ha trukket seg ut av den pakistanskkontrollerte delen av Kashmir, gjennom kontinuerlig støtte til det indiske myndigheter kalle "cross-border terrorism". I 1972 ble forholdene igjen spent idet Simla-avtalen ble underskrevet. Avtalen, som ble undertegnet av statsministrene Rajiv Gandhi og Ali Bhutto, skulle innebære en normalisering av de diplomatiske forbindelsene mellom de to landene og en fastsettelse av kontrollinjen. India tolket dette som at saken var løftet ut av FN, på et internasjonalt plan, og hadde blitt et bilateralt anliggende mellom de to landene. Pakistan har aldri akseptert denne argumentasjonen og står fast på at saken må løses i FN, og at en FN-ledet folkeavstemning må avholdes. India går klart imot enhver internasjonal innblanding, og fastholder at Kashmir-konflikten angår kun de to nabolandene.

Siden 1947 har Kashmir derfor vært en verkebyll og et sårt punkt i forholdet mellom India og Pakistan, som har ført tre kriger med hverandre i henholdsvis 1947, 1965 og 1999. Mange av kamphandlingene har funnet sted langs kontrollinjen. Små og konsentrerte angrep forekommer jevnlig, og den vedvarende lavintensitetskrigen mellom radikale grupper og det voksende militære nærværet er svært bekymringsfull. Det sies at mellom 25 000 og 45 000 sivile har mistet livet siden opprøret begynte i 1989.⁴⁷ Amnesty International anslår tallet til 34 000 mennesker, hvorav de fleste er sivile eldre, barn, kvinner og andre ikke-stridende. 1989 var året da flere selvstendighetsbevegelser bestemte seg for å gripe til våpen.⁴⁸ Dette grasrotoppørret skjøt fart etter beskyldninger om manipulerte lokalvalg i Kashmir i 1987.

Konflikten blir av kashmirere flest ansett som en lokal kamp for uavhengighet. Den amerikanske forskeren Jessica Stern hevdet at Midtøsten har urettmessig overskygget Sør-Asia som arena for terrorisme. Vesten er lite kjent med Pakistans islamske radikale grupper fordi de hovedsakelig opererer i Kashmir, og tradisjonelt ikke har hatt samme innvirkning på internasjonal sikkerhet som grupper i Midtøsten.⁴⁹ Det er derfor forsket lite på de ulike gruppene i den sørasiatiske kontekst, særlig før 11. september 2001. Videre skriver Stern at:

Although their current agenda is limited to liberating Kashmir ... their next objective is to turn Pakistan into a truly Islamic state with external help.⁵⁰

Det er som nevnt forsket lite på kashmirske grupper. Disse er lenge blitt sett på som temmelig isolerte og med begrenset nedslagsfelt. Denne isolasjonen og fokuset på andre nærliggende konflikter, som for eksempel Afghanistan, har ført til at Kashmir lenge er blitt sett på som et fristed for grupper med interesser og agendaer utover den lokale konteksten. Utviklingen har

⁴⁷ Indiske offisielle kilder nevner 26 000, pakistanske offisielle kilder refererer tall opp til 45 000.

⁴⁸ "India: Civilian deaths in Kashmir are unacceptable," *AI-index: ASA 20/051/2001/11/12/2001*, Amnesty International, London, 2001.

⁴⁹ J. Stern, "Pakistan's Jihad Culture," *Foreign Affairs*, november 2000, <http://ksghome.harvard.edu/~jstern.CSIA.KSG/pakistan.htm>.

⁵⁰ J. Stern (2000).

vist seg å gå i retning av en mer utvidet plattform for de lokale kashmirske gruppene, med økende tilsig av bl a pakistanere, arabere og afghanere i de kashmirske områdene.⁵¹

Spekulasjoner om at Pakistan støtter kashmirske opprørere med våpen og trening, er en faktor som ytterligere har bidratt til å belaste forholdet mellom Pakistan og India. Pakistanske statsledere og president Musharraf hevder at kashmirske opprørere er frihetskjempere og at Pakistan kun gir dem moralsk og diplomatisk støtte.⁵² Hovedargumentet til India er at Pakistan er drivkraften bak opprørerne og at Pakistan styrer opprøret mer eller mindre direkte.⁵³ India hevder at angrepet på det indiske parlamentet i desember 2001 ble utført av gruppene Jaish-e-Mohammed og Lashkar-e-Taiba. Angrepet forverret forbindelsene mellom de to landene betraktelig og førte til en militært spent situasjon i 2002. De kashmirske gruppene blir dermed sett på som viktige, om enn illegale, aktører i den regionale politiske og militære vanskelige situasjonen.

3.2 Kashmir i religiøst perspektiv

Det som hadde begynt som en lokal og sekulær bevegelse for kashmirsk selvstendighet i 1989, utviklet seg i løpet av 1990-årene til å bli “an Islamic crusade to bring all Kashmir under Pakistani control”, ifølge den amerikanske journalisten og forfatteren Mary Anne Weaver.⁵⁴ Kashmirere har tradisjonelt blitt sett på som liberale muslimer som heller har fulgt apolitiske sufitradisjoner innenfor islam enn konservative tolkninger.⁵⁵ De senere år er Kashmir likevel blitt oppfattet som et territorium som tiltrekker seg militante mujahideen, oftest av afghansk og pakistansk opprinnelse – med erfaring fra kamper og treningsleire i Afghanistan. Ifølge forsker og pensjonert oberstløytnant i den indiske hæren, Behram Sahukar, skal opp til 70% av dem som blir tatt til fange eller drept av indiske sikkerhetsvakter i det indiskkontrollerte Kashmir, være av pakistansk opprinnelse.⁵⁶

Det er en generell frustrasjon blant lokale kashmirere over at Pakistan og utenlandske radikale grupper har “kapret” deres kamp om *azadi*, selvstendighet og frigjøring, og omgjort den til en jihad, en hellig krig og en global kamp de ikke identifiserer seg med.⁵⁷ Mange av rekruttene i den kashmirske jihad er rekruttert av lokale pakistanske grupper som *Lashkar-e-Tayyiba*, en militant gruppe med base i Muridke, like ved Lahore i Pakistan. Erfarne mujahideen, Taliban-sympatisører og arabiske unge menn med erfaring fra frontlinjene i Afghanistan (først mot sovjetiske styrker, så mot den amerikanskledete koalisjonen), kjemper nå for sine muslimske ”brødre og søstre” i Kashmir.⁵⁸ Dette er en tankegang mange kashmirere ikke deler.⁵⁹

⁵¹ Se kapittel 5 for en gjennomgang av de ulike gruppene.

⁵² President Musharraf i en tale til folket via den nasjonale TV-kanalen, PTV, 23. januar 2002.

⁵³ Betegnelse brukt på arabere som slåss side om side med afghanske mujahideen mot sovjetiske styrker i Afghanistan 1979 – 1989.

⁵⁴ M. A. Weaver (2002: 258).

⁵⁵ Sufitradisjonen er en spirituell, mystisk og filosofisk retning innen Islam.

⁵⁶ Intervju med Pensj. Ob. Lt. Behram Sahukar, forsker ved Centre for Terrorism and Security Studies (New Delhi) Zürich, 25. mars 2004.

⁵⁷ N. C. Behera, *Asia Times*, 24. januar 2003.

⁵⁸ Jane's Islamic Affairs Analyst, *Jane's*, 30. september 2002, www.janes.com/search97/vs.vts?action=View&VdkVgwKey=/content1.

Flere av de mer radikale islamistiske gruppene som har operert i Kashmir, har mottatt støtte fra ulike pakistanske regjeringer gjennom tidene. For eksempel påstås det at *Hizbul Mujahideen* helt fra starten har mottatt støtte fra Pakistan for å kunne fremstå som et alternativ til den mer sekulære separatistbevegelsen *Jammu and Kashmir Liberation Front* (JKLF). JKLF hadde sakte beveget seg vekk fra det pakistanske regimet, og var dessuten for sekulær for de religiøse gruppene. Det Pakistan ønsket, var en bevegelse som ville styrke forholdet til Pakistan basert på religiøs tilknytning.⁶⁰ Dette er interessant med tanke på hvordan kashmirspørsmålet har utviklet seg fra å være et lokalt sekulært spørsmål til å bli et globalt/regionalt religiøst spørsmål, og i den forbindelse hvem og hva som kan ha vært motiverende krefter bak en mer global konflikt, nørt opp under ved hjelp av religiøse argumenter.⁶¹ Det var i Pakistans interesse å hjelpe frem de religiøse bevegelsene i Kashmir, både av innenrikspolitiske og utenrikspolitiske grunner. Dette styrket de religiøse gruppene som opererte fra Pakistan, og skapte samtidig en sterk front mot en felles fiende; India. Retorikken “våre muslimske brødre og søstre i Kashmir” blir dermed brukt bevisst i kommunikéer fra pakistanske grupper men også al-Qaida ledere med referanser til den globale jihad.

3.3 Talibanisering av Kashmir?

På midten av 1990-tallet skulle nye miliante grupper som *Lashkar-e-Tayyiba* (LT) og *Harakat ul-Ansar* (HUA) – senere *Harakat-ul-Mujahideen* (HUM) – gjøre seg gjeldende.⁶² Gruppene ble, på grunn av deres politiske og religiøse plattform som stod den pakistanske linjen nær i Kashmir-spørsmålet, støttet fra Islamabad. *Jammu and Kashmir Liberation Front* (JKLF) og andre politiske grupperinger som ønsket et selvstendig Kashmir, ble marginaliserte, mens Pakistan bevisst valgte å støtte de partiene som ønsket innlemmelse av Kashmir i Pakistan.⁶³ Amanullah Khan, en av grunnleggerne og leder for JKLF, har uttalt at etter to, tre år av den kashmirske frihetskampen som startet i 1989, ble den væpnede kampen tatt over av mer religiøse organisasjoner: “after two or three years, our movement was hijacked by religious extremist groups, many of them veterans of the Afghan war.”⁶⁴

Disse gruppene involverte utenlandske elementer i det som inntil da hadde vært lokale azadi – (frigjørings-) bevegelse. *Lashkar-e-Tayyiba* og *Harakat-ul-Mujahideen* har begge hatt baser både i Pakistan og i det pakistanskkontrollerte Kashmir, og bestod av medlemmer av både pakistansk, afghansk og arabisk opprinnelse. De utenlandske elementene var bedre utrustet, bedre trent og ideologisk sett mer motivert av panislamisme og internasjonal jihad enn av kashmirsk nasjonalisme.⁶⁵ Dette ideologiske skiftet har sine røtter fra 1980- og begynnelsen av 1990-tallet da flere islamistiske bevegelse fra hele verden sendte sine tilhengere til Afghanistan

⁵⁹ Intervju med observatører fra UNMOGIP, Islamabad, 15. mai 2003.

⁶⁰ Intervju med journalist Arjimand Hussain Talib, *Greater Kashmir* (Srinagar), Singapore, 7. januar 2005.

⁶¹ Intervju med dr. Samina Ahmed, International Crises Group, Islamabad, 14. mai 2003.

⁶² Evans, “Reducing tension is not enough,” *The Washington Quarterly* (2001, 12:15-29).

⁶³ Intervju med Sardar Khalid Ibrahim Khan, Jammu Kashmir Peoples Party, Rawalpindi, 14. mai 2003.

⁶⁴ J. Stern, *Terror in the Name of God. Why Religious Militants Kill*, New York: Harper Collins Publishers, 2003:117.

⁶⁵ Intervju med Rizwan Zeb, *Institute of Regional Studies* (Islamabad), Singapore, 7. januar 2005.

for å trene til den lokale jihad. Denne utviklingen ble forsterket med framveksten av Taliban i Afghanistan (1995 – 1996), og man snakker stadig oftere om den utenlandske innflytelsen på Kashmirkonflikten, som gjennom rekruttering, ressurser og finansiell støtte har gjort den mer global og radikaliseret.⁶⁶

Samtidig bruker al-Qaida Kashmir-konflikten og “skjebnen til våre muslimske brødre og søstre” bevisst, sammen med konfliktene i Tsjetsjenia, Bosnia, Palestina osv, i sine rekrutteringsfilmer og kommunikéer for å nå ut globalt.

Både indiske etterretningskilder og en rekke forskere hevder at det i hovedsak er fire militante grupper som har utviklet seg til å bli mer aktive på 1990-tallet og frem til år 2000.⁶⁷ Dette ser man særlig gjennom angrep mot indiske styrker, terroraksjoner i India, Pakistan og Kashmir, og delaktighet i planlegging av angrep andre steder i verden. I tillegg til *Jaish-e-Mohammed* (Mohammeds armé), som har fått mest oppmerksomhet etter angrepet på parlamentet i New Delhi den 13. desember 2001, er *Lashkar-e-Tayyiba* (LeT) (De rettroendes/De “renes” armé), *Harakat-ul-Mujahideen* (Gruppen av hellige krigerne) og *Hizb-ul-Mujahideen* (Partiet til de hellige krigere) de viktigste gruppene. *Lashkar-e-Tayyiba* (LeT), med base i Muridke ved den pakistanske grensebyen Lahore, er, ifølge indiske myndigheter den mest aggressive gruppen som opererer i Kashmir. I likhet med andre jihadistgrupper anser LeT væpnet jihad som en religiøs plikt. LeT er den av gruppene som klarest har gitt uttrykk for sitt hat mot Vesten, og gruppens leder, Abdul Wahid Kashmiri, har uttalt at LeT anser demokrati som et vestlig onde og en “unødvendig kompliserende faktor”. De anser også India som en del av dette ondet, og har uttrykt at man har som mål å gjøre hele det sørasiatiske subkontinentet til et større muslimsk hjemland (*ummah*), gjennom innføring av en islamsk stat og gjenopprettelse av det islamske kalifatet.⁶⁸ LeT er også den gruppen som tydeligst viser transnasjonale aspirasjoner.

Indiske militære talsmenn i Kashmir hevder at den pakistanske etterretningen (ISI) lenge har støttet og til og med styrt disse gruppene. De hevder at ISI har mye av skylden for deres infiltrasjon inn i det indiskkontrollerte Kashmir. ISI beskyldes for aktivt å ha rekruttert “afghanere” (Taliban-medlemmer eller Taliban-avhoppere etter 11. september 2001), samt ungdommer fra de religiøse skolene (madrasaene) som er spredt over hele Pakistan.⁶⁹ En talsperson for den indiske regjeringen hevdet i desember 2001 at vel 13 000 militante opprørere hadde blitt drept i indiskkontrollert Kashmir siden opprøret startet i 1989, hvorav 2150 var utlendinger – for det meste pakistanere og afghanere.⁷⁰ Av de fem hovedgruppene som opererer i Kashmir i dag, er fire basert i Pakistan – hvor det inntil august 2001 foregikk åpen rekruttering

⁶⁶ Se f eks “Inside Jihad,” *Time Asia online*, 5. februar 2001, http://www.time.com/time/asia/magazine/2001/0205/kashmir_sb1.html.

⁶⁷ Intervju med journalist Amir Rana, Dr. Rohan Gunaratna, forsker Rizwan Zeb og

⁶⁸ Intervju med dr. Rajesh S. Kharat (Professor, University of Mumbai, India), Trondheim, 8. februar 2003.

⁶⁹ Se f eks “Inside Jihad,” *Time Asia online*, 5. februar 2001, http://www.time.com/time/asia/magazine/2001/0205/kashmir_sb1.html.

⁷⁰ Indias utenriks- og forsvarsminister Jaswant Singh i et intervju med *CNN*, Washington, 15. desember 2001.

og innsamling av økonomiske midler.⁷¹ Flere tusen unge og motiverte pakistanere rapporteres å være klare for å delta i konflikten i Kashmir, som de anser som en hellig krig. Disse ungdommene kommer fra alle samfunnslag, ikke bare fra madraser eller fra den fattige landsbygda, men også fra Pakistans utdannede middelklasse. I jihad finner de brorskap, en følelse av et kall, en misjon og en mening.⁷² Lederne er ofte veteraner fra Afghanistan-krigen og deler en “jihad-historikk”.

En lederfigur i LeT, Zakur Rehman Lakhvi, beskriver hvordan bevegelsene bevisst rekrutterte mujahideen utenfor Kashmir:

In the 1990s we hired local guides – ethnic Kashmiris – to help get across the mountains and into India. On a number of occasions, however, they took the money and tipped off the Indians. So we trained our own manpower.⁷³

De utenlandske islamistene stolte med andre ord ikke alltid på kashmirerne, hvis kamp de skulle kjempe, og disse utgjorde etter hvert kjernen i bevegelsene.⁷⁴

Misnøye med de nye utenlandske elementenes innblanding i den kashmirske frigjøringskampen, har også ført til situasjoner hvor kashmirere bevisst har lurt utlendinger inn i kamper med indiske myndigheter.⁷⁵ Indiske etterretningskilder forteller også at mens lokale militante nærmest ikke får noen kompensasjon for sin innsats, får en “utlending” som blir leid inn for en periode på to år, mellom 400 000 – 500 000 rupi (US\$ 8500 – 10 630). Halvparten av dette beløpet blir betalt på forskudd til familiene, resten når kontrakten er fullført. I tillegg ble bonus utbetalt til dem som fikk gjennomført terroraksjoner med store tap som oppnådde internasjonal medieoppmerksomhet.⁷⁶

Indiske forskere og offiserer som oberstløytnant Behram Sahukar og major N. S. Jamwal understreker at selv om motivasjonene for å kjempe en “global jihad” mot indisk okkupasjon er tilstede, er det blant pakistanske militante som opererer i Kashmir økonomiske hensyn som veier tyngst. Ifølge N. S. Jamwal, skal 75% av finansieringen til terrorvirksomhet i det indiskkontrollerte Kashmir komme fra pakistansk etterretning og terroristbevegelser basert i Pakistan, 15% fra utenlandske kilder og 10% fra lokale kilder i Kashmirdalen.⁷⁷ 90% av den økonomiske støtten skal ifølge indiske kilder komme gjennom *hawala*-kanaler fra Dubai,

⁷¹ “Militant Flourishes in Plain sight,” *Los Angeles Times*, 25. januar 2004, http://story.news.yahoo.com/news?tmpl=story&cid=2026&ncid=2026&e=12&u=/latimes_ts/20040125/ts_latimes/militantflourishesinplainsight.

⁷² Intervju med journalist Amir Rana, Singapore, 7. januar 2005.

⁷³ “Who are the militants?” *The Herald*, april 2003.

⁷⁴ Intervju med forfatter og journalist Ahmed Rashid, Lahore, 16. mai 2003.

⁷⁵ B. Raman, “The Jaish-e-Mohammed (JEM),” *South Asia Analysis Group, SAAG Paper no. 332*, <http://www.saag.org/papers4/paper332.html>.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ N. S. Jamwal, “Terrorist financing and support structures in Jammu and Kashmir,” *Strategic Analysis*, Jan-Mar 2002, 26 (1). Se også N.S.Jamwal, “Terrorists’ Modus Operandi in Jammu and Kashmir,” *IDSa Paper Jul-Sep 2003*, Institute for Defence Studies and Analyses, New Delhi, <http://www.idsa-india.org/SAARCHIVES/SA200303/JUL-SEP04.htm>.

Storbritannia, USA og en rekke europeiske land. Økonomisk støtte kanaliseres til "den islamske jihad" i Kashmir fra radikale grupper i utlandet, pakistansk og kashmirsk diaspora, samt gjennom moskeer og veldedighetsorganisasjoner i India og i utlandet.⁷⁸ Det hersker uenighet om dette har forandret seg siden 2002 da disse tallene ble estimert. Offisielle pakistanske kilder sier at om denne støtten noen gang har funnet sted, er den nå fullstendig opphørt.⁷⁹ Sterkt press fra USA har ført til at en rekke tiltak er satt i verk for å ta et oppgjør med tidligere politikk hva gjelder støtte til radikale grupper i Pakistan. Hvorvidt tiltakene har hatt noen målbar effekt er imidlertid diskutabelt.⁸⁰

De utenlandske elementene har også endret våpenprofilen i området. Utvalget har økt og våpnene er blitt flere, tyngre og mer avanserte. Mens de kashmirske opprørerne tradisjonelt har vært ganske konservative i bruken av våpen (lette håndvåpen, bomber, sprengstoff), har det siden slutten av 1990-tallet i økende grad blitt brukt luftvern- og panservernraketter.⁸¹

Madrasaene, deres rolle, rekrutteringspotensial, utdanningssystem, læreplan og pensum er omdiskutert. Dette gjelder særlig Pakistans påståtte rolle og kontinuerlige støtte. I tillegg til utdanning tilbyr disse skolene velferdsprosjekter og helsetjenester til den lokale befolkningen i det pakistanskkontrollerte Kashmir. Det finnes få alternativer og dette blir derfor et godt tilbud til lokalbefolkningen. Mens pakistanske myndigheter nekter enhver innblanding utover moralsk og diplomatisk støtte til de kashmirske opprørerne, hevder indiske myndigheter at:

The 'Talibanisation' of Kashmiri children is rapidly underway, with an extremist Islamic group connected to the Taliban establishing free madrassas in remote rural areas to indoctrinate them for Jihad.⁸²

Lokale myndigheter i Srinagar, hovedstaden i det indiskkontrollerte Kashmir, hevder samtidig at en lite kjent grupper som var støttet av Taliban og pakistanske radikale grupper før høsten 2001, opprettet en rekke religiøse skoler i det nordlige Kashmir, nærmere bestemt i distriktene Pulwama, Anantnag, Kupwara og Baramulla. Liknende skoler er også tidligere etablert i regionene Kargil, Ladakh og Zaskar, i det indiskkontrollerte Kashmir.⁸³ Indiske offiserer hevder at:

These children are being prepared as soldiers for Islam ... This [the setting up of schools] is Pakistan's long-term design to create future recruits who will not falter in their

⁷⁸ Intervju med dr. Rajesh S. Kharat (Reader of Politics, University of Mumbai), Trondheim, 8. februar 2003.

⁷⁹ Intervju med direktør Shireen Mazari og seniorforsker dr. Shireen Ashraf, Institute of Strategic Studies (ISS), Islamabad, 16. mai 2003.

⁸⁰ "Pakistan: The Mullahs and the Military," *ICG Report 49*, International Crisis Group, 20. mars 2003, http://www.icg.org/library/documents/report_archive/A400925_20032003.pdf.

⁸¹ U. Farooq, "Pakistan to Reorganize Intelligence Services," *Jane's Defense Weekly*, april 2002.

⁸² "Islamic Republic of Pakistan: Kashmir," lastet ned fra den offisielle vevsiden for den pakistanske regjeringen www.pak.gov.pk/public/kashmir/kashmir. Sitat av Statsminister Vajpayee, *Indian National Television*, 14. desember 2001.

⁸³ R. Bedi, "Kashmir Insurgency is Being 'Talibanised,'" *Jane Intelligence Review*, oktober 2001, www.janes.com. Dette ble bekreftet av i intervju med observatører fra UNMOGIP, Islamabad, 15. mai 2003.

commitment to fight for a Muslim homeland in Kashmir ... it is a repetition of what Pakistan did in the mid-1990s in creating the Taliban in thousands of madrassas across the country.⁸⁴

4 PAKISTAN OG RADIKAL ISLAMISME

4.1 Radikaliseringen av religiøse politiske partier

Prototypen og grunnlaget for de islamistiske politiske partiene i Pakistan i dag er *Jamaat-i-Islami Pakistan*. Partiet ble grunnlagt i 1940-årene av Maulana Maududi og hadde mer eller mindre monopol på politisk islam frem til 1980-tallet.⁸⁵ *Jamaat-i-Islami* (JI) rekrutterte hovedsakelig intellektuelle med moderne utdannelse og har hele tiden understreket sin klare distanse til eksisterende radikale geistlige og religiøse bevegelser. JI har fulgt en klar ikke-voldelig linje, men har inspirert andre bevegelser med sitt ideologiske faste ståsted om at Pakistans status som islamsk stat er dets *raison d'être*. Det har utviklet seg til å bli et islamsk-nasjonalistisk parti, men med klare panislamistiske sympatier.⁸⁶ Inspirasjon er blant annet hentet fra det egyptiske muslimske brorskap, den islamske redningsfronten (FIS) i Algerie, Jemaah Islamiyah i Indonesia og det tyrkiske Refah-partiet.⁸⁷

De radikale religiøse partiene i Pakistan har i hovedsak blitt inspirert av *Deobandi*-skolen innenfor islam, en konservativ religiøs retning grunnlagt i 1867. Det største Deobandi-partiet i dag er det religiøs-politiske partiet *Jamiat-i-Ulema-i-Islam* som ble etablert i 1945, og som senere har blitt splittet opp i to fraksjoner under lederskap av Maulana Fazlur Rehman og Maulana Sami ul-Haq.

De ulike religiøse retningene har ingen lang tradisjon innenfor politisk islam i Pakistan. På 1980-tallet ser man likevel en radikaliseringsprosess av gruppene som i økende grad benytter mer ekstrem vold og mer avanserte våpen i terroraksjoner og angrep.⁸⁸ Denne radikaliseringsprosessen har man sett i form av voldelige utbrytergrupper, ofte organisert i hemmelige strukturer.⁸⁹ I kapittel 2 ble det beskrevet hvordan radikaliseringsprosessen ble fremmet som en del av en generell *islamiseringspolitikk* presset frem fra de militære rekker i Pakistan fra slutten av 1970-tallet. Disse ideene gikk hånd i hånd med en økende aksept for idéen og den offisielle politikken om jihad i Kashmir og i Afghanistan. Særlig så man en radikaliseringsprosess når det gjelder virkemidler;

⁸⁴ Gurbachan Jagat, leder for grensestyrkene langs LoC, indisk kontrollerte Kashmir i R. Bedi (2001).

⁸⁵ Se kapittel 2 om fremveksten på 1980-tallet av andre sekteriske grupperinger i Pakistan.

⁸⁶ Intervju med Abdul Ghaffar Aziz, Director Foreign Affairs Department, *Jammat-i-Islami Pakistan*, Lahore, 15. mai 2003.

⁸⁷ Intervju med journalist Owais Tohid, *Christian Science Monitor*, Islamabad, 16. mai 2003 og per e-post 11. august 2004.

⁸⁸ Innenfor den neofundamentalistiske retningen, som tar avstand fra mye av nyere teologisk og filosofisk tenkning som *Deobandi*-skolen står for, finner vi *Ahl-i-Hadith*. Tilhengerne av denne retningen blir av sine fiender karakterisert som nær knyttet til de saudiarabiske *wahhabistene*. Medlemmer av *Ahl-i-Hadith* etablerte i 1997 *Da'wa wa'l-irshad*, som er salafistgruppens militante gren.

⁸⁹ M. Abou Zahab og O. Roy (2004: 21).

økende bruk av militær taktikk, væpnet kamp, attentater og voldelige angrep på moskéer tilhørende andre retninger innenfor islam.⁹⁰

Utnyttelsen av radikale bevegelser for å støtte opp om offentlig politikk, skriver seg fra Zia-ul-Haq's dager. Han og hans regjering delte de radikale gruppene sitt syn på India som fiende i Kashmir og behovet for å slåss mot kommunistene i Afghanistan og den sjiamuslimske minoriteten i Pakistan.⁹¹ Dette ser ut til å være en gjenganger i pakistansk politikk. Etter hvert utviklet de militante bevegelsene sin egen agenda samtidig som de vedlikeholdt tette bånd med den pakistanske etterretningen.⁹² De radikale bevegelsene ble således bygget opp og forsterket som instrumenter for landets regionale politikk. Helt opp til nylig, også under Musharraf, skal for eksempel den radikale gruppen *Lashkar-e-Tayyiba* ha blitt brukt i Kashmir og Afghanistan, som statens forlengede og hemmelige arm.⁹³

Parallelt med dette ser man at jihad-begrepet, på 1980-tallet, "privatiseres". Radikale grupper beveget seg vekk fra de tradisjonelle religiøse bevegelsene og tydde til væpnet kamp. Som tidligere nevnt er det særlig tre tendenser som er med på å forklare denne radikaliseringen samt den store veksten i antall grupper. For det første ble disse gruppene dannet på initiativ fra unge militante islamister som selv hadde slåss i Kashmir og Afghanistan. For det andre, skjedde denne utviklingen under oppsyn av den pakistanske etterretningen (ISI). ISI hadde to mål med denne støtten til jihad-grupper; å marginalisere nasjonalistiske kashmirske bevegelser til fordel for "islamistiske internasjonister", og at de skulle kunne demme opp mot iransk støtte til sjiamuslimske grupper. For det tredje ble disse nye radikale gruppene tolerert av de store religiøse bevegelsene som brukte gruppene når det passet dem best.⁹⁴

4.2 Religiøs-politiske allianser

Den politiske debatten rundt religionens rolle i Pakistan har fått internasjonal oppmerksomhet, som et resultat av de dramatiske endringene i forholdet mellom USA og Pakistan etter 11. september 2001. President Musharraf's kuvending når det gjelder Pakistans Afghanistan-politikk etter høsten 2001, har resultert i en økende oppslutning om de islamistiske pro-Taliban-partier i Pakistan. Det er i tillegg interessant at tidligere sekteriske grupper nå ser ut til å danne pragmatiske allianser for å fremstå som legitime representanter for stadig skiftende strømninger i opinionen. Flere av disse partiene har tidligere hatt kontakt med mer radikale grupperinger, eller utviklet splintergrupper.⁹⁵ Som et resultat av dette har president Musharraf selv sett seg nødt til å inngå tilsynelatende pragmatiske allianser med religiøse partier for å imøtegå sekulære

⁹⁰ Imtiaz Gul, "Human bombs haunt security agencies," *The Friday Times*, Lahore, 10. august 2004, <http://www.thefridaytimes.com/news4.shtml>.

⁹¹ M. Abou Zahab og O. Roy (2004: 21-23).

⁹² R. Sharma, *Pak Proxy War. A story of ISI, bin Laden and Kargil*, New Delhi: Kaveri Books, 2002: 127 – 129.

⁹³ "Pakistan: The Mullahs and the Military," *Asia Report no 49*, International Crisis Group, 20. mars 2003, http://www.icg.org/library/documents/report_archive/A400925_20032003.pdf.

⁹⁴ M. Abou Zahab og O. Roy (2004: 21-23), samt e-post korrespondanse med forsker Aqil Shah, International Crisis Group, Islamabad.

⁹⁵ "Pakistan: The Mullahs and the Military," *Asia Report no 49*, International Crisis Group, 20. mars 2003, http://www.icg.org/library/documents/report_archive/A400925_20032003.pdf.

motstandere.⁹⁶

Paraplyorganisasjonen *Muttahida Majlis-e-Amal* (MMA, United Council for Action) betydelig støtte for sin politikk under parlamentsvalget i oktober 2002.⁹⁷ MMA er en allianse av seks islamistiske partier: *Jamiat Ulema-e-Islam* (JUI, ledet av Fazlur Rehman), *Jamiat Ulema-e-Islam* (JUI, ledet av Samiul Haq), *Jamaat-i-Islami* (JI), *Jamiat Ulema-e-Pakistan* (JUP), *Jamiat Ahle Hadith* (JAH) og *Islami Tehrik Pakistan* (ITP). Sistnevnte representerer sjiamuslimer. Det som gjør sammenslutningen spesiell er at den nettopp samler en rekke ulike moderate islamistiske partier, på tvers av ideologisk tilnærming, under én paraply. Dette har gjort at alliansen har oppnådd sterk støtte i folket.⁹⁸ Ved å utnytte de antiamerikanske stemningene i befolkningen, spesielt i grenseområdene mot Afghanistan, vant partiet 62 av 342 seter i det pakistanske parlamentet, og er blitt en viktig maktfaktor i pakistansk politikk. I provinsen NWFP vant alliansen flertallet av setene og leder den lokale regjeringen. I Baluchistan er MMA det største partiet og den viktigste partneren i den Musharraf-støttede koalisjonsregjeringen. NWFP og Baluchistan er begge Pashtun-områder.

Flere uavhengige kommentatorer har hevdet at oppslutningen om de religiøse partiene reflekterer den politiske, kulturelle og sosiale ustabiliteten i landet. Alliansen har som mål å islamisere staten og det pakistanske samfunnet ved å føre en streng religiøs politikk.⁹⁹ Som tidligere nevnt, er ikke denne alliansen noe nytt fenomen. Det nye er at de islamske partiene nå ser ut til å representere betydelige deler av den pakistanske opinionen, og at de nå kan uttrykke seg gjennom lokale og nasjonale maktorganer, som parlamentet. Alliansen består dessuten av enkeltpartier som lenge har vært aktive på den politiske arena. Ved å markere seg så sterkt i valget høsten 2002, har MMA vist at de representerer en bredde i befolkningen og deres politikk er alminnelig akseptert. Dette kommer også klart frem fra de lokale parlamentene i NWFP og Baluchistan.¹⁰⁰

Det kan være nyttig med en profil av de seks partiene: Lederen for alliansen, Shah Ahmed Noorani, en sunnimuslimsk geistlig, var medlem av parlamentet i 1970-årene for *Jaamat-i-Islami*. Partiet ble grunnlagt i 1941 av den kjente islamske skriftlærde Abu al-'Ala Maududi. Partiet er et motstykke til Det egyptiske muslimske brorskap og blir ledet av Qazi Hussain Ahmed, en pashtuner som var senator i parlamentet fra 1985 til 1991. Et annet viktig parti er *Jamiat-i-Ulema-i-Islam* (Partiet av islamske skriftlærde): Det hører til deobandiskolen innenfor sunni-islam, og har sterke bånd til wahhabismen slik vi kjenner den fra Saudi-Arabia.¹⁰¹ Partiet har sine røtter i et av de eldste religiøse lærestedene i India, Deoband, som ble dannet i 1851. Det har hatt en pro-talibansk holdning og har utdannet flere av Talibans ledere i partiets madrasaer i Pakistan. Fazlur Rehman, lederen av partiet, og også pashtuner, var en alliert av

⁹⁶ Intervju med Dr. Rashid Ahmed Khan, *Islamabad Policy Research Institute*, Kjeller, 8. desember 2004.

⁹⁷ Intervjuer med direktør Samira Ahmed og forsker Aqil Shah, *International Crisis Group*, Islamabad, 14. mai 2003.

⁹⁸ Intervju med Amir Qazi Hussein Ahmed, *Jamaat-i-Islami Pakistan*, Oslo, 22. august 2004.

⁹⁹ Direktør Shirin Mazari, ISS, foredrag NUPI, Oslo, 9. februar 2004.

¹⁰⁰ "Mullah-politics", *The Herald*, Karachi, oktober 2002.

¹⁰¹ H. Algar, *Wahhabism: A Critical Essay*, New York: Islamic Publications International, 2002: 56.

tidligere statsminister Benazir Bhutto i hennes siste koalisjonsregjering fra 1993 til 1996. Han var da sekretær i parlamentets utenrikskomité.

Blant de andre partiene finner vi en pro-saudisk wahhabigruppe kalt *Jamiat Ahle Hadith* og en pro-iransk shia-gruppe, *Islami Tehrik Pakistan*. Alliansen representerer således en bred sammenslutning av ulike islamske trosretninger. Mens enkelte observatører ser på denne utviklingen, med økt oppslutning om islamistiske partier, som faretruende, anser andre dette som en stabiliserende faktor i pakistansk politikk. Ved at de mest toneangivende av de moderate islamistiske partiene er blitt en del av det parlamentariske systemet, kan radikale stemmer her absorberes. I tillegg er MMA-alliansen med på å skape en felles politisk og religiøs plattform som samler en rekke stemmer fra ulike miljøer.¹⁰²

En interessant konsekvens av den klare støtten alliansen MMA har fått i områdene som grenser til Afghanistan, er at enkelte pashtunere og anti-Karzai-grupper i Afghanistan ser på dette som en støtte fra nabolandet. President Karzais pashtunske motstandere, som Gulbuddin Hekmatyar og Taliban, føler seg inspirert av utviklingen i Pakistan. Hekmatyar bodde selv i Pakistan i perioden 1974 – 1994 og har hatt tette bånd til *Jamaat-i-Islami*. Andre observatører ser denne mer samlende radikale utviklingen som en konsekvens av Musharraf's allianse med USA, som blir meget åpenlyst kritisert av partiene som utgjør MMA.¹⁰³

4.3 Talibaniseringen av Pakistan

Forholdet mellom Pakistan og Afghanistan har i over to tiår vært preget av den langvarige konflikten i Afghanistan og dens skiftende faser. I hele denne perioden har Afghanistan på flere områder stått sentralt i pakistansk utenrikspolitikk. Mye av den pakistanske etterretningen (ISI) og spesialstyrkene var fra begynnelsen av 1980-tallet utrustet til å slåss mot det sovjetiske kommunistregimet som kontrollerte Kabul fra 1978 til 1992. Pakistan så seg i tillegg nødt til å være vertskap for mellom 1,6 – 3 millioner afghanske flyktninger, noe som fikk stor innvirkning på samfunnet, spesielt i grenseområdene.

Fra 1994 og helt til de første ukene etter 11. september 2001, støttet Pakistan Taliban. Denne støtten var basert på pashtunsk tilhørighet og pashtunske religiøse og stammepinsipper.¹⁰⁴ Organisasjonen ble oppmuntret og støttet av personer i den pakistanske regjeringen og av religiøse konservative krefter. I 1997 anerkjente Pakistan Taliban som Afghanistans offisielle regjering, og siden 1998 var det pakistanske forsvaret involvert i direkte kamphandlinger med den anti-talibanske Nordalliansen.¹⁰⁵ Etter 11. september 2001 har Pakistan likevel måttet innse at den tidligere støtten til Taliban har hatt en negativ innvirkning på landets forhold til omverdenen, og ville bli direkte skadelig hvis man ikke tok et oppgjør med det. Likeledes har Pakistans støtte og engasjement i Afghanistan ikke bare vært enveis, men har også ført til noe

¹⁰² M. Hussein, "Asia – Pakistan's elections: Islamist gains," *Jane's Islamic Affairs Analyst*, 1. desember 2002, www.janes.com.

¹⁰³ M. Hussein (2002).

¹⁰⁴ Intervju med Pensj. Gen. Hamid Gul, Islamabad, 14. mai 2003.

¹⁰⁵ Det var kun Pakistan, De forente arabiske emirater (UAE) og Saudi-Arabia som anerkjente Taliban.

som beskrives som “the advent of a drug culture, Kalashnikovization, and Talibanization of Pakistani society.”¹⁰⁶

Pakistans regionale utenrikspolitikk har på mange måter vært preget av landets lange og bitre forhold til sin mye større nabo, India. Indias dominerende stilling i Sør-Asia hindrer Pakistan i å ha noen betydelig makt i regionen. På samme måte forhindrer Iran landet fra å ekspandere mot den arabiske halvøya. Dette gjør at Pakistan lenge har orientert seg nordover, mot Sentralasia.¹⁰⁷ Derfor har Afghanistan blitt stående sentralt i Pakistans utenrikspolitikk. Afghanistan ble ansett som en innfallsport til Sentralasia og et potensial for å utvikle en strategisk dybde i forhold til India.

4.4 Pakistanske radikale grupper og internasjonale kontakter

Mens det tradisjonelt har vært knyttet mest oppmerksomhet til grupper som har en eller annen tilknytning til det geografiske området Kashmir og en sympati i Kashmirkonflikten, er det også viktig å forstå pakistanske gruppers utvikling i lys av interne pakistanske anliggender. Dette har ikke minst kommet klart frem i lyset i forbindelse med jakten på al-Qaida-medlemmer og sympatisører i Pakistan våren 2004.¹⁰⁸

Mange av splittelsene og påfølgende dannelser av nye grupper (både av moderate og radikale islamistiske grupper) har å gjøre med konflikten mellom sekulære og militære krefter på den ene siden og mer islamistiske standpunkter og radikale muslimske grupperinger på den andre. En rekke grupper har dessuten forsøkt å spille på kløften mellom sjia- og sunnimuslimer, mens andre har gått motsatt vei og spilt på panislamisme.¹⁰⁹

Terroristorganisasjoner er ofte veldig pragmatiske og tenker strategisk når de vil oppnå et mål. Allianser kan dannes mellom tidligere fiender ut fra tanken om at målet helliger midlet. Dette skjer også i politikken, noe som også fremgår av den historiske utviklingen av radikale grupper i Pakistan. Dette er noe man har sett i pakistansk politikk særlig før og etter valget i 2002, hvor islamistiske partier har balansert på en tynn linje med hensyn til sin plass på den politiske arena, og hvor enkelte partier som nå er representert i parlamentet, ikke har greid å distansere seg fullstendig fra tidligere radikale grupper.

Å erklære en gruppe som ulovlig kan også føre til splittelser, nye utbrytergrupper og nye allianser. Tidligere statsminister Nawaz Sharif gjorde allerede på slutten av 1990-tallet flere forsøk på å stanse eller forby en rekke av de mest radikale gruppene, men det var først i august

¹⁰⁶ Intervju med journalist Amir Rana, IPA-workshop, Singapore, 7. januar 2005.

¹⁰⁷ L. Goodson, *The Talibanization of Pakistan*, London: St Martin's Press, 2004: 153.

¹⁰⁸ Se bl a M. Ansari, “Suicide bombers: Pakistan’s powder keg,” *Jane’s Islamic Affairs Analyst*, 1. mai 2004, og B. Raman, “Hunt for Jihadi terrorists in Pakistan,” *South Asian Analysis Group, SAAG Paper no. 1080*, <http://www.saag.org/papers11/paper1080.html>.

¹⁰⁹ Befolkningssammensetningen: muslimer 97% (sunnimuslimer 77%, shiamuslimer 20%), kristne, hinduer og andre 3%, <http://www.pakistan.gov.pk/>.

2001 at president Musharraf etter press utenfra offisielt forbød det sunnimuslimske *Lashkar-e-Jhangvi* og det sjiamuslimske *Sipah-e-Mohammed Pakistan*. I tillegg ble det sunnimuslimske partiet *Sipah-e-Sahaba* og det sjiamuslimske *Tehreek-e-Jafria* holdt “under observasjon”. 15. januar 2002 føyde han *Lashkar-e-Tayyiba*, *Jaish-e-Mohammed*, *Sipah-e-Sahaba Pakistan*, *Tehreek-e-Jafria* samt en mindre gruppe aktiv i NWFP til “observasjonslisten”. I januar 2003 fornyet Musharraf forbudet mot gruppene *Lashkar-e-Jhangvi* og *Sipah-e-Mohammed*, mens gruppene *Sipah-e-Sahaba*, *Tehreek-e-Jafria*, *Jaish-e-Mohammed*, *Lashkar-e-Tayyiba* og *Tehreek Nifaz Shari’a-e-Mohammedi* nå formelt ble inkludert på listen over forbudte grupper. Dermed ble alle de større organisasjonene i Pakistan, pluss to radikale grupper som hadde som mål å frigjøre Kashmir, erklært ulovlig.

Presidenten har også innført andre tiltak for å stanse ekstremistene. Dette har inkludert tiltak som blant annet stenging av en rekke madrasaer og partikontorer, frysing av bankkontoer og konfiskering av ressurser, samt innføring av rapporteringsplikt for religiøse partier som holder offentlige møter. I tillegg kom han med et løfte, og en advarsel, om at militære etterretningsoperasjoner vil fortsette i stammeområdene NWFP, mot grensen til Afghanistan, for å luke bort medlemmer og sympatisører av Taliban og al-Qaida.¹¹⁰ Tiltakene har møtt kraftig motstand, særlig blant medlemmer av MMA-alliansen. En av gruppene som ble erklært forbudt 15. november 2003, var *Islami Tehreek-e-Pakistan/Tehreek-e-Pakistan* (tidligere *Tehreek-e-Jafria*), som er et av de mindre partiene i MMA-alliansen. MMAs leder Shah Ahmed Noorani har fordømt forbudet, og utfordret Musharrafes beslutning om å forby en rekke religiøse grupper. Han fastslår at *Tehreek-e-Pakistan* vil forbli en del av MMA.¹¹¹ Videre har MMA beskyldt regjeringen for å fremkalle sekteriske stemninger ved å forby *Tehreek-e-Pakistan*, og ser på dette kun som et forsøk på å blidgjøre USA: “This action has been taken at the behest of America. It has no justification.”¹¹² Dette hindret ikke at nye grupper ble opprettet. (Se kapittel 5 for en oversikt over de ulike gruppene og deres utvikling.) På begynnelsen av 2003 kom det flere meldinger både fra pakistanske myndigheter og fra gruppene selv om at tidligere ulovlige grupper nå reorganiserer seg under nye navn.¹¹³ Blant annet skal de ulovlige gruppene *Jaish-e-Mohammed* og *Harakat-ul-Ansar* ha skiftet navn til henholdsvis *Khaddam-ul-Islam* og *Jamiat-ul-Ansar*.¹¹⁴

I forbindelse med at en rekke organisasjoner ble gjort ulovlige (*Jaish-e-Mohammed*, *Lashkar-e-Tayyiba*, *Sipah-e-Sahaba Pakistan*, *Tehrik-i-Jafria Pakistan* og *Tanzim Nifaz-i-Shari’ah-I-Mohammed*), ble 1900 radikale islamister arrestert og 600 kontorer tilhørende disse organisasjonene stengt. De fleste av de arresterte ble imidlertid løslatt kort tid etter.¹¹⁵

¹¹⁰ “Millat-i-Islamia, Islami Tahrik, and Khuddam-ul-Islam banned; Jamaat-ud-Daawa placed on watch list,” *Islam*, 16. november 2003 (via FBIS).

¹¹¹ “MMA to defy ban on outfits,” *Jang*, 19. november 2003, <http://www.jang.com.pk/thenews/nov2003-daily/19-11-2003/main/main5.htm>.

¹¹² Professor Ghafoor Ahmed (MMA leder), “MMA to defy ban on outfits,” *Jang*, 19. november 2003, <http://www.jang.com.pk/thenews/nov2003-daily/19-11-2003/main/main5.htm>.

¹¹³ J. Lancaster & K. Khan, “Extremist groups renew activity in Pakistan,” *Washington Post*, 8. februar 2003.

¹¹⁴ “Banned groups reappear,” *Khaberen Daily*, 12. mars 2003.

¹¹⁵ S. Fayyaz, “A Break from the Past: Trends in Pakistan’s Security Policy after 9/11,” Paper presentert ved The Fourth Biennial Conference: Security Trends in the Asia-Pacific Region, Hawaii, 15. – 17. juni 2004.

I den senere tid har bildet av de *rene* pakistanske eller kashmiriske gruppene også blitt mer komplisert ved at man ser forbindelser og innblanding av forskjellig art mellom ulike subgrupper og enkeltpersoner. Arrestasjonen av lederen for al-Qaidas militærkomité, Khalid Sheikh Mohammed i Rawalpindi, Pakistan, i mars 2003 har gitt nye opplysninger om disse forbindelsene. Etterforskere ser forbindelseslinjer mellom drapet på Wall Street Journal-reporteren Daniel Pearl i Pakistan, aksjonen som drepte 202 mennesker i en nattklubb i Bali, angrepet på en synagoge i Tunisia, og flere mislykte planer. Ifølge amerikanske og pakistanske etterforskere skal Khalid Sheikh Mohammed ha brukt sine gamle kontakter med radikale grupper i Pakistan, fra tiden før han ble aktiv i al-Qaida rundt 1996, til å planlegge angrep på vestlige mål i Karachi.¹¹⁶

Etterretningsvirksomhet de siste par årene har med all tydelighet avdekket at det ikke bare finnes al-Qaida-sympatisører, men også -medlemmer, i Pakistan. Sentrale al-Qaida-medlemmer er blitt pågrepet i Pakistan som for eksempel Abu Zubaydah (mars 2002), Khalid Sheikh Mohammed (mars 2003), Ramzi bin al-Shibh (september 2002). Og ifølge det amerikanske utenriksdepartementet har Islamabad bistått med å overføre over 400 al-Qaida mistenkte fra pakistansk til amerikansk varetekt. CIA og ISI hevdet samtidig høsten 2002 at det var sterke indikasjoner på at al-Qaida-nettverket hadde prøvd å reetablere seg i de store byene, som Karachi og Faisalabad.¹¹⁷ Det er frykt for at al-Qaida har søkt og fortsatt vil søke hjelp hos radikale pakistanske grupper, til gjensidig nytte. Avisen *The New York Times* skrev i september 2002 at:

A year ago, 90 per cent of communications and other links between suspected al-Qaida members in Europe and individuals in Pakistan were being traced to the city of Peshawar, near the Afghan border. After this spring [2002], roughly half of intercepted communications and other links were being traced to Karachi. Obviously the brains and money for the terrorists have shifted from Peshawar to Karachi.¹¹⁸

Karachi ble sett på som et transittpunkt for flytting av personell, penger og materiell til Afghanistan. De radikale gruppene hadde tette kontakter til det talibanske konsulatet i Karachi på 1990-tallet. Det spekuleres også i om al-Qaida skal ha hjulpet pakistanske radikale grupper til å gjennomføre to bilbombeaksjoner i Karachi i 2002: I det ene angrepet i mai 2002 døde 11 franske ingeniører, mens i juni 2002 ble 12 pakistanere drept da en bilbombe gikk av utenfor det amerikanske konsulatet.¹¹⁹

Storbyer som Karachi, Rawalpindi og Faisalabad blir sett på som attraktive nye oppholdssteder

¹¹⁶ Finn og K. Khan, "Bold Tracks of Terrorism's Mastermind Khalid Sheik Mohammed Carried Al Qaeda's Hope for Revenge, Renewal," *Washington Post online*, 10. mars 2003, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A63311-2003Mar8.html>.

¹¹⁷ D. Rohde, "Raid provides hint of al Qaeda's rise in Pakistan," *The New York Times*, 15. september 2002.

¹¹⁸ *Ibid.*

¹¹⁹ K. Khan, "More attacks against westerners, key figures likely in Pakistani cities," *The News*, 23. mai 2002 (via FBIS), og K. Khan, "Pakistan is new battleground for foreign militants against the West?" *The News*, 23. mai 2002, <http://meaindia.nic.in/bestoftheweb/2002/05/23bow03.htm>.

for al-Qaida-tilhengere som er tvunget ut av Afghanistan. Økt overvåking fra pakistanske militære og politi i stammeområdene mellom Afghanistan og Pakistan, i NWFP og Baluchistan, har ført til en flukt av utlendinger og andre islamister som gjemte seg der mot byene, hvor de får støtte og dekke av radikale pakistanske grupper. Karachi med sine 14 millioner innbyggere blir ansett som et godt skjulested for al-Qaida. Antiamerikanske følelser fører også til at mange av innbyggerne gjerne hjelper til ved å tilby husly. Pakistan har også anvendt brutale etterforskningsmetoder som igjen er med på å gi grobunn for økt radikalisme.¹²⁰

Utenlandske radikale islamister som hadde funnet nye fristeder i stammeområdene opp mot Afghanistan (*Waziristan*), flyttet etter en stund også videre inn i pakistanskkontrollert Kashmir, til storbyene i Punjab og Karachi. Dette kunne ifølge observatører ikke ha funnet sted uten stille samtykke fra pakistanske myndigheter.¹²¹ Pakistanske myndigheter har blant annet bekreftet at de som drepte ti pakistanske soldater og paramilitære i Waziristan 25. juni 2002, var usbekere tilhørende IMU. I tillegg skal flere hundre al-Qaida-medlemmer ha nådd pakistanskkontrollert Kashmir ved hjelp av lokale grupper som *Lashkar-e-Tayyiba*.¹²² Ifølge pakistansk etterretning var det i begynnelsen av 2003 mellom 200 og 300 al-Qaida-aktivister i skjul i Pakistan, mens mellom 500 – 600 skal ha blitt arresterte i kamphandlinger i Waziristan og omliggende områder vinteren og våren 2004.¹²³ Kontroversiell amerikansk tilstedeværelse og operasjonssamarbeid mellom Pakistan og USA i grenseområdene mellom Afghanistan og Pakistan har i tillegg ført til en rekke angrep mot militære mål i området, samt opptøyer og radikaliserings blant lokale pashtunere.¹²⁴

11. september 2001 og de påfølgende angrepene på Afghanistan hadde flere konsekvenser for Pakistan. For det første opplevde landet en betydelig økende strøm av radikale islamister på flukt fra Afghanistan, først inn i grenseområdene mellom Afghanistan og Pakistan (NWFP og Baluchistan), og senere inn til storbyene. Kontakter som allerede var etablert i Afghanistan, ble forsterket og nye bånd knyttet. Dette var bånd mellom pakistanske islamister og “globale jihadister” fra andre muslimske land og muslimer fra Vesten. Samtidig opplevde Pakistan at landets egen befolkning ble radikaliseret. Dette kom ikke som noen overraskelse; grunnlaget og infrastrukturen for radikal tilhørighet lå allerede der og gruppeinfrastrukturen var tilstede. Flere grupper, som den sekterisk-motiverte *Lashkar-e-Jhangvi* utviklet seg fra høsten 2001 og våren 2002 fra å ha sjiamuslimer i Pakistan som måltavle til å la denne omfatte amerikanske og vestlige mål i Pakistan.¹²⁵ Parallelt opplevde man en utvikling blant en rekke av de moderate

¹²⁰ Meraj ul-Huda Siddiqui, lokal leder for *Jamaat-i-Islami Pakistan* i intervju med *The New York Times*, 15. september 2002. R. McCarthy, “Al-Qaeda linchpin eludes his pursuers,” *The Guardian*, 23. september 2002, <http://www.guardian.co.uk/pakistan/Story/0,2763,796997,00.html>, P. Watson, M. Zaidi, “Militant flourishes in plain sight,” *Los Angeles Times*, 25. januar 2004, <http://www.planetkrulik.com/news%20archive/Los%20Angeles%20Times.htm>.

¹²¹ M. Abou Zahab, O. Roy (2004: 64), og intervju med Ahmed Rashid, Lahore, 15. mai 2003.

¹²² M. Abou Zahab, O. Roy (2004: 65).

¹²³ J. Burke, P. Harris, M. Bright, “Suspect arrested in Pakistan may hold al-Qaeda’s secrets,” *The Guardian*, 8. august 2004, <http://observer.guardian.co.uk/focus/story/0,6903,1278598,00.html>.

¹²⁴ M. Abou Zahab, O. Roy (2004: 77).

¹²⁵ K. Khan “More attacks against westerners, key figures likely in Pakistani cities,” *The News*, 23. mai 2002 (via FBIS). K. Khan, “Pakistan is new battleground for foreign militants against the west?” *The News*, 23. mai 2002, <http://meaindia.nic.in/bestoftheweb/2002/05/23bow03.htm>.

islamistiske partiene (under paraplyen MMA) som ved å velge å stå sammen for en religiøs politisk plattform innenfor offentlig politikk, ytterligere marginaliserte de radikale grupperingene.¹²⁶

Kommunikéer som sies å komme fra Osama bin Laden, har i klare ordelag oppfordret muslimer i Pakistan til å stå sammen for å forsvare landet mot korsfarerne som har alliert seg med hinduene:

The Muslims in Pakistan today must stand together in one rank to protect Pakistan from the crusader campaign that is forging an alliance with the Hindus against the Muslims.

Let those who have weak souls know that America does not return good to anyone and recognizes only its own interests. Let them know that America is forging an alliance with India against the Muslims in the Subcontinent. Move, Muslims in Pakistan, before you awaken from slumber to find Hindu soldiers bursting into your homes with the connivance of America.¹²⁷

Dette er en klar oppfordring til muslimer i Pakistan om å gå til aksjon mot en felles fiende, hinduene i India støttet av USA. Videre er det en klar henvisning til president Musharraf som bebreides for å ha sveket sitt land og sitt folk, som utleverte mujahideen til amerikanerne og som har kvalt jihad i Kashmir:

How long will you be patient with Musharraf, the traitor who sold out the blood of the Muslims in Afghanistan and handed over the Arab emigrant mujahideen, the descendants of the Companions of the Prophet, to crusader America? If it had not been for his treason, the lackey government in Kabul would not have been set up – the government that has brought the Indians to the Western borders of Pakistan.

He did not stop there but subjugated Pakistan's nuclear facilities to American inspection. He strangled the jihad in Kashmir and is striving to sell it out and then recognize Israel, and all this for a handful of dollars that America stuffs in his pocket.

A person who sells out his religion will never sacrifice for anybody else. (...) ¹²⁸

Vi ser her en klar og bevisst sammenblanding og bruk av nasjonale og internasjonale symboler for å mane til "global jihad".

¹²⁶ M. Ansari, "Suicide bombers: Pakistan's powder keg," *Jane's Islamic Affairs Analyst*, 1. mai 2004.

¹²⁷ "Text of the remarks made by Shaykh Usamah bin Laden on the occasion of the second anniversary of the attacks on New York and Washington," *Global Islamic Media*, 12. september 2003, <http://groups.yahoo.com>.

¹²⁸ *Ibid.*

4.5 En profil av radikale islamister – hvem er de?

Mens de tradisjonelle religiøse politiske partiene og moderate islamistiske bevegelsene i Pakistan, som *Jamaat-i-Islami* og *Jamiat-Ulema-i-Islami*, har rekruttert fra eliten blant intellektuelle og de militære i det pakistanske samfunn, utviklet de nye radikale gruppene seg som alternativer for en ny generasjon religiøs ungdom. Mange av disse hadde vendt hjem med personlige erfaringer fra Kashmir og Afghanistan og rekrutterte selv i nye kretser. Både *Jaish-e-Muhammad* (JeM) og *Sipah-e-Sahaba* rekrutterte på slutten av 1990-tallet fra den lavere middelklassen og fra de mange madrassaene særlig i NWFP og i Punjab. JeM har også utmerket seg ved å rekruttere blant emigranter fra Punjab og Kashmir bosatt i Storbritannia. Angrepet på en indisk militærleir i Srinagar 25. desember 2000 ble for eksempel utført av en nyreligiøs rekrutt, Muhammad Bilal (alias Asif), fra Birmingham.¹²⁹

Lashkar-e-Tayyiba har sitt utspring i den politiske organisasjonen *Markaz Da'wa wal Irshad* (Senter for Preken og Veiledning). *Markaz Da'wa wal Irshad* hadde på slutten av 1980-tallet nære forbindelser med Saudi-Arabia, og Osama bin Laden var en trofast finansiell støttespiller helt fra etableringsfasen. Bin Laden skal også regelmessig ha talt til *Lashkar-e-Tayyibas* årlige kongresser, per telefon fra Sudan i 1995 og fra Afghanistan i 1997.¹³⁰ Etter Golfkrigen tok *Lashkar-e-Tayyiba* i likhet med Osama bin Laden avstand fra kongedømmet i Saudi-Arabia, og valgte å bli med i alliansen *The International Islamic Front for Jihad* (IIFJ) som ble etablert i 1998.

Siden opprettelsen i 1987 har *Markaz Da'wa wal Irshad* hatt to spesifikke mål: *Da'wa* – preken (bønn) – og *Irshad* - utdanning (veiledning) og utøvelse av kunnskapen gjennom jihad.¹³¹ En av grunnleggerne for organisasjonen, Hafez Saeed, har uttalt at:

Da'wat and Jihad are of an equal and inseparable importance... Da'wat and jihad are basic and we cannot prefer one to the other ... If beliefs and morals are left unreformed. Da'wa alone can lead to anarchy ... It is therefore necessary to fuse the two. This is the only way to transform individual human beings, society and the world.¹³²

Fra 1994 begynte derfor bevegelsen å etablere et nettverk av madrassaer rundt om i landet, og spesielt i provinsene Sindh og Punjab hvor de kjøpte opp en rekke landområder. Undervisningen vektlegger ikke bare de religiøse tekstene fra Koranen og Sunnaen, men også hvordan religiøs lære skal relateres til moderne vitenskap. Skolebøkene sentrerer seg således om utøvelsen av jihad og i lærebøker på det lokale språket urdu brukt i grunnskolen er martyrer fremstilt som positive forbilder.

Skolene ligger ofte i fattige deler av de store byene og på landbygda i Sindh, og er svært

¹²⁹ B. Vij, "India briefs Blair on Kashmir terror group's UN connection," *The Indian Express*, 9. oktober 2001, <http://www.hvk.org/articles/1001/103.html> og M. Ansari, "Suicide bombers: Pakistan's powder keg," *Jane's Islamic Affairs Analyst*, 1. mai 2004.

¹³⁰ M. Abou Zahab, O. Roy (2004: 60).

¹³¹ For mer om *Markaz Da'wa wal Irshad* og *Lashkar-e-Tayyiba* se kapittel 5.

¹³² M. Abou Zahab, O. Roy (2004: 33).

populære i et land hvor den offentlige skolen er dårlig utbygd. Disse private skolene fremstår som et godt alternativ for de mange fra den lavere middelklassen som ikke har råd til å sende barna sine til dyrere privatskoler. Madrasane utgjør derfor en viktig rekrutteringsarena for de militante gruppene, deriblant *Lashkar-e-Tayyiba*.

Lashkar-e-Tayyiba er den av de aktive organisasjonene i Kashmir som blir sett på som mest transnasjonal når det gjelder medlemsmasse. 80% av *Lashkar-e-Tayyibas* medlemmer i indiskkontrollert Kashmir er pakistanere.¹³³ Profilen til medlemmene tilsvarer den blant underoffiserer fra hæren, da rekrutteringen for det meste foregår blant den lavere middelklassen i de største byene i Punjab; Gujranwala, Lahore og Multan.

Det viser seg imidlertid at de fleste pakistanske mujahideen kommer fra det urduspråklige offentlige skolesystemet, mens kun 10% kommer fra madrasaene. De fleste er arbeidsløse unge menn uten utdanning. I tillegg har høyskoler og universiteter vist seg å være gode rekrutteringsarenaer. *Lashkar-e-Tayyiba* har også rekruttert briter med pakistansk bakgrunn. Disse er hovedsakelig universitetsutdannede eller faglærte unge menn. På landsbygda kommer rekruttene hovedsakelig enten fra familier med en wahhabi-religiøs tilnærming, ofte påvirket av familiemedlemmer som har oppholdt seg i Saudi-Arabia, eller fra fattigere familier hvis eneste måte å tjene penger er å verve seg som mujahid i Kashmir. I tillegg greier *Lashkar-e-Tayyibas* på grunn av et godt utviklet sosial velferdssystem å rekruttere flere som ønsker et alternativ til narkotika og/eller kriminelle miljøer.¹³⁴

Om den kashmirske jihad blir det sagt at angrepene planlegges av utlendinger, men utføres av lokale.¹³⁵ Pakistansk ungdom har gjennom morsmelka, i skolen, media og familie blitt foret med informasjon og propaganda om Kashmir. De har sett voldsomme TV-bilder av indiske soldaters dårlige behandling av den kashmirske lokalbefolkningen. En motivasjon om å forsvare "våre kashmirske søstre og mødre i jihad" blir derfor brukt blant unge pakistanere som rekrutteres.¹³⁶ De siste årene har dette utviklet seg til også å gjelde en mer global jihad; i form av motivasjon, retorikk og støttenettverk. Mange unge radikale islamister i Pakistan og Kashmir har i økende grad blitt motivert av politiske trender og hendelser på det globale nivået, inspirert av al-Qaida, radikaliseret av "krigen mot terror" i Afghanistan, okkupasjonen av Irak og tilsvarende radikale bevegelser i Tsjetsjenia og Indonesia. De har også i økende grad knyttet kontakter med transnasjonale bevegelser, som al-Qaida, og opprettet støttenettverk i andre land, som for eksempel USA og Storbritannia.¹³⁷

¹³³ Intervju med Pensj. Ob. Lt. Bahram Sahukar, Zürich, 25. mars 2004.

¹³⁴ M. Abou Zahab, O. Roy (2004: 34).

¹³⁵ N. S. Jamwal, "Terrorists' Modus Operandi in Jammu and Kashmir," *Institute for Defence Studies and Analysis*, Jul-Sep2003, <http://www.idsa-india.org/SAARCHIVES/SA200303/JUL-SEP04.htm>.

¹³⁶ Intervju med Pensj. Gen. Hamid Gul, Islamabad, 14. mai 2003.

¹³⁷ Intervjuer med Prof. R. Gunaratna, Zürich, 24. mars 2004 og forsker Aqil Shah, International Crisis Group, Islamabad, 14. mai 2003.

5 EN OVERSIKT OVER RADIKALE ISLAMISTISKE GRUPPER

5.1 Introduksjon

Nedenfor følger en oversikt over de ulike gruppene som har gjort og gjør seg gjeldende på den pakistanske og kashmirske arena. De mest sentrale av disse er beskrevet under i separate avsnitt. Det er her valgt å dele dem inn i 1) *pakistanske radikale islamistiske grupper* som hovedsakelig har Pakistan som base og arena, og 2) *transnasjonale radikale islamistiske grupper* som har Kashmir som operasjonsområde. En interessant utvikling er at en rekke av de tradisjonelle pakistanske gruppene etter at de er blitt erklært ulovlige, har skiftet navn, og delvis også medlemsmasse og operasjonsområde. Dette tyder på fleksibilitet når det gjelder å kunne overleve i et stadig vanskeligere politisk terreng.

En aggressiv offensiv fra pakistanske myndigheter for å slå ned på de utenlandske elementene i landet, har våren og sommeren 2004 ført til en rekke direkte angrep på regjeringsmedlemmer. President Musharraf er beskyldt for å selge seg selv, sitt folk og sitt land. Mens moderate opposisjonelle har begrenset seg til å beskyldte styresmaktene for å gi etter for amerikansk press og å føre en altfor vestvennlig politikk, har de radikale gruppene stått bak en rekke voldelige protestangrep. Spørsmålet forblir likevel om dette er lokale eller utenlandske grupper, og om de er lokale; er de motivert av lokale eller mer globale faktorer? Ser vi her et skifte mot en mer global plattform? Dette vil bli nærmere omtalt i kapitlene som følger.

Et relevant spørsmål er hvilket politisk klima og miljø gruppene har operert i. Det pakistanske teateret gjør dette spørsmålet spesielt interessant da, som vi har sett, pakistansk politikk overfor religiøse politiske grupperinger lokalt og i Kashmir og Afghanistan, har vært svært ambivalent fra tidlig på 1980-tallet. Fremveksten av de ulike lokale gruppene, og hvem/hva som har støttet deres utvikling, er derfor relevant.

En utvikling synes å være at de lokale gruppene i økende grad har blitt vertskap for utenlandske elementer. Hva slags betydning har dette hatt for de lokale radikale gruppene? Har det ført til et klarere skille mellom de moderate islamistiske partiene og de radikale gruppene? Har økt fokus på al-Qaida og annen utenlandsk innflytelse i Pakistan ført til at lokale grupper har beholdt sin identitet, blitt klarere i sin identitet eller er identiteten i ferd med å bli mer sammensatt?

Dette er omfattende spørsmål. Ved å se kort på gruppenes historie, mål, oppbygging og type aksjoner vil det bli forsøkt å besvare noen av dem.

5.2 Pakistanske og transnasjonale radikale islamistiske grupper

Pakistanske grupper

Sipah-e-Sahaba Pakistan
Tehreek-e-Jafria Pakistan
Tehreek Nifaz-e-Shariat-e-Mohammedi
Lashkar-e-Jhangvi
Sipah-e-Muhammed
Lashkar-e-Omar
 Muttahidda Quami Movement (MQM)
 Haqiqi Muhajir Quami Movement (mqm-h)
 Baluch People's Liberation Front
 Baluch Students' Organisation
 Jamaat-ul-Fuqra
 Nadeem Commando
 Popular Front for Armed Resistance
 Baluch Students' Org. Awami

Transnasjonale grupper (operasjonsområde Kashmir)

Lashkar-e-Tayyiba
Harakat-ul-Jihad-i-Islami/Harkat-ul
Ansar/Harakat-ul-Mujahideen/
Jamiat-ul-Ansar
Jaish-e-Muhammed
Hizbul Mujahideen
 Al Badr
 Lashkar-e-Jabbar
 Jamaat-ul-Mujahideen
 Harkat-ul-Jihad-i-Islami
 Muttahida Jihad Council
 Al Barq
 Tehreek-ul-Mujahideen
 Al Jihad
 Jammu & Kashmir National Liberation Army
 People's League
 Muslim Janbaz Force
 Kashmir Jihad Force
 Al Jihad Force
 Al Umar Mujahideen
 Mahaz-e-Azadi
 Islami Jamaat-e-Tulba
 Ikhwan-ul-Mujahideen
 Islamic Students League
 Tehreek-e-Hurriyat-e-Kashmir
 Tehreek-e-Nifaz-e-Fiqar-Jafria
 Al Mustafa Liberation Fighters
 Tehreek-e-Jihad-e-Islami
 Muslim Mujahideen
 Al Mujahid Force
 Tehrik-e-Jihad
 Islami Inquiabi Mahaz

5.3 PAKISTANSKE ISLAMISTISKE GRUPPER

5.3.1 Sipah-e-Sahaba Pakistan

5.3.1.1 Historikk

I september 1985 ble *Anjuman Sipah-Sahaba* (soldater av profeten Mohammeds tilhengere) etablert av Maulana Haq Nawaz Jhangvi, Maulana Zia-ur-Rehman Farooqi, Maulana Eesar-ul-Haq Qasmi og Maulana Azam Tariq. Gruppen, som senere skulle få navnet *Sipah-e-Sahaba Pakistan* (SSP) vokste frem i en periode med økte lokale voldelige opptøyer mellom sjia- og sunnimuslimer.

Røttene til dannelsen av denne gruppen ligger i strukturene i føydalsamfunnet som Punjab på mange måter utgjør. Politisk og økonomisk makt har historisk ligget i hendene på store hovedsakelig sjiamuslimske jordeiere, selv om sjiamuslimene kun utgjorde en befolkningsmessig minoritet i forhold til sunnimuslimene i Pakistan. Det urbane Punjab er derimot et ikke-føydalt middelklassesamfunn, hvor majoriteten er sunnimuslimer.

Sipah-e-Sahaba Pakistan ble inntil oktober 2003 ledet av Maulana Azim Tariq. Han ble drept i 2003, i noe som karakteriseres som et sekterisk mord. Ingen har tatt på seg ansvaret for attentatet, men observatører antyder at Tariq hadde mange fiender. Han ble arrestert i 2001 da styresmaktene gjennomførte en kampanje mot radikale islamister. Mens han satt i fengsel i oktober 2002, ble han innvalgt i parlamentet. Han ble løslatt etter at retten fant at man ikke hadde bevis godt nok for å holde ham i arrest.¹³⁸

Grunnleggeren Maulana Haq Nawaz Jhangvi som ble drept i 1990, sannsynligvis av sjiamuslimske grupper, hadde et uttalt mål for gruppen om å bannlyse alle sjiamuslimer som *kafir*, vantro. Dette var noe som provoserte frem voldsomme reaksjoner blant den sjiamuslimske befolkningen i form av voldelige opptøyer, demonstrasjoner og drap tidlig på 1990-tallet.

I januar 2002 ble gruppen erklært ulovlig av president Musharraf. Etter dette skiftet de navn til *Millat-i-Islamia Pakistan*. 15. november 2003 ble denne organisasjonen stemplet som en terroristorganisasjon.

5.3.1.2 Ideologi og mål

SSP er en sunnimuslimsk militant gruppe som er blitt beskyldt for å stå bak en rekke angrep på den sjiamuslimske minoritetsbefolkningen i Pakistan. Gruppen hevder selv å være hovedsakelig et religiøst parti, men i 1992 tok de steget i å selv stille til valg. Inntil da hadde medlemmer av SSP stilt til valg under *Jami'at-i-Ulema-i-Islam*. SSP hadde i 1993 et medlem som representant,

¹³⁸ "Leader of Sipah-e-Sahaba, Azam Tariq killed," *PakTribune*, 6. oktober 2003, <http://www.paktribune.com/news/index.php?id=40535>.

samt en minister i den lokale regjeringen i Punjab. I den andre perioden til statsminister Benazir Bhutto inngikk SSP i en allianse med det regjerende partiet *Pakistan People's Party* (PPP) i delstaten Punjab. SSP har hele tiden uttrykt sterk motstand mot Pakistans støtte til den USA-ledete krigen i Afghanistan. Gruppen har som mål å gjøre Pakistan til en sunnimuslimsk stat, samt å innføre Sharialovgivning.¹³⁹

SSP sies å være en utbrytergruppe fra det religiøse politiske partiet *Jamiat-e-Ulema-e-Islam* som har røtter i den sunnimuslimske deobandi-skolen. Partiet ble opprettet som en motpol til den økende sjiamuslimske aktivismen og deres innflytelse på det pakistanske samfunnet. SSP mener at Pakistan offisielt bør være en sunnimuslimsk stat med sunnimuslimske lover og har hevdet at sjiamuslimer ikke er muslimer. Et annet argument går på de sosioøkonomiske faktorene i samfunnsstrukturen. SSP mener sjiamuslimske føydalherrer fortsatt undertrykker sunni-majoriteten av det pakistanske folk.

Maulana Zia-ul-Qasmi, en av SSP-lederne har uttalt i et intervju på pakistansk TV i januar 1998 at: "The Government gives too much importance to the Shias. They are everywhere, on television, radio, in newspapers and in senior positions. This causes heartburn."¹⁴⁰

5.3.1.3 Infrastruktur, medlemsmasse og operasjonsområde

SSP har på tross av sitt stempel som terroristorganisasjon stadig ansett seg selv som et politisk parti og har gjennom 1990-tallet stått oppført som parti ved valg. Partiet har til tider stått sterkt i det lokale parlamentet i Punjab og samler de fleste medlemmene sine nettopp fra denne delstaten.

Ulike kilder hevder at SSP skal ha mellom 3000 og 6000 trente aktivister som utfører aksjoner først og fremst mot sjiamuslimer i Punjab. De siste årene har gruppen også spredt seg til pakistanskkontrollert Kashmir, Muzaffarabad, Sindh og Baluchistan. Det sies at gruppen har innflytelse i alle de fire provinsene i Pakistan, og den har også gjort seg politisk gjeldende ved valg i Punjab, Baluchistan og NWFP. SSP skal nå ha mer enn 500 kontorer over hele landet og 17 utenlandske kontorer i blant annet De forente arabiske emirater, Saudi-Arabia, Bangladesh og Storbritannia.

Gruppen skal også være tilknyttet en rekke madrasaer rundt om i landet, hvor mye av rekrutteringen til organisasjonen har foregått. I januar 2002 bestemte den pakistanske regjeringen etter internasjonalt press å stenge madrasaene drevet av SSP. I tillegg ønsket regjeringen å registrere alle landets moskeer og deres tilknytning for å overvåke deres aktiviteter. Denne politikken har møtt sterk motstand også internt i den pakistanske regjeringen og nasjonalforsamlingen.

¹³⁹ M. Abou Zahab, O. Roy (2004: 23).

¹⁴⁰ "Sipah-e-Sahaba Pakistan, Terrorist Group of Pakistan," *South Asian Terrorism Portal*, lastet ned 10. juni 2004, <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/terroristoutfits/ssp.htm>

5.3.1.4 Metoder, virkemidler og aksjoner

SSP er kjent for å gjennomføre aksjoner som drap på meningsmotstandere og for å sette fyr på og gå til angrep på sjiamuslimske moskeer. Tilfeldige skyteepisoder, rakettagrep på politistasjoner, bilbomber og kidnappinger er typiske aksjonsformer, og gruppen skal også ha tilgang på relativt avanserte våpen.

Ledelsen av *Sipah-e-Sahaba* beskylder Iran for å stå bak mye av støtten til de sjiamuslimske radikale gruppene i Pakistan. Lederne av *Sipah-e-Sahaba Pakistan* anklager videre Iran for å ha stått bak mordet på to av organisasjonens ledere, Allama Shoaib Nadeem og Maulana Habibur Rehman Siddiqui. Gruppen mistenkes for å stå bak en rekke episoder mot iranske tjenestemenn og diplomater i Pakistan (desember 1990 og januar 1997).

Sipah-e-Sahaba sies å ha stått bak mer enn 400 sekteriske drap i Pakistan de siste årene. De aller fleste ofrene har vært medlemmer av rivaliserende sjiamuslimske grupper.¹⁴¹

5.3.1.5 Tilknytning, forhold til andre grupper og utbrytergrupper

Gruppen skal ha trent hos *Harkat-ul-Mujahideen*, og ha tette bånd til *Jaish-e-Mohammed* som opererer i Jammu-Kashmir. I oktober 2000 hevdet Maulana Masood Azhar, leder for *Jaish-e-Mohammed*, at de to gruppene måtte stå skulder ved skulder for å overleve presset utenfra (fra offentlig hold). I 1996 ble utbrytergruppen *Lashkar-e-Jhangvi* grunnlagt, oppkalt etter gruppens drepte leder Jhangvi. I februar 2003 nektet den daværende lederen Maulana Azam Tariq for noen som helst tilknytning mellom hans organisasjon *Sipah-e-Sahaba* og *Lashkar-e-Jhangvi*. *Lashkar-e-Jhangvi* er blitt beskyldt for å ha stått bak drapet på Wall Street Journal journalisten Daniel Pearl samt fire amerikanske oljearbeidere i Pakistan i 1997.¹⁴²

Flere av SSPs medlemmer skal ha oppholdt seg i lengre perioder i treningsleire i Afghanistan. Pakistanske myndigheter er også sikre på at Ramzi Yousef som var hjernen bak WTC-bombingen i New York i 1993, skal ha vært tilknyttet *Sipah-e-Sahaba*, og at kontakten ble etablert og båndene mellom al-Qaida og SSP-medlemmer ble styrket under opphold i militære treningsleire i Afghanistan.¹⁴³

SSP får mye av sin støtte fra den urbane lavere middelklasse, fra handelsmenn og yngre embetsmenn (fra Deobandi eller Mujahir grupper). SSP skal i flere år ha mottatt finansiell støtte fra Saudi-Arabia og Irak gjennom private donasjoner, så vel som diasporabefolkning fra Punjab i Europa og i Midtøsten, lokale transportsyndikat og narkotikahandel.¹⁴⁴ Støtte skal også ha kommet gjennom *zakat* (sunnimuslisk skatt), fra andre radikale grupper og donasjoner fra

¹⁴¹ "Leader of Sipah-e-Sahaba, Azam Tariq killed," *PakTribune*, 6. oktober 2003,

<http://www.paktribune.com/news/index.php?id=40535>.

¹⁴² "Azam Tariq denies links to Lashkar-e-Jhangvi," *The News*, 2. februar 2003 (via FBIS).

¹⁴³ K. Khan, "Ramzi's Terror Network," *The News*, 27. mars 1995, og S. Reeve, *The New Jackals. Ramzi Yousef, Osama bin Laden and the Future of Terrorism*, Boston: Northeastern University, 1999.

¹⁴⁴ M. Abou Zahab, O. Roy (2004: 24-25).

privatpersoner i Pakistan.¹⁴⁵

5.3.2 Tehreek-e-Jafria Pakistan

5.3.2.1 Historikk

Tehreek-e-Jafria Pakistan, TJP, (Bevegelsen for tilhengere av Fiqah-e-Jafria, sjiamuslimsk lovgivning) ble grunnlagt i 1980, som en reaksjon på innføringen av en rekke kontroversielle islamske lover i Pakistan på begynnelsen av 1980-tallet. TJP har historisk sett vært en av de viktigste sjiamuslimske gruppene i Pakistan. Den utviklet seg som en protest mot general Zia ul-Haq's islamisering, de sunnimuslimske lovene *hanafi* og innføringen av *zakat* (sunnimuslimsk skattlegging). Gruppen så dette som en ren provokasjon mot sjiamuslimene som utgjør ca 20% av befolkningen i Pakistan, og mente at disse burde ha rett til å følge sine egne shia-lover (*Jafria*). *Tehreek-e-Jafria* skal ha hatt nære bånd til iranske religiøse skriftlærde, og ble inspirert av den islamske revolusjonen i Iran i 1979.¹⁴⁶ Gruppens leder, Allama Arif Hussain al-Hussaini, var selv student under Ayatollah Khomeini, lederen for den islamske revolusjonen i Iran.

Røttene til *Tehreek-e-Jafria* kommer fra *Tehreek Nifaz-e-Fiqah e-Jafria* (Bevegelsen for innføringen av Fiqah-Jafria, sjiamuslimsk lovgivning). Denne bevegelsen ble dannet i 1979 for å beskytte den sjiamuslimske minoriteten i Pakistan.

Tehreek-e-Jafria, senere omdøpt til *Islami Tehreek*, er en del av den religiøse alliansen *Muttahida Majlis-e-Amal* (MMA) som er representert i nasjonalforsamlingen. 12. januar 2002 ble *Tehreek-e-Jafria Pakistan* utpekt som en terroristorganisasjon og erklært ulovlig av president Musharraf. Regjeringen ønsket også å slå hardt ned på og stenge madrasaene drevet av TJP og å registrere alle landets moskeer og deres kontakter for å overvåke deres aktiviteter.¹⁴⁷ 15. november 2003 ble denne gruppen igjen stemplet som en terroristorganisasjon av president Musharraf.

5.3.2.2 Ideologi og mål

Tehreek-e-Jafrias uttalte mål er å opprette et samfunn basert på 'det sunne, edle islam'. I tillegg skal bevegelsen jobbe for å beskytte de sosiale, politiske og religiøse rettighetene til sjiamuslimene i Pakistan og for å spre deres idéer. Dette inkluderer også koordinering av sjiamuslimske organisasjoner i Pakistan, og en forpliktelse til å slåss mot all imperialisme og for islamsk likestilling og sosial rettferdighet. Gruppens ble opprettet for å beskytte den sjiamuslimske minoriteten i Pakistan, samt å spre Ayatollah Khomeinis budskap og idéer om den islamske revolusjon.

¹⁴⁵ K. Khan, "Ramzi's Terror Network," *The News*, 27. mars 1995, og S. Reeve, *The New Jackals. Ramzi Yousef, Osama bin Laden and the Future of Terrorism*, Boston: Northeastern University, 1999.

¹⁴⁶ "The Organizations," *Rantburg*, <http://bs2000.net/qrmapps/thugburg/orglist.asp>.

¹⁴⁷ "Pakistan: Madrasas, Extremism and the Military," *ICG Asia Report No. 36*, International Crisis Group, 29. juli 2002, http://www.icg.org/library/documents/report_archive/A400717_29072002.pdf.

Det har vært uenighet og en rekke splittelser innad i bevegelsen vedrørende om man også skulle tillate ikke-sjiamuslimer som medlemmer. Dette ville blant annet føre til en bredere og mer samlende agenda, mente lederen Allama Arif Husseini på midten av 1990-tallet. Andre hevdet at man burde bevege seg mot å bli et rent politisk parti. Lederne av bevegelsen, hovedsakelig religiøse skriftlærde, mente derimot at dette ville være med på å vanne ut grunnideen til bevegelsen, ideen om et 'renere' islamsk samfunn. TJP har i perioder hatt medlemmer i den pakistanske nasjonalforsamlingen (2000 – 2001). Mange mener dette kom som et resultat av økende press fra sunnimuslimske miljøer for å føre en mer åpen politikk og forhandlinger med de pakistanske myndighetene.

5.3.2.3 Infrastruktur, medlemsmasse og operasjonsområde

Tehreek-e-Jafria Pakistan er ledet av Allama Syed Sajid Ali Naqvi. Gruppen er velorganisert og har sterk støtte blant sjiamuslimene i Pakistan, særlig i Jhang-området, selve hjertet av Punjab. TJP har knyttet til seg flere organisasjoner, inkludert *Sipah-e-Abbas*, *Sipah-e-Ahl-Bait* og ungdomsbevegelser som *Imamia Students Organisation* og *Imamia Organisation*.

Lederskapet består hovedsakelig av religiøse skriftlærde. Gruppen skal ha tette bånd til det iranske presteskapet.

Gruppen får sine ressurser fra det sjiamuslimske miljøet i Pakistan, fra Iran og fra kommersielle grupper i Punjab. TJP har også vært base for flere mujahideen-rekrutter under Afghanistan-krigen på 1980-tallet, og har i etterkant av krigen tilbudt tilfluktssteder for de hjemvendte stridende. At sjiamuslimske TJP har tilbudt sunnimuslimske utenlandske mujahideen opphold kan ikke ses på som noe annet en et pragmatisk samarbeid i et stadig vanskeligere operasjonsklima.¹⁴⁸

5.3.2.4 Metoder, virkemidler og aksjoner

Tehreek-e-Jafria er kjent for sine voldelige angrep på sunnimuslimer i Pakistan. Dette er ofte resultat av sammenstøt mellom sjia- og sunnimuslimske grupper eller hevnaksjoner for tidligere attentat.¹⁴⁹

Den sekteriske voldsbølgen som man opplevde på 1980-tallet, ble ifølge en rekke observatører intensivert på 1990-tallet. Punjab ble da, i tillegg til å være hovedsetet for en rekke sekteriske organisasjoner, også base for mujahideen-rekrutter som skulle kjempe jihad i Afghanistan. Etter at de russiske styrkene trakk seg ut av Afghanistan på slutten av 1980-tallet, skal en rekke av afghanistanveteranene ha flyttet til Pakistan. Med seg hadde de våpen, ammunisjon og dessuten en utpreget voldskultur. Det blir nå spekulert i om denne "infrastrukturen" igjen er blitt brukt for

¹⁴⁸ Intervju med journalist Amir Rana og Dr. Suba Chandran, IPA-Workshop, Singapore, 7. januar 2005.

¹⁴⁹ "Akram Lahori, two others get death penalty," *The Dawn*, 27. april 2003, http://www.karachipage.com/news/Apr_03/042703.html.

å skaffe tilfluktssted for radikale islamister denne gangen på flukt fra Afghanistan og grenseområdene mellom Pakistan og Afghanistan.

I januar 2001 ble fokus rettet mot TJP etter antatt involvering i drapene på fem religiøse skriftlærde i Karachi. Pakistanske myndigheter mente her at det kunne være snakk om et samarbeid mellom sjiamuslimske pakistanske og utenlandske grupper. Dette førte til nye oppføringer blant sekteriske grupper særlig i provinsene Sindh (hovedsakelig Karachi) og Punjab.¹⁵⁰

5.3.2.5 Tilknytning, forhold til andre grupper og utbrytergrupper

Siden 1994 har *Sipah-e-Muhammad Pakistan*, en utbrytergruppe av TJP, vokst frem som en mer radikal gruppe som bruker mer voldelige virkemidler. Denne utbrytergruppen, med god støtte i det viktige Jhang-området i Pakistan, har stått bak en rekke voldelige kampanjer mot den sunnimuslimske gruppen *Sipah-e-Sahaba Pakistan* (SSP). Da *Sipah-e-Muhammad* ble erklært ulovlig av president Musharraf i august 2001, hevdet lederen for *Tehreek-e-Jafria*, Allama Sajid Naqvi, at hundrevis av hans partifeller var også blitt arrestert på feilaktig grunnlag. Dette illustrerer at klar tilhørighet ikke alltid har vært lett å fastslå.¹⁵¹

Tehreek-e-Jafria er kjent for å være en av de eldste, mest robuste og tilpasningsdyktige av de pakistanske radikale organisasjonene. Selv etter omfattende og tallrike forsøk på å bekjempe gruppen gjennom massearrestasjoner og stenging av lokaler og konfiskering av ressurser har gruppen vist seg levedyktig. Etter at *Tehreek-e-Jafria* ble gjort ulovlig i januar 2002, forandret gruppen navn til *Tehreek-i-Islami Pakistan* eller *Islami Tehreek Pakistan*. 15. november 2003 ble også denne gruppen stemplet som en terroristorganisasjon av president Musharraf. Dette møtte stor motbør i den religiøse alliansen MMA, der *Tehreek-i-Islami* utgjør et av partiene. Fazlur Rehman, nestleder for MMA, beskyldte regjeringen for å oppmuntre til sekteriske splittelser ved å bannlyse *Tehreek-i-Islami*.¹⁵²

5.3.3 Tehreek-e-Nifaz-e-Shariat-e-Mohammadi

5.3.3.1 Historikk

Tehreek-e-Nifaz-e-Shariat-e-Mohammadi, TNSM (Bevegelsen for innføring av islamsk lovgivning), ble grunnlagt i 1992. Gruppen er best kjent for beleiringen av Saidu Sharif flyplass i Nord-Pakistan i 1994.

150 "Musharraf Sees 'Foreign Involvement' in Karachi Killing of Religious Leaders," *The News*, 30. januar 2001 (via FBIS), og "Sectarian Violence Erupts in Karachi After Killing of Five Sunni Muslim Clerics," *AFP*, 28. januar 2001 (via FBIS).

151 "Pakistan cracks down on Islamists," *BBC News*, 15. august 2001, http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/south_asia/1492969.stm.

152 "MMA to defy ban on outfits," *Jang*, 19. november 2003, <http://www.jang.com.pk/thenews/nov2003-daily/19-11-2003/main/main5.htm>.

5.3.3.2 Ideologi og mål

Gruppens formål er å innføre sharialovgivning i Pakistan, og et gjennomgående . Gruppen er radikalt sunnimuslimsk, grunnlagt av Maulana Sufi Mohammad og tilhører den saudiarabiske wahhabi-skolen. Gruppens leder, Sufi Mohammed, har i intervju uttalt at: “We want enforcement of the Islamic judicial system in totality: judicial, political, economic, jihad, fi sabilillah, education and health. In my opinion the life of the faithful will automatically be moulded according to the Islamic system when the judicial system is enforced.”¹⁵³ De som likeledes jobber i mot en innføring av sharia-lovgiving er *wajib-ul-qatl* - fortjener døden. Gruppens ledere avviser enhver form for politisk involvering da de mener det politiske systemet er basert på vestlige idealer om demokrati. Deltakelse ved valg blir derfor karakterisert som en vantro handling.

5.3.3.3 Infrastruktur, medlemsmasse og operasjonsområde

Gruppens medlemmer inkluderer en rekke høytstående pensjonerte offiserer og har derfor blitt sett på som en trussel for militærregimet i Pakistan. Gruppen har sin hovedtyngde i grenseområdene mot Afghanistan, særlig i *North West Frontier Pakistan* (NWFP). På grunn av en rekke høytstående personer i sin medlemsmasse har gruppen greid å få innpass i den politiske sirkler og har også fått aksept for en del av sine krav, hva gjelder for eksempel innføring av islamsk lovgiving i enkelte deler av NWFP.

Gruppen skal ha tiltrukket seg hundrevis av unge menn som har trent i Afghanistan. Disse kom tilbake til Pakistan godt trent og velutstyrt med våpen.¹⁵⁴ I tillegg har pakistansk presse flere ganger høsten 2001 rapportert om tusenvis av frivillige bevæpnede pashtunere som skal ha krysset grensen for å bistå Taliban i deres kamp mot den USA-ledete koalisjonen. Det er imidlertid uvisst hvor mange av disse som kan ha hatt tilknytning til *Tehreek-e-Nifaz-e-Shariat-e-Mohammadi*.¹⁵⁵

5.3.3.4 Metoder, virkemidler og aksjoner

Organisasjonen ble kjent i 1994 da den tok kontroll over flyplassen i Saidu Sharif i Nord-Pakistan med krav om at delstaten innførte sharia-lovgiving. Gruppen opererer hovedsakelig i stammeområdene, men har i følge lokale medier siden 2001 flyttet nedslagsfelt til hovedsakelig å gjelde turistbyene Madyan, Bahrain og Kalam i nordområdene. Dette har gått hardt utover turistnæringen.¹⁵⁶

¹⁵³ “Tehreek-e-Nafaz-e-Shariat-e-Mohammadi,” *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/terroristoutfits/TNSM.htm>

¹⁵⁴ “Terrorist outfits - Pakistan,” *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/terroristoutfits/TNSM.htm.

Se også “Forty prisoners escape from Northern Alliance rebel commander’s private jail,” *Islam*, 13. november 2003 (via FBIS).

¹⁵⁵ “1000 armed Pakistani tribesmen enter Afghanistan,” *Dawn/AFP*, 3. november 2001 (via FBIS).

¹⁵⁶ “Tehreek-e-Nafaz-e-Shariat-e-Mohammadi,” *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/terroristoutfits/TNSM.htm>

TNSM er videre kjent for å stå bak en rekke mindre angrep mot lokale myndigheter og sikkerhetspersonell. Gruppen bruker aktivt gisseltaking og trusler om angrep for å presse frem sine krav. Den har også åpnet en rekke lokale radiostasjoner for å spre sitt budskap, for å samle inn penger men også rekruttere personell til jihad.¹⁵⁷

5.3.3.5 Tilknytning, forhold til andre grupper og utbrytergrupper

Gruppen ble erklært ulovlig av president Musharraf 12. januar 2002.¹⁵⁸ Gruppens leder har sittet fengslet siden januar 2002. Det er vanskelig å si hvilken direkte kontakt gruppen har eller har hatt med andre radikale islamistiske grupper i Pakistan. Den opererer hovedsakelig innenfor et klart definert geografisk område, men uttrykker samtidig at selv om de ser at kampen om jihad må begynne lokalt, bør den også utvides. Etter den amerikansk-ledete kampanjen i Afghanistan ble dette sett på som en ny arena for TNSM.¹⁵⁹

5.3.4 Lashkar-e-Jhangvi

5.3.4.1 Historikk

Lashkar-e-Jhangvi (LeJ) ble grunnlagt av Riaz Basra i 1996 og ble opprettet som en utbrytergruppe fra *Sipah-e-Sahaba Pakistan* (SSP). Gruppen er sunnimuslimsk og tilhører deobandi-retningen. LeJ valgte å bryte ut fra moderorganisasjonen da de mente den var i ferd med å bevege seg bort fra idéene til en av grunnleggerne, Maulana Haq Nawaz Jhangvi. Mens LeJ hevder å ha beholdt tett kontakt med SSP. SSP benekter imidlertid enhver forbindelse da de har utviklet seg til å bli et mer politisk parti. LeJ ønsket en mer radikal plattform, men ville opprettholde kontakten med moderpartiet.

LEJs nåværende ‘*Saalar-i-Aala*’ (leder) er Muhammad Ajmal alias Akram Lahori, som også var en av grunnleggerne av organisasjonen. Lahori sitter selv i arrest i Karachi, og det er usikkert om han fortsatt er leder for partiet. Både Riaz Basra og Akram Lahori skal ifølge pakistansk politi ha stått bak en rekke sekteriske drap på 90-tallet.

Pakistanske styresmakter gjorde LeJ formelt ulovlig den 14. august 2001. Den skal etter dette ha opptrådt under navnet *Lashkar-e-Omar* og en rekke andre dekknavn.¹⁶⁰ Dette skal likevel ikke ha hatt stor praktisk betydning for gruppens aktiviteter, da den allerede var vant til å opptre i skjul. Beslutningen om å gjøre gruppen ulovlig skal likevel ha blitt sett på som en krigserklæring fra styresmaktene. 30. januar 2003 ble gruppen utpekt som en “Foreign terrorist

¹⁵⁷ Ibid.

¹⁵⁸ Z. Abbas, “Pakistan’s militant Islamic groups,” *BBC News*, 7. oktober 2003, http://newswww.bbc.net.uk/1/hi/world/south_asia/3170970.stm.

¹⁵⁹ “Tehreek-e-Nafaz-e-Shariat-e-Mohammadi,” *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/terroristoutfits/TNSM.htm>

¹⁶⁰ Se avsnitt 5.8 om *Lashkar-e-Omar*.

organisation” av USA, og hvis medlemmer “live in or have lived in, have trained in, are headquartered in or financed from Afghanistan.”¹⁶¹

Gruppen har i tiden etter 2001 blitt forfulgt av myndighetene, og flere ledende personer er arrestert, deriblant gruppens grunnlegger Riaz Basra. Sistnevnte ble senere drept i et sammenstøt med politiet i Mailsi, Multan, 14. mai 2002. Ifølge politiet skal drapet ha skjedd etter et skyteoppgjør mellom lederne for *Lashkar-e-Jhangvi* og Sjia-gruppen *Tehreek-e-Jaferia Pakistan*.

5.3.4.2 Ideologi og mål

LeJ har som målsetning å gjøre Pakistan til en sunnimuslimsk stat. Det opprinnelige målet for gruppens aksjoner var å slå ned på sjiamuslimske grupperinger i Pakistan og i Iran.¹⁶² Inntil nylig var *Lashkar-e-Jhangvi* identifisert som en sunnimuslimsk sekterisk gruppe, hvis mål var å ramme den sjiamuslimske minoriteten i landet. Etter Taliban-regimets fall i Afghanistan, skal LeJ imidlertid ha begynt å angripe amerikanske og vestlige mål i Pakistan.¹⁶³

5.3.4.3 Infrastruktur, medlemsmasse og operasjonsområde

En stor del av lederskapet i organisasjonen består av tidligere mujahideen som sloss sammen i Afghanistan mot sovjetiske styrker. I tillegg er store deler av medlemsmassen rekruttert fra sunnimuslimske madraser i Pakistan. Ifølge pakistanske medier skal gruppen bestå av en løst koordinert medlemsmasse med underorganisasjoner spredd over hele Pakistan. Gruppen har størst støtte i Punjab og i havnebyen Karachi.¹⁶⁴

Ifølge *South Asian Terrorism Portal* (SATP) skal gruppen ha en aktiv medlemsmasse på rundt 300. De fleste av disse sitter fengslet, eller befinner seg i treningsleire i Afghanistan eller Pakistan. To av gruppens viktigste treningsleire ligger i Muridke (Sheikhupura) og Kabirwal (Khanewal), Pakistan. I tillegg skal gruppen ha hatt en treningsleir i Afghanistan like ved Sarobi Dam, Kabul, men det er usikkert om denne fremdeles eksisterer.¹⁶⁵

Gruppens operasjonsområde er først og fremst Pakistan. Ofre for deres handlinger har vært sjiiittiske leger, jurister, medlemmer av *ulema* (religiøse skriftlærde), lærere og elever ved religiøse skoler, ledere og medlemmer av religiøspolitiske partier, representanter for styresmaktene og privatpersoner.

¹⁶¹ *Patterns of Global Terrorism Report 2001*, U. S. State Department, <http://usembassy.state.gov/islamabad/www01050203.html>.

¹⁶² Z. Abbas, “Pakistani militants' new targets,” *BBC News*, 29. juni 2002, http://news.bbc.co.uk/1/low/world/south_asia/2075039.stm.

¹⁶³ “Pakistan Arrests 3 in Bombing of U.S. Consulate,” *NewsMax.com*, 9. juli 2002, <http://www.newsmax.com/archives/articles/2002/7/8/143047.shtml>.

¹⁶⁴ A. Keats, “In the Spotlight: Lashkar-i-Jhangvi,” *Centre for Defence Information (CDI)*, 3. mars 2003, <http://www.cdi.org/terrorism/lij-pr.cfm>.

¹⁶⁵ “Profile: Lashkar-I-Jhangvi,” *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, lastet ned 23. mars 2004, www.satp.org.

5.3.4.4 Metoder, virkemidler og aksjoner

LeJ har utført en rekke aksjoner mot sjiamuslimske mål. Suksessen bak mange av aksjonene som denne gruppen har utført, sies å ligge i dens løse struktur, hvor selvstendige grupper på 4 – 8 personer opererer uavhengig av hverandre. Etter å ha utført en aksjon deler gruppen seg videre opp, og omgrupperer seg i ulike treningsleire hvor nye aksjoner planlegges. Medlemmene er også rapportert å være iført politiuniformer under angrep for å få innpass i moskéer og skjule sin identitet etter et angrep.

Gjennom hele 90-tallet har LeJ tatt på seg ansvaret eller blitt forbundet med sekterisk vold mot rivaliserende sjiamuslimske grupper. Gruppen skal også ha stått bak en rekke drap på flere iranere, inkludert to diplomater, fordi de var sjiamuslimer.¹⁶⁶

I 1998 skal gruppen ha stått bak Lahore Mominpura Cemetery-massakeren hvor 25 sjiamuslimer ble drept og 50 andre skadet. Gruppen har også tatt på seg ansvaret for drapet på fire amerikanske oljearbeidere i 1997, og for et attentatforsøk på daværende statsminister Nawaz Sharif i 1999. Etter en roligere periode skal gruppens medlemmer igjen, i februar 2003, ha stått bak angrepet på en sjiamuslimsk moské hvor ni mennesker ble drept, samt et av de verste sekteriske angrepene de siste årene i juli 2003, hvor 50 personer ble drept i bønn i en moské i Quetta.¹⁶⁷

De siste årene har gruppen høynet både den tekniske kvaliteten og det politiske nivået på sine angrep ved å benytte seg av mer avanserte bomber, samt å utføre selvmordsangrep på høyt profilerte mål. Høsten 2003 har pakistansk politi i flere razziaer, spesielt i Karachi, konfiskert store mengder sprengstoff og avslørt flere planlagte angrep på sjiamuslimske moskéer. I tillegg ble et planlagt selvmordsangrep mot amerikanske diplomater i Karachi avslørt i august 2003.¹⁶⁸ Alle angrepene var planlagt av *Lashkar-e-Jhangvi*-medlemmer.

5.3.4.5 Tilknytning, forhold til andre grupper og utbrytergrupper

Når det gjelder forbindelser mellom *Lashkar-e-Jhangvi* og andre radikale grupper i Pakistan, hersker det uvisshet. Det antas at gruppen *Sipah-e-Sahaba* (SSP) har forbindelser med LeJ siden sistnevnte er en utbrytergruppe av SSP.¹⁶⁹ Selv om tidligere SSP-leder og parlamentsmedlem Maulana Azam Tariq offisielt avviste enhver delaktighet i LeJ aktiviteter, tviler både analytikere og media på dette. Medlemmene kommer fra de samme madrassaer og fra samme sekteriske

¹⁶⁶ S. S. Butt, "Report describes activities of killed sectarian terrorist," *The News*, 15. mai 2002 (via FBIS), S. S. Butt, "A chapter of two-decade old sectarian killings closed," *The News*, 15. mai 2002 (via FBIS).

¹⁶⁷ "Pakistan's militant Islamic groups," *BBC News*, 7. oktober 2003, http://newswww.bbc.net.uk/1/hi/world/south_asia/3170970.stm.

¹⁶⁸ "Pakistan: Police arrest suspected terrorist involved in plan to kill US diplomats," *The News*, 28. august 2003 (via FBIS), Azfar-ul-Ashfaque, "Police arrest suspected terrorist after encounter," *The News*, 28. august 2003 (via FBIS).

¹⁶⁹ "Profile: Lashkar-I-Jhangvi," *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, lastet ned 23. mars 2004, <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/terroristoutfits/Lej.htm>.

trosretning. Begge grupper sloss side om side mot Nordalliansen i Afghanistan og skal også ha stått bak drap på sjiamuslimer i Afghanistan.¹⁷⁰

Forbindelser til al-Qaida og utviklingen mot en bredere målutvelgelse ble ifølge observatører mer tydelig etter påstått innblanding i to angrep våren 2002. 8. mai 2002 kjørte en selvmordsbomber en bil fylt med sprengstoff inn i en pakistansk marinebuss og drepte 14 mennesker, deriblant 11 franske ingeniører. 14. juni samme år ble en bilbombe sprengt utenfor det amerikanske konsulatet i Islamabad hvor 12 pakistanere ble drept. Dette førte blant annet til et økt sikkerhetsnivå, og en rekke utenlandske diplomater og andre reiste fra landet.

På grunn av en mer radikal fremferd har LeJ av observatører ofte blitt sett på som den pakistanske grenen av al-Qaida.¹⁷¹ Gruppen skal ha hatt tette forbindelser med Taliban-regimet i Afghanistan, hvor gruppens medlemmer skal ha blitt tilbudt tilfluktssted av mulla Omar. Pakistan skal i denne perioden ha støttet Taliban-regimet, men Islamabads forhold til Taliban var til tider meget anspent fordi mulla Omar ikke ville utlevere ettersøkte pakistanske medlemmer av *Lashkar-e-Jhangvi*. LeJs tilknytning til al-Qaida skal ha blitt opprettet under Afghanistan-krigen mot sovjeterne, da flere av lederne av LeJ sloss side om side med afghanske mujahideen. LeJ-medlemmer skal også ha trent i leire i Afghanistan på 1990-tallet og møtt flere senere al-Qaida-medlemmer.¹⁷² Etter 11. september 2001 og de allierte angrepene på Afghanistan, skal *Lashkar-e-Jhangvi* ha oppfordret sine medlemmer til å reise til Afghanistan for å føre en hellig krig mot de allierte.¹⁷³ Etter Taliban-regimets fall i Afghanistan, skal LeJ også ha begynt å angripe amerikanske og vestlige mål i Pakistan.¹⁷⁴ Dette ble bekreftet i forbindelse med avhør og tilståelsene til fire pakistanere, medlemmer av LeJ, som stod bak angrepet på en kirke i Bahawalpur:

(...) they were satisfied with what they had done ...it was because of the American attack on Afghanistan. (...) a lot of Muslims were killed but nobody was taking steps to protest, so that's why they planned to kill Christians here in Pakistan.¹⁷⁵

I samme avhør skal det ha fremkommet bevis på at LeJ skal ha slått seg sammen med al-Qaidarømlinger fra Afghanistan. I september 2002 skal pakistanske myndigheter ha funnet lagre av cyanid og andre giftige kjemikalier i laboratorier i Karachi. De mener at al-Qaida i samarbeid med LeJ skal ha flyttet lagre av kjemiske stoffer og laster av gull fra Afghanistan for å reetablere

¹⁷⁰ "Profile: Lashkar-I-Jhangvi," *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, lastet ned 23. mars 2004, <http://www.satp.org/satporgt/p/countries/pakistan/terroristoutfits/Lej.htm>.

¹⁷¹ Z. Abbas, "Pakistani militants' new targets," *BBC News*, 29. juni 2002, http://news.bbc.co.uk/1/low/world/south_asia/2075039.stm.

¹⁷² S. S. Shahzad, "New phase in Afghanistan," *Asia Times*, 21. juni 2002, <http://www.atimes.com/ind-pak/DF21Df03.html>

¹⁷³ M. Rafique, "End of the line for poor man's bin Laden?" *Asia Times*, 1. desember 2001, <http://www.atimes.com/ind-pak/CI01Df03.html>.

¹⁷⁴ "Pakistan Arrests 3 in Bombing of U.S. Consulate," *NewsMax.com*, 9. juli 2002, <http://www.newsmax.com/archives/articles/2002/7/8/143047.shtml>.

¹⁷⁵ "Priest hears church attackers confess," *The Daily Telegraph*, 24. juli 2002, <http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2002/07/24/wpak24.xml>.

seg i Pakistan.¹⁷⁶

I forbindelse med arrestasjonen av Jack Thomas, en australier som konverterte til islam, blir det trukket frem en del vitneutsagn om samarbeid mellom LeJ og al-Qaida.¹⁷⁷ Thomas skal ha trent i al-Qaidas treningsleire i Afghanistan i tre måneder, for senere å flytte til Pakistan hvor han kom i kontakt med Khalid bin Attash. Sistnevnte som også går under navnet Tawfiq bin al-Attash sies å være en nøkkelfigur i al-Qaida-celler i Pakistan og rådgiver for *Lashkar-e-Jhangvi*.¹⁷⁸ I tillegg skal Asif Ramzi som ble drept i desember 2002 og var en tidligere leder for gruppen, ha vært en nøkkelperson i å skape kontakt mellom arabere i al-Qaida-nettverket og lokale pakistanske grupper.¹⁷⁹ Asif Ramzi ble drept i en eksplosjon i noe pakistansk politi mener kan ha vært et uhell i forbindelse med utviklingen av en bombe. I bygningen der eksplosjonen fant sted, ble det funnet kjemikalier (Zinc Striate, Ammonium Oxide, Ammonium Nitrate, Menthol) og to ballistiske 107-millimeter raketthoder.¹⁸⁰ Ramzi var også beskyldt for å ha stått bak planleggingen av mordet på journalisten Daniel Pearl.¹⁸¹ I forbindelse med attentatforsøkene mot president Musharraf i desember 2003, er *Lashkar-e-Jhangvi* medlemmer blant de hovedmistenkte i det som kan ha vært en felles operasjon med al-Qaida.¹⁸² Det har også kommet frem påstander om hvitvasking av penger fra al-Qaida utført av LeJ-medlemmer, og at al-Qaida skal ha betalt for aksjoner utført av LeJ.¹⁸³

President Musharraf lovet i en TV-overført tale til folket 12. januar 2002, etter press fra USA, å slå ned på radikale grupper i landet. Som et resultat av dette, og en rekke arrestasjoner og andre antiterroriltak, sies det at LeJ i løpet av 2002 skal ha slått seg sammen med *Jaish-e-Mohammed* og *Harkat-ul-Jihad-i-Islami* for å danne gruppen *Lashkar-e-Omar*.¹⁸⁴ Tiltak har uten tvil blitt satt i verk, men observatører skriver at disse er i hovedsak rettet mot de deler av gruppen som har vært ansvarlige for den sekteriske volden. *Pakistanske myndigheter innrømmer at grupper som LeJ og andre sekteriske grupper er en trussel mot den indre stabiliteten i landet og kritiseres samtidig for å ha en mer avslappet holdning til grupper som Jaish-e-Mohammed som kan være involvert i Kashmir-konflikten.* Dette er en betydelig utfordring da nye sammenslutninger som *Lashkar-e-Omar* kan ha tilknytning til kashmirske grupper og al-Qaida, og dette tyder på et samarbeid som kan forsterke gruppens makt og innflytelse. Dette gjør det

¹⁷⁶ R. Joseph, "Chemical Labs Show al Qaeda Still Active," *Washington Times*, 6. oktober 2002, og S. S. Shahzad, "From the al-Qaida puzzle, a picture emerges," *Asia Times*, 11. september 2002, http://www.atimes.com/atimes/south_asia/DI11Df02.html

¹⁷⁷ "Pakistani Investigator Says Australian Al-Qa'ida Follower 'Very Cooperative'," *AFP*, 2. februar 2003 (via FBIS).

¹⁷⁸ Ibid.

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ "Police Establishing Sectarian Terrorist's Demise in Karachi Blast," *The News*, 20. desember 2002 (via FBIS).

¹⁸¹ "Pakistani Police Say Militant Linked to Pearl Murder Killed in Karachi Blast," *AFP*, 20. desember 2002 (via FBIS).

¹⁸² "Suspicion of Al-Qa'ida's Hand in Attack on Musharraf 'Gaining Further Ground'," *The News*, 10. januar 2004 (via FBIS), K. Khan, "Intelligence slip cited in bid on Musharraf's life," *The News*, 10. januar 2004 (via FBIS).

¹⁸³ "Al-Qaeda paid for bombings in Karachi, says Pakistani minister," *Sydney Morning Herald*, 4. juli 2002, <http://www.smh.com.au/articles/2002/07/03/1025667009623.html>; og "Pakistani banned sectarian group activists confess links with al-Qa'ida," *The News*, 28. juni 2002 (via FBIS).

¹⁸⁴ A. Keats, "In the Spotlight: Lashkar-i-Jhangvi," *Center for Defence Information (CDI)*, 3. mars 2003, <http://www.cdi.org/terrorism/lij-pr.cfm> - Se i tillegg kapittel 5.8 om *Lashkar-e-Omar*.

også vanskeligere for Musharraf å dra et klart skille mellom illegale radikale/militante grupper og såkalte kashmirske frihetskjemper.¹⁸⁵

5.3.5 Sipah-e-Mohammed

5.3.5.1 Historikk

Sipah-e-Mohammed (SeM, Muhammeds soldater) er en pakistansk sjiamuslimsk organisasjon som fortrinnsvis gjennomfører aksjoner i delstaten Punjab i Pakistan. Gruppen ble stemplet som en terroristorganisasjon og erklært forbudt av president Musharraf 14. august 2001.

Gruppen kom til som en utbrytergruppe fra *Tehreek-e-Jafria Pakistan* i 1993 for å tilfredsstille de unge, mer radikale kreftene i organisasjonen samt å møte den økende motstanden fra sunnimuslimske grupper som *Sipah-e-Sahaba Pakistan* og *Lashkar-e-Jhangvi*.

Ghulam Raza Naqvi er leder for gruppen, og har sittet i fengsel siden 1996.

5.3.5.2 Ideologi og mål

Målet til gruppen er å beskytte sjiamuslimene mot terroristangrep fra sunnimuslimske grupper. I tillegg har lederen for gruppen, Ghulam Raza Naqvi, uttalt at han ønsker å opprette en armé av både sjia- og sunnimuslimer som skal frigjøre Jerusalem, en hellig by for alle muslimer.

5.3.5.3 Infrastruktur, medlemsmasse og operasjonsområde

Gruppen har sitt hovedsete i Thokar Niaz Beg, en bydel i Lahore. Det blir sagt at av praktiske grunner etter lederens arrest har gruppen begynt å operere i små grupper uavhengig av hverandre. Mangel på finansielle ressurser og treningsmuligheter har også gjort at gruppen nesten er gått i glemmeboka. Selv om enkelte sjiaaktivister fra *Tehreek-e-Jafria-Pakistan* har vært tilbøyelige til å ta i bruk vold og støttet *Sipah-e-Mohammed*, har gruppen ikke mottatt noen direkte støtte fra TJP. I tiden etter august 2001 har en rekke SeM ledere blitt arrestert og deres bankkonti blitt sperret. *Sipah-e-Mohammed* kan imidlertid ha hatt en sympatisørmasse på hele 30 000, og står særlig sterkt i Punjab.¹⁸⁶

5.3.5.4 Metoder, virkemidler og aksjoner

Gruppen har utført en rekke aksjoner mot sunnimuslimske mål i provinsen Punjab. En rekke av aksjonene har vært direkte hevnaksjoner.

¹⁸⁵ Se bl a J. Lancaster og K. Khan, "Extremist Groups Renew Activity in Pakistan: Support of Kashmir Militants Is at Odds With the War on Terrorism," *Washington Post*, 8. februar 2003.

¹⁸⁶ "Terrorism Profile: Sipah-e-Muhammed Pakistan," *South Asia Terrorim Portal (SATP)*, lastet ned 23. mars 2004, www.satp.org/satporgtp/countres/pakistan/terroristoutfits/SMP.

5.3.5.5 Tilknytning, forhold til andre grupper og utbrytergrupper

Gruppen sies å ha nære bånd til det sjiamuslimske regimet i Iran. Denne tilknytningen skal ha ført til drapene på to iranske diplomater, Sadeq Ganji, Irans konsul i Lahore, i desember 1990, og Rahimi, diplomat ved det iranske kultursenteret i Multan, i januar 1997. Begge aksjonene skal ha blitt utført av gruppen *Sipah-e-Sahaba*, og resulterte senere i gjengjeldelsesaksjoner fra *Sipah-e-Mohammed*.

5.3.6 Lashkar-e-Omar

5.3.6.1 Historikk

Lashkar-e-Omar (LeO, Omars armé, også kalt *al-Qanoon*) er en forholdsvis ny organisasjon dannet først i januar 2002. Gruppen er en allianse sammensatt av medlemmer fra bl.a. gruppene *Harkat-ul-Jihad-i-Islami*, *Lashkar-e-Jhangvi* og *Jaish-e-Mohammed*, og ble dannet etter arrestasjonen av flere islamistledere fra disse organisasjonene i januar 2002. Den er således blitt et dekke for ulovlige grupper, som for eksempel *Lashkar-e-Tayyiba*. Dette skjedde etter at president Musharraf lovet å innføre tiltak for bekjempe de nettverk og strukturer av terrorisme som måtte finnes i landet, og erklærte en rekke organisasjoner ulovlige.

5.3.6.2 Ideologi og mål

Gruppens uttalte mål er å utføre "straffetiltak" mot amerikanere på pakistansk jord. Den skal være motivert av Osama bin Ladens *International Islamic Front* (IIF).¹⁸⁷ Den skal også være organisert som IIF, med celler på fem til 15 medlemmer som opererer uavhengig av hverandre. Dette kan være en del av en ny strategi i forbindelse med at det blir vanskeligere å operere fritt også i Pakistan.¹⁸⁸

5.3.6.3 Infrastruktur, medlemsmasse og operasjonsområde

Markante medlemmer er blant andre Syed Omar Sheikh fra *Jaish-e-Mohammed* og Amjad Hussein Faruqi fra *Harkat-ul-Jihad-i-Islami*. En rekke av medlemmene skal også være håndplukket fra andre organisasjoner. Organisasjonen ledes av Qari Abdul Hai (alias Qari Asadullah, alias Talha), leder av *Lashkar-e-Jhangvis* Majlis-e-Shura (øverste råd).¹⁸⁹

Offisielle indiske kilder anser *Lashkar-e-Omar* som en alvorlig trussel da medlemmene skal stå meget nær Amjad Faruqi, ettersøkt for innblanding i drapet på Daniel Pearl. De skal være av samme årskull og ha trent ved samme treningsleir som ham i Afghanistan.

¹⁸⁷ *International Islamic Front* (IIF) er en løs allianse av grupper knyttet til al-Qaida.

¹⁸⁸ S. Fayyaz, "A break from the past: Trends in Pakistan's Security Policy after 9/11," paper presentert ved *Fourth Biennial Conference: Security trends in the Asia-Pacific Region*, Hawaii, 15. – 17. juni 2004.

¹⁸⁹ "Terrorist outfits – Pakistan," *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, lastet ned 15. desember 2003, <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/terroristoutfits/LeO.htm>.

5.3.6.4 Metoder, virkemidler og aksjoner

Gruppen har ifølge indiske etterretningskilder selvmordsskvadroner (*fidayeen*) i sine rekker, hvis hovedmål er å ramme utlendinger, spesielt amerikanere og briter bosatt i Pakistan og India.

Til tross for at gruppen er ganske nydannet, er den allerede mistenkt for å ha stått bak en rekke angrep i samarbeid med andre grupper. Disse inkluderer angrepet i oktober 2002 på en kirke i Modell Town, Bahawalpur i Punjab, mistanke om delaktighet i drapet på Daniel Pearl, et håndgranatangrep på kirke i Islamabad i 2002 samt delaktighet i aksjonen utenfor Sheraton Hotell i Karachi i mai 2002.

5.3.7 Tilknypning, forhold til andre grupper og utbrytergrupper

Gruppen har påstått tette bånd til al-Qaida og flere grupper som er aktive i Jammu – Kashmir. Gruppen mottar støtte fra Al-Rashid Trust, en av 27 grupper på U.S. State Departments liste over organisasjoner involvert i å støtte og finansiere et nettverk av internasjonale terroristgrupper.

Enkelte hevder at organisasjonen har fått navnet etter Taliban-leder mulla Mohammed Omar, mens andre hevder navnet er til ære for Syed Omar Sheikh, en av frontfigurene i *Jaish-e-Mohammed* som ble dømt til livsvarig fengsel for sin rolle i drapet på Daniel Pearl.¹⁹⁰

5.4 TRANSNASJONALE GRUPPER (OPERASJONSOMRÅDE KASHMIR)

5.4.1 Lashkar-e-Tayyiba

5.4.1.1 Historikk

Lashkar-e-Tayyiba (LeT, De rettroendes/De “renes” armé) blir sett på som en av de største gruppene som i dag opererer i Jammu – Kashmir. Gruppen ble grunnlagt i Afghanistan i 1990.

Lashkar-e-Tayyiba er den militære grenen av *Markaz Da'wa al-Irshad* (MDI - Senter for religiøs forkynnelse og veiledning) som ble grunnlagt i 1987 og senere inspirert av Osama bin Laden. MDI er en sunnimuslimsk organisasjon som ble startet av Zafar Iqbal, Hafiz Mohammad Saeed (begge tilknyttet University of Engineering and Technology, Lahore) og Abdullah Azzam (International Islamic University). Etter Azzams død i 1989 har Iqbal og Saeed ledet MDI. Organisasjonen hadde lenge sitt hovedsete i Muridke, ved Lahore i Punjab, men skal også ha et

¹⁹⁰ “Terrorism profile: Lashkar-e-Omar,” *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, lastet ned 23. mars 2004, www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/terroristoutfits/LeO.htm.

stort apparat i Muzaffarabad, i det pakistanskkontrollerte Kashmir.¹⁹¹ *Lashkar-e-Tayyiba* ledes av Abdul Wahid Kashmiri.

26. desember 2001 ble *Lashkar-e-Tayyiba* satt på U.S. State Departments liste over utenlandske terroristorganisasjoner, og ble i januar 2002 erklært ulovlig av pakistanske myndigheter. Gruppens eiendeler ble konfiskert og deres bankkonti umiddelbart sperret. Like etter at gruppen ble erklært forbudt, skal *MDI* ha foretatt en omrokering av lederskiktet. Gruppen skal ha delt seg i to uavhengige fraksjoner – én for å drive religiøs preken under ledelse av Hafiz Muhammad Sayeed, den andre for å fortsette en voldelig kampanje i Kashmir under Maulana Abdul Wahid.

Etter at gruppen ble erklært ulovlig, opererer den nå under navnet *Jamaat-ud-Dawa*. Den står oppført på Pakistans liste over grupper som overvåkes, men driver åpenlyst med rekruttering og innsamling av midler til sin virksomhet.¹⁹²

5.4.1.2 Ideologi og mål

LeT tilhører i likhet med *MDI Ahle-Hadith*-sekten i Pakistan. Gruppen ble først oppdaget i 1993, da 12 pakistanske og afghanske leiesoldater tok seg over *Line of Control* (LoC), over til den indiskkontrollerte delen av Kashmir.

Lashkar-e-Tayyibas ideologi strekker seg lenger enn til bare å utfordre Indias krav på Kashmir. Ifølge en brosjyre utgitt av gruppen jobber de for innføringen av et islamsk styresett i hele India, i Sør- og Sentral-Asia, og deretter for en global jihad.¹⁹³ Gruppen ønsker videre opprettelsen av en panislamsk enhet av alle muslimske land som grenser til Pakistan, og sender derfor sine medlemmer til Jammu – Kashmir, Tsjetsjenia og Sentral-Asia. Gruppen har også uttalt at den hjalp Taliban og al-Qaida i kampen mot Nordalliansen i Afghanistan i november/desember 2001.

Etter at den tidligere lederen Hafiz Sayeed ble løslatt fra husarrest i slutten av 2002, har gruppen reorganisert seg under navnet *Jamaat-ud-Dawa*, men forblir religiøs og politisk tilknyttet *Lashkar-e-Tayyiba*. Sayeed leder denne gruppen, og vier seg til væpnet kamp mot indiske styrker i Kashmir:

Sayeed said he does not recognize Musharraf's pledge last spring [2002] to 'permanently' end militant crossing of the Line of Control dividing Indian and Pakistani Kashmir ... About 1000 of my supporters have 'embraced martyrdom' in Kashmir the last two years. India should believe me that it is beyond General Musharraf to blow a whistle and stop the Jihad in Kashmir.¹⁹⁴

¹⁹¹ K. Siddiqi, "Muridke Complex: A Nursery for Taiba Men," *The Dawn*, 7. mai 2000 (via FBIS).

¹⁹² "Lashkar-e-Taiba activists arrested near Baghdad," *The Hindu*, 31. mars 2004, <http://www.hindu.com/2004/04/01/stories/2004040106810100.htm>.

¹⁹³ "Why are we waging Jihad?" Iøpeseddel datert 20. november 2001, Muridke, Pakistan.

¹⁹⁴ J. Lancaster og K. Khan, "Extremist groups renew activity in Pakistan," *Washington Post*, 8. februar 2003 (via FBIS).

5.4.1.3 Infrastruktur, medlemsmasse og operasjonsområde

På 1980-tallet og tidlig på 1990-tallet, rekrutterte *Markaz Da'wa al-Irshad* (MDI) frivillige til å slåss som mujahideen mot Sovjetunionen i Afghanistan. Etter at sovjetiske styrker forlot Afghanistan, flyttet gruppen mange av sine aktiviteter og sin virksomhet til Jammu – Kashmir. Gruppen hadde også tette bånd til Taliban-regimet i Afghanistan og fortsatte å trene og utdanne sine medlemmer i Afghanistan inntil den amerikanskledete kampen mot Taliban startet.¹⁹⁵

Etter starten på den allierte Afghanistan-kampanjen høsten 2001 har mange mujahideen funnet veien til Kashmir. De fleste sentrale LeT-medlemmene er veteraner fra krigen mot Sovjetunionen, da de etablerte kontakt, og mange deler felles erfaringer fra treningsleire og madraser i Pakistan og Afghanistan.

Når det gjelder antall medlemmer gruppen sies å ha, er estimatene noe varierende, men trolig rundt noen hundre i Pakistan, *Azad Kashmir* og indiskkontrollerte Sør-Kashmir og Doda-regionen.¹⁹⁶ Nesten alle medlemmene er ikke-kashmirere, for det meste pakistanere fra delstaten Punjab og fra madraser rundt om i landet, i tillegg til en rekke britiske muslimer, for det meste av pakistansk opprinnelse. De fleste medlemmene har bakgrunn fra madraser og/eller treningsleire i Afghanistan og i pakistanskokkupert Kashmir, men har nå flyttet ut av de afghanske områdene.

LeT og *Dawa* har økt sin rekruttering ved å tilby en rekke velferdstjenester og religiøs utdanning til befolkningen både i Pakistan og pakistanskkontrollert Kashmir.¹⁹⁷ I tillegg har LeT gitt unge gutter helt ned til 7 år opplæring for å forberedes dem på operasjoner i indiskkontrollert Kashmir. En sentral rekrutteringsarena var madraser i Pakistan og Afghanistan. Som 12 år gamle Hamim Ullah fortalte en journalist fra *Los Angeles Times* i 2000:

I'll be here a few more years to study Islam. Then I'll join the Jihad. God Willing, I'll go wherever in the world I am needed. I'm not afraid.¹⁹⁸

15. november 2003 ble *Jamaat-ud-Dawa* satt på den offisielle pakistanske "watch-listen".¹⁹⁹

5.4.1.4 Metoder, virkemidler og aksjoner

Sammenliknet med andre grupper som opererer i Jammu – Kashmir, har LeT fått mye

¹⁹⁵ "Terrorism profile: Lashkar-e-Tayyiba," *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, lastet ned 23. mars 2004, www.satp.org.

¹⁹⁶ "It is believed that LeT's core strength is about 300 fighters, mostly from Pakistan and Afghanistan," *The Age*, 18. april 2004, <http://www.theage.com.au/articles/2004/04/17/1082140117500.html>.

¹⁹⁷ Se *Jamaat-ud-Dawas* hjemmeside: <http://jamatdawa.org/>.

¹⁹⁸ R. Wright, "The Changing Face of Islam; The Chilling Goal of Islamist Warriors," *The Los Angeles Times*, s. A1, 28. desember 2000 (via FBIS).

¹⁹⁹ "Musharraf Bans Resurfacing Militant Groups, Orders Crackdown," *Dawn/AFP*, 15. november 2003 (via FBIS).

oppmerksomhet, særlig av to årsaker: For det første står gruppen bak en rekke godt planlagte og utførte angrep på indiske sikkerhetsstyrker. For det andre har gruppen tatt på seg ansvaret for en rekke dramatiske angrep på ikke-muslimske sivile.²⁰⁰ Gruppen opererer i små selvmordsskvadroner på to til fem medlemmer. I tillegg er gruppen kjent for å ikle seg indiske sikkerhetsuniformer for lettere å infiltrere før et angrep. Gruppen er også kjent for å stå bak meget brutale angrep, og utpeker seg spesielt i forhold til andre grupper som opererer i Pakistan på grunn av sine metoder og virkemidler. Gruppen går hovedsakelig til angrep på indiske militære styrker, men har siden 1993 også rettet sine aksjoner mot indiske sivile hinduer og sikher.

Gruppen har vært involvert i flere terrorangrep i Jammu – Kashmir og i India. Siden våren 2001 har den tatt på seg ansvar for en rekke selvmordsangrep mot indiske sikkerhetsstyrker i det indiskkontrollert Kashmir. I august 2002 ble en utbrytergruppe av LeT, *al-Mansooriana*, anklaget av indiske myndigheter å stå bak et angrep på hinduistiske pilegrimer i indiskkontrollert Kashmir, hvor ni ble drept og 27 skadet.

India har offisielt anklaget LeT og *Jaish-e-Mohammed* for angrepet på parlamentet i New Delhi 13. desember 2001, hvor 12 ble drept. LeT har i tillegg tatt på seg ansvaret for flere aksjoner i 2001, som for eksempel angrepet på Srinigar flyplass, der fem indere og seks aksjonister ble drept; et angrep på en politistasjon i Srinigar, der åtte soldater ble drept og flere såret; og et angrep mot en indisk grensepost i april 2001, der fire militære ble drept.²⁰¹

5.4.1.5 Tilknytning, forhold til andre grupper og utbrytergrupper

Lashkar-e-Tayyiba skal ifølge indisk etterretning ha mottatt støtte fra den pakistanske etterretningen (ISI). Støtten skal angivelig ha økt etter at gruppen *Harakat-ul-Ansar* ble satt på U.S. State Departments liste over terroristorganisasjoner i 1997.²⁰²

Lashkar-e-Tayyiba sies å være bygget på en kultur preget av brorskap og solidaritet. Det blir hevdet at de har deltatt i andre konflikter hvor muslimer har vært involvert. Den pakistanske avisen *The Herald* rapporterte i oktober 2002 at LeT-medlemmer var blitt observert i kamp eller i treningsleire i Tsjetsjenia, Bosnia, Midtøsten og på Filippinene, noe som tyder på mulige bånd med al-Qaida.²⁰³

LeT er den av de pakistanske og Kashmir-baserte gruppene som ser ut til å ha det største

²⁰⁰ Background Information on Terrorist Groups, Appendix A,” U. S. State Department 2000, www.state.gov.

²⁰¹ *Country Reports on Human Rights Practices - 2002*, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor, U. S. Department of State, 31. mars 2003, <http://www.nationbynation.com/India/Human.html>; og “Kashmir,” *Research Paper 04/28*, UK House of Commons Library, 30. mars 2004, <http://www.parliament.uk/commons/lib/research/rp2004/rp04-028.pdf>.

²⁰² “Lashkar-e-Tayyiba,” *Jane’s Terrorism & Insurgency Centre (JTIC)*, 5. november 2003, <http://jtic.janes.com>, *Patterns of Global Terrorism 2002*, p. 113, U. S. State Department, www.state.gov, og “Lashkar-e-Taiba and the Threat to Australia,” *Research Note*, Parliamentary Library Department of Parliamentary Services, 2003-04, No. 36, 16. februar 2004, <http://www.aph.gov.au/library/pubs/rn/2003-04/04rn36.pdf>.

²⁰³ *The Herald*, Karachi, oktober 2002.

internasjonale nettverket. Etterforskningen rundt personer som Willie Virgile Brigitte fra Guadeloupe og Izhar ul-Haque fra Australia, begge arrestert i Australia, antyder at de skal ha trent i LeTs treningsleire i Pakistan.²⁰⁴ Den australske terrorismeforskeren Clive Williams hevder at en rekke treningsleire nå opererer i LeTs navn. Flere, deriblant en rekke amerikanere, er under etterforskning i USA for å ha trent i disse leirene.²⁰⁵

Arrestasjoner av personer med tilknytning til *Lashkar-e-Tayyiba* i Irak våren 2004 tyder på at gruppen også har funnet veien dit. 5 aktivister ble arrestert like ved Baghdad i begynnelsen av mars 2004. En av de arresterte, Dilshad Ahmed, skal lenge ha vært i søkelyset til pakistansk etterretning og hatt flere opphold i gruppens treningsleire i Pakistan i perioden 1997-2001.²⁰⁶

Ifølge Sør-Asia-eksperten B. Raman og terrorismeforskeren Rohan Gunaratna skal sentrale medlemmer av LeT også ha tatt på seg ansvar i koordinering av den globale virksomheten til al-Qaida-medlemmer i Pakistan og *International Islamic Front* (IIF). Mens det som er igjen av Taliban og Gulbuddin Hekmatyars *Hizb-e-Islami* skal konsentrere seg om Afghanistan, skal al-Qaida og de pakistanske organisasjonene som var en del av IIF konsentrere seg om Irak.²⁰⁷ Se mer om *Lashkar-e-Tayyiba* og globale forbindelser i kapittel 6.

5.4.2 Harakat-ul-Jihad-i-Islami, Harakat ul-Mujahideen, Harakat ul-Ansar og Jamiat-ul-Ansar

5.4.2.1 Historikk

Harakat ul-Mujahideen (HUM) ble grunnlagt i 1985 som en utbrytergruppe av *Harakat-ul-Jihad-i-Islami* (HUJI). HUJI ble etablert i 1980 i Afghanistan for å kjempe jihad mot Sovjet og har lagt grunnlaget for de senere gruppene. Den nye gruppen (HUM) skulle mer aktivt rekruttere frivillige til jihad mot Sovjetunionen. Etter at sovjeterne trakk seg ut av Afghanistan, skal HUM ha vendt blikket mot den væpnete kampen i Jammu – Kashmir (indiskkontrollert Kashmir). De to gruppene (HUM og HUJI) gikk senere sammen i 1993 for å bli en sterkere og mer samlet organisasjon: *Harakat-ul-Ansar* (HUA). HUA er en militant islamistisk gruppe, ledet av Fazlur Rahman, som har sitt hovedkvarter i Pakistan.

Utbrytergruppen al-Faran ble opprettet i 1995 med den hensikt å skulle få frigitt de to tidligere lederne Masood Azhar og Sajjad Afghani. De sto bak kidnappingen av fem utenlandske turister, men mislykkes i sine krav.²⁰⁸ Resultatet ble at al-Faran og HUA i 1997 ble satt på U.S. State

²⁰⁴ Se kapittel 6.4 for en nærmere beskrivelse av de to sakene.

²⁰⁵ "It is believed that LeT's core strength is about 300 fighters, mostly from Pakistan and Afghanistan," *The Age*, 18. april 2004, <http://www.theage.com.au/articles/2004/04/17/1082140117500.html>.

²⁰⁶ "Lashkar-e-Taiba activists arrested near Baghdad," *The Hindu*, 1. april 2004, <http://www.hindu.com/2004/04/01/stories/2004040106810100.htm>; og "Lashkar men arrested in Iraq," *Urdu Times*, 2. april 2004, <http://www.urdutimes.com/englishnews/2004/04/02/en4/>.

²⁰⁷ B. Raman, "US in a Bind," *SAAG Paper no. 762*, South Asia Analysis Group, 14. august 2003, <http://www.saag.org/papers8/paper762.html>, og intervju med R. Gunaratna, Zürich, 25. mars 2003.

²⁰⁸ A. Rana, *A – Z of Jehadi Organizations in Pakistan*, Lahore: Mashal Publishers, 2004: 119.

Departments liste over utenlandske terroristorganisasjoner. Tilleggsbegrunnelsen var at gruppen angivelig skal ha hatt kontakter med Osama bin Laden og al-Qaida. Gruppen tok så tilbake det gamle navnet *Harakat ul-Mujahideen* for å kunne fortsette sin virksomhet. I kjølvannet av terroraksjonene mot USA 11. september 2001, ble det igjen satt søkelys på gruppens forbindelser til bin Laden, noe som førte til at *Harakat ul-Mujahideen* ble erklært ulovlig av president George W. Bush. Gruppen byttet navn til *Jamiat-ul-Ansar* i mars 2003.²⁰⁹

5.4.2.2 Ideologi og mål

Politisk er gruppen tilknyttet det radikale politiske partiet *Jamiat-i-Ulema-i-Islam-Fazlur Rehman-fraksjonen* (JUI-F). Lederen for gruppen, Fazlur Rehman Khalil, overlot i februar 2000 ledervervet til den populære kashmirske kommandanten Farooq Kashmiri.

Gruppen har fokusert på både sivile og militære indiske mål, hovedsakelig i det indiske Kashmir. Khalil sies å ha hatt kontakt med Osama bin Laden. I 1998, i etterkant av et møte med bin Laden i februar 1998, skal Khalil ha utstedt en *fatwa* som oppfordrer til angrep på USA spesielt, og vestlige interesser generelt. I denne forkynner Fazlur Rehman at “*Osama’s mission is our mission. It is the mission of the whole Islamic world.*”²¹⁰

5.4.2.3 Infrastruktur, medlemsmasse og operasjonsområde

HUA/HUM har hovedkvarteret sitt i Muzaffarabad, med baser i Rawalpindi og flere andre større byer i Pakistan. Etter at sovjeterne trakk seg ut av Afghanistan har operasjonsområdet vært primært Kashmir.

Ifølge pakistanske myndigheter hadde HUM flere tusen væpnede tilhengere i pakistanskkontrollerte Kashmir (*Azad Kashmir*), Pakistan og i Indias sørlige Kashmir- og Doda-regioner. Tilhengerne var for det meste pakistanere og kashmirere, men også afghanere og arabiske veteraner fra Afghanistan-krigen. *Harakat ul-Mujahideen* skal ha hatt treningsleire både i Pakistan og i Øst-Afghanistan inntil det amerikanskledede angrepet på Afghanistan startet høsten 2001. Ifølge den pakistanske forskeren Rizwan Zeb skal HUM også være (eller ha vært) aktive i Egypt, Tunis, Bosnia, Tsjetsjenia, Myanmar og på Filippinene. I Burma skal HUM ha trent lokale muslimer i våpenhåndtering og geriljakrigføring, og i Tajikistan skal medlemmer av HUM ha trent side om side med den tajikistiske motstandsbevegelsen.²¹¹

Ifølge en rekke observatører skal Pakistan inntil nylig støttet HUA/HUM.²¹² Indiske myndigheter anklager fortsatt den pakistanske etterretningen (ISI) for å ha støttet gruppen, mens pakistanske myndigheter kategorisk benekter dette. Gjenværende deler av HUJI og HUA skal sammen med ISI ha etablert en hemmelig treningsleir for angrepsstyrker, som skal være klare

²⁰⁹ *Khabereen Daily Urdu News*, Karachi, 13. mars 2003.

²¹⁰ “Fazlur Rehman praises OBL,” *Dawn/AFP*, 25. august 1998.

²¹¹ Intervju med Rizwan Zeb, Singapore 7. januar 2005.

²¹² Intervju med journalist Farhan Bokhari, *The Financial Times*, Islamabad, 16. mai 2003.

for en eventuell krig med India om Kashmir. Leiren skal ligge utenfor Kotli i pakistanskontrollert Kashmir, men skal ha blitt midlertidig stengt etter at USA satte gruppen på listen over internasjonale terrorgrupper i 1998. HUA er beskyldt for å ha beskyttet Mir Aimal Kasi (alias Kanshi) mens han var på flukt i Pakistan. Kasi ble dømt, og senere henrettet i USA for å ha drept to CIA-ansatte utenfor deres hovedkvarter utenfor Langley i USA i januar 1993.²¹³

5.4.2.4 Metoder, virkemidler og aksjoner

HUM/HUA skal ha stått bak en rekke aksjoner mot indiske tropper og sivile mål i Kashmir. Som nevnt, stod en radikal utbrytergruppe av HUA, *al-Faran*, bak kidnappingen av fem vestlige turister i Kashmir i juli 1995. En av de kidnappete, nordmann Hans Christian Ostrø, ble senere funnet drept, og de andre fire ble rapportert drept senere samme år.²¹⁴ Medlemmer av HUM skal også ha stått bak flykapringen av et Air India-fly desember 1999. De oppnådde gjennom dette å få innfridd flere krav om løslatelse. Blant annet ble Ahmed Omar Sheikh (alias Sheikh Omar Saeed) løslatt, mens den tidligere HUM-lederen Maulana Masood Azhar ble sluppet ut av husarrest hvor han hadde sittet siden 1994. Azhar har senere grunnlagt sin egen militante kashmirske gruppe, *Jaish-e-Muhammad* (JeM, se kapittel 6.5). HUM/JeM-medlem Ahmed Omar Sheikh ble i januar/februar 2002 arrestert for mordet på den amerikanske journalisten Daniel Pearl.²¹⁵

I september 2002 meldte pakistansk politi at de hadde fengslet 23 medlemmer av gruppen *Harakat-ul-Mujahideen* i Karachi. Politiet hevdet at gruppen stod bak et mislykket attentat på president Musharraf i april 2002, en bilbombe som drepte 11 franske ingeniører og tre pakistanere i Karachi i mai 2002 og en bilbombe utenfor det amerikanske konsulatet, som drepte 12 pakistanere.²¹⁶ Mens Pakistan hevder at denne gruppen kunne ha utført angrepene alene, mener utenlandske etterforskere at det nok er mer sannsynlig at al-Qaida er involvert.²¹⁷ Pakistanske etterforskere har senere trukket denne påstanden tilbake, men den er et uttrykk for frykt for at den utenlandske innblandingen skal ha blitt for stor.

Da en sentral leder av HUM, Syed Sharib, ble arrestert i september 2002, ble det funnet store lagre av våpen og eksplosiver i gruppens kontorer. Tradisjonelt har gruppen for det meste tatt i bruk lette håndvåpen, tunge maskingevær, håndgranater og sprengstoff.

²¹³ P. Davis, M. Glod, "A muslim 'gets even' with the CIA," *International Herald Tribune/Washington Post*, 15. november 2002, <http://www.iht.com/articles/77041.html>, og "Statement by Governor Warner Regarding the Scheduled Execution of Mir Aimal Kasi," 14. november 2002, <http://www.clarkprosecutor.org/html/death/US/kasi807.htm>

²¹⁴ "Foreign Terrorist Organizations List," *Patterns of Global Terrorism Report 2001*, U. S. State Department, 2001.

²¹⁵ Daniel Pearl ble meldt savnet etter at han dro for å gjøre en reportasje på HUM. Y. Foudi og N. Fielding, *Masterminds of Terror. The truth behind the most devastating terrorist attack the world has ever seen*. London: Mainstream Publishing, 2003; og B-H. Lévy, *Qui a tué Daniel Pearl?* Paris: Grasset & Fasquelle, 2003.

²¹⁶ Flere grupper (deriblant LeJ, LeO og HUM/HUA) tok på seg ansvaret for de to bilbombe aksjonene utenfor Sheraton Hotell og det amerikanske konsulatet. Det hersker stor usikkerhet hvilken organisasjon som stod bak, det virker heller som det var en rekke enkeltpersoner på tvers av organisasjoner som samarbeidet om disse aksjonene.

²¹⁷ D. Rohde, "2 Suspected of Al Qaeda links are arrested in a Karachi raid," *The New York Times*, 23. september 2002.

HUM skal ifølge *South Asian Terrorism Portal (SATP)* motta donasjoner fra Saudi-Arabia og andre Golf- og muslimske stater, fra private pakistanere og kashmirere.²¹⁸ Reklamekampanjer og løpesedler blir brukt for å samle inn penger. I visshet om at den pakistanske regjeringen i 2000/2001 skulle gjøre organisasjonen ulovlig, tok HUM sine midler ut av bankkonti og investerte dem i legal forretningsvirksomhet (handel, eiendomsmarkedet og produksjon av forbruksvarer). Dette er det vanskeligere for pakistanske myndigheter å slå ned på. Pengeinnsamling har vært begrenset etter at regjeringen begynte å slå ned på radikale grupper og fryste deres finansielle midler i 2001.

5.4.2.5 Tilknytning, forhold til andre grupper og utbrytergrupper

Harakat ul-Mujahideen, senere *Harakat ul-Ansar* utviklet seg ut fra *Harakat ul-Jihad-i-Islami*. Dette var en sunnimuslimsk radikal gruppe som fulgte Deobandi-tradisjonen innenfor islam. Gruppen antas å ha flere hundre medlemmer som opererer i Kashmir, men med en større sympatisørgruppe da gruppen har tilholdssted i både Pakistan og Kashmir.²¹⁹

Harakat ul-Mujahideen, senere *Harakat ul-Ansar*, nå *Jamiat-ul-Ansar* med diverse tilknytninger til de mindre utbrytergruppene *al-Faran* og *al-Hadid*, har skiftet navn og forbindelser en rekke ganger, og viser hvordan terroristorganisasjoner utvikler seg og tilpasser seg det politiske klima. Se figur 1 under for en oversikt over forbindelser og utvikling.

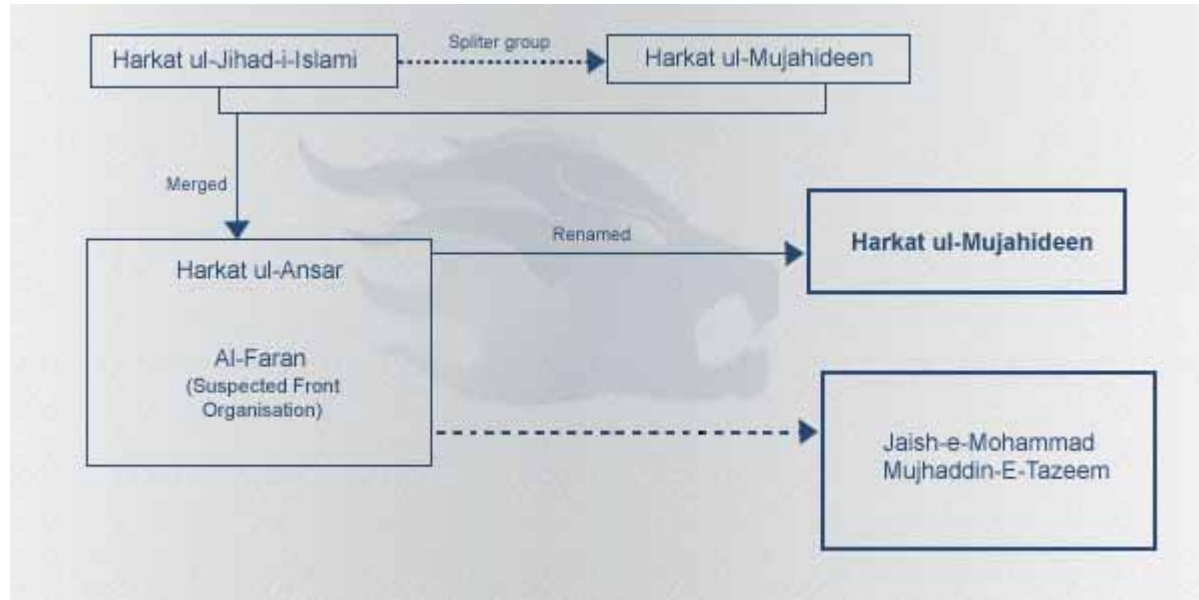

Fig 1. Utviklingen av gruppen Harakat ul-Mujahideen

I år 2000 dannet en tidligere leder for *Harakat ul-Muhammad*, Masood Azhar, en ny radikal

²¹⁸ "Terrorism Profiles: Harakat-ul-Mujahideen," *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, lastet ned 23. mars 2004, http://www.satp.org/satporgtp/countries/india/states/jandk/terrorist_outfits.

²¹⁹ "The War Within," *Newsline*, Karachi, april 2003.

gruppe kalt *Jaish-e-Mohammed*. En god del av tilhengerne til HUM fulgte med han, og dette skal ha svekket HUMs operasjonelle kapasitet. Gruppens finansielle styrke har også blitt kraftig redusert.

Det påstås at HUA skal ha tilknytning til Sipah-e-Sahaba og Ramzi Yousef, som var hjernen bak den første World Trade Center-bombingen i februar 1993. I tillegg skal enkeltmedlemmer av gruppen ha vært innblandet i et skyteangrep i november 1997, da fem amerikanere ansatt i et oljeselskap og deres sjåfør ble drept i Karachi.²²⁰

Det er gjort en rekke funn av HUA-dokumenter i Afghanistan etter Talibans fall høsten 2001. Disse tyder på at HUA-medlemmer kan ha deltatt i Afghanistan-krigen. HUA inkluderer trolig afghanarabere og har uttrykt støtte og sympati for Osama bin Laden. HUA skal også ha enkelte representanter i Nepal og India. Indiske etterforskere antyder at samarbeidet mellom HUA og den pakistanske etterretningen (ISI) ble styrket 1999, i form av økt støtte til treningsleire i det pakistanskkontrollerte Kashmir.²²¹

5.4.3 Jaish-e-Mohammed

5.4.3.1 Historikk

Jaish-e-Mohammed (JEM, Mohammeds armé) ble grunnlagt i 2000 av en tidligere leder for *Harakat ul-Mujahideen*, Maulana Masood Azhar. Azhar, en pakistansk religiøs skriftlærd, anses som grunnleggeren, ideologen og pengeinnsamleren til gruppen. JEM ble grunnlagt etter at han slapp ut av husarrest i desember 1999. Han ble arrestert av indiske myndigheter i 1994, anklaget for å ha vært et ledende medlem av *Harakat-ul-Mujahideen* (HuM, se over).²²²

I oktober 2001 ble gruppen satt på U.S. Treasury Departments' Office of Foreign Asset Control's List (OFAC) som inkluderer organisasjoner som antas å støtte terroristgrupper og bidra til deres finansiering. I januar 2002 ble gruppen erklært forbudt av pakistanske myndigheter, penger fryst og eiendeler konfiskert.

I 2003 skal *Jaish-e-Mohammed* ha byttet navn til *Khaddam ul-Islam*.²²³ Denne gruppen ble også stemplet som terroristorganisasjon 15. november 2003 av president Musharraf.

²²⁰ Både LeJ og HUA/HUM sies å ha stått bak denne aksjonen. Om det har vært en samarbeidsaksjonen mellom gruppene (eller enkeltpersoner) er uvisst.

²²¹ "Terrorism Profiles: Harakat-ul-Mujahideen," *South Asian Terrorism Portal (SATP)*, lastet ned 23. mars 2004, http://www.satp.org/satporgtp/countries/india/states/jandk/terrorist_outfits; og i intervju med journalist Farhan Bokhari, *The Financial Times*, Islamabad, 16. mai 2003.

²²² "Profile: Maulana Masood Azhar," *BBC News*, 16. desember 2002, http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/578369.stm.

²²³ *Khabereen Daily Urdu News*, Karachi, 13. mars 2003.

5.4.3.2 Ideologi og mål

Den militante kashmiriske gruppen JEM har offentlig truet USA. Den fører en mer radikal linje enn HUM og har tatt med seg mange tidligere HUM medlemmer over til JEM.

Gruppen har som uttalt mål å frigjøre Kashmir fra de indiske militære styrkene, i tillegg til å forene Kashmir med Pakistan. JEM er politisk på linje med det radikale politiske partiet, *Jamiat-i-Ulema-i-Islam-Fazlur-Rehman*-fraksjonen (JUI-F). Gruppen ønsker å etablere en islamsk stat og å innføre sharia-lover.

5.4.3.3 Infrastruktur, medlemsmasse og operasjonsområde

Jaish-e-Mohammed har flere hundre tilhengere i pakistanskkontrollert Kashmir, Pakistan og i Indias sørlige Kashmir og i Doda-regionen. JEM har også et stort antall medlemmer som tidligere tilhørte HUM. Tilhengerne er for det meste pakistanere og kashmirere, men også afghanere og såkalte afghanarabere fra krigen mot Sovjetunionen i Afghanistan.

JEM har hovedkvarter i Peshawar, Muzaffarabad og Karachi, men driver for det meste gerilja- og terroroperasjoner i de kashmiriske områdene.

Det meste av JEMs medlemmer og ressurser er hentet fra de militante gruppene *Harakat ul-Jihad al-Islami* (HUJI) og *Harakat ul-Mujahedin* (HUM). Det hevdes at Osama bin Laden skal ha sponset gruppen økonomisk.²²⁴ JEM samler inn midler via vervingskampanjer i blader og ved å distribuere løpesedler. Grunnet ventet frysing av midler av pakistanske myndigheter på slutten av 2001, har JEM investert i legale forretninger (handel, eiendomsmarkedet osv).

5.4.3.4 Metoder, virkemidler og aksjoner

Jaish-e-Mohammed har stått bak en rekke store angrep både i indiskkontrollert Kashmir og India de senere årene. Av våpen og virkemidler har gruppen tidligere tatt i bruk håndvåpen og tunge maskingevær, bombekastere, improviserte eksplosiver og avstandsleverte granater. Gruppen har også i den senere tiden utført flere selvmordsaksjoner. I oktober 2001 tok JEM på seg ansvaret for selvmordsangrepet på det lokale parlamentet i Jammu og Kashmir i Srinagar, som tok livet av 31 mennesker. Gruppen benektet senere ansvaret for angrepet. I den påfølgende skuddvekslingen ble så mange som 40 drept. I etterkant av dette forlangte delstatsministeren at den indiske regjering måtte gå til angrep på militær baser på pakistansk jord.

Den indiske regjeringen har offisielt uttalt at den anser JEM og *Lashkar-e-Tayyiba* for å stå bak angrepet på det indiske parlamentet i New Delhi 13. desember 2001, hvor ni ble drept og 18 såret.

Selvmordsangrepene i Srinagar og i New Delhi økte spenningen mellom de to kjernevåpenstatene Pakistan og India betraktelig. I et brev til den amerikanske presidenten

²²⁴ "Background Information on Terrorist Groups, Appendix A," *U. S. State Department 2000*, www.state.gov.

George W. Bush skriver statsminister Atal Behari Vajpayee at Indias tålmodighet igjen var satt på prøve og la til at New Delhi ikke ville tolerere liknende angrep uten å forsvare seg selv eller gå til motangrep. Vajpayee trakk frem Pakistans forpliktelser for å stanse sponsingen av terrorisme som en partner i “kampen mot terrorisme”.²²⁵

Et annet ledende JEM medlem, Ahmed Omar Sheikh (alias Sheikh Omar Saeed), er beskyldt for å være innblandet i mordet på journalisten Daniel Pearl. Den 27 år gamle britiskfødte Sheikh ble arrestert av indiske myndigheter i 1994, beskyldt for å stå bak kidnappingen av en amerikaner og tre briter. Han ble senere løslatt sammen med Maulana Masood Azhad som et resultat av et krav etter kapringen av Air India 31. desember 1999. Sheikh satt arrestert, siktet for delaktighet i en rekke terroristaktiviteter. Etterforskningen av Pearl-drapet ledet tilbake til Sheikh hvorpå han tilstod å ha hjulpet til med planleggingen av en rekke aksjoner for JEM, bl. a. bombingene av det lokale parlamentet i indiskkontrollert Kashmir i oktober 2001, angrepet på det indiske parlamentet i desember 2001, og et angrep på et amerikansk pressebyrå i Calcutta i januar 2002.²²⁶

JEM har i følge indiske myndigheter stått bak en hel rekke mindre angrep i det indiskkontrollerte Kashmir. I april 2000 utførte et medlem av gruppen et selvmordsangrep (bilbombe) på den indiske hovedmilitærbasen i indiskkontrollert Kashmir. Videre i mai samme år stod de bak et angrep på delstaten Kashmirs administrative hovedkvarter. I skuddvekslingen som fulgte ble en sivil drept og flere skadde, hvorav en indisk politimann. I juni 2000 var Srinigar vitne til tre separate simultanaksjoner hvor fem personer ble drept hvorav tre var politimenn. I november 2000 stod, ifølge indiske myndigheter, JEM bak et angrep som drepte en og skadet syv paramilitære indiske styrker. Minen var plassert under en militær jeep som fraktet disse soldatene til deres base i Srinigar. I februar 2001 stod gruppen bak et granatangrep langs LoC som drepte en indisk grensepolitimann, og i mars samme år stod medlemmer av JEM bak et skyteangrep på en tropp av politimenn i Srinigar hvor en politimann ble drept og seks paramilitære såret.²²⁷ De mange, små angrepene tyder på en kontinuerlig tilgang hos gruppen på både våpen og villige aksjonister. I tillegg tyder angrepene på et vedvarende engasjement for å slå til mot for det meste indiske sikkerhetsstyrker.

5.4.3.5 Tilknytning, forhold til andre grupper og utbrytergrupper

Etter løslatelsen reiste Azhar til Afghanistan for å møte Osama bin Laden. Det er under dette møtet at bin Laden skal ha lovet Azhar og JeM finansiell støtte i kampen for sine kashmirske brødre.²²⁸ Azhar skal også ha organisert store demonstrasjoner og folkemøter over hele Pakistan, bredt dekket på de statlige TV-kanalene, som skal ha hatt en effekt på rekrutteringen av mujahideen til frigjøringen av Kashmir.

Etter at *Jaish-e-Mohammed* ble erklært ulovlig av president Musharraf i januar 2002, har

²²⁵ Statsminister Vajpayee, *Indian National Television*, 14. desember 2001, intervju med dr. Rajesh S. Kharat, Trondheim, 8. februar 2003.

²²⁶ K. Khan og M. Moore, “Pearl abduction was a warning, suspect says,” *Washington Post*, 18. februar 2002.

²²⁷ M. Burgess, “In the Spotlight: Jaish-e-Mohammed,” *CDI*, april 2002, www.cdi.org/terrorism/jem.cfm.

²²⁸ Ibid.

gruppen ifølge lederne selv reorganisert seg under navnet *al-Furqan*.²²⁹ Gruppen har fortsatt å infiltrere andre grupper eller startet opp nye. I tillegg har en rekke av madrassaene i Pakistan vært arnested for mange tidligere JEM-medlemmer og et viktig rekrutteringssted for nye grupper gjennom hele 1990-tallet.²³⁰

Jaish-e-Mohammed er også blitt forbundet med en organisasjon som skal ha operert under navnet *Ummah Tameer-e-Nau* (UTN, "Gjenoppbyggingen av den muslimske Ummah") som påstås å ha drevet veldedig arbeid i Afghanistan, men som ifølge David Albright og Holly Higgins skal ha hjulpet al-Qaida med å tilegne seg kunnskap om biologiske og kjernefysiske våpen. Ifølge CNN-journalist Ingrid Arnesen, som besøkte en rekke av UTNs tilholdssteder i Afghanistan, ble det funnet dokumenter som klart påviste en forbindelse mellom *Jaish-e-Mohammed* og UTN.²³¹

5.4.4 Hizbul Mujahideen

5.4.4.1 Historikk

Hizbul Mujahideen (HM, "Frihetskjempernes parti") ble grunnlagt av de religiøse skriftlærde Ahsan Dar og Mohammad Abdullah Bangroo i 1990. Den organisatoriske strukturen ble allerede i 1989 offentliggjort, mens gruppens konstitusjon ble signert i 1999. Gruppen sies helt fra starten av å ha mottatt støtte fra Pakistan for å kunne fremstå som et alternativ til *Jammu and Kashmir Liberation Front* (JKLF). JKLF hadde sakte beveget seg vekk fra det pakistanske regimet, og var dessuten sekulær. Pakistanske myndigheter ønsket i stedet en bevegelse som ville styrke forholdet til Pakistan basert på religiøs tilknytning. Dette er interessant med hensyn til hvordan Kashmir-spørsmålet har utviklet seg fra et lokalt til et globalt/regionalt spørsmål. I den forbindelse kan man også undres over hvem og hva som kan ha vært motiverende krefter bak en mer global konflikt med religiøse elementer.

HM ble tidlig på 1990-tallet sett på som den sterkeste av de kashmirske religiøse gruppene, men mistet mange av sine medlemmer og sine ressurser etter at *Lashkar-e-Tayyiba* begynte å gjøre seg gjeldende.

5.4.4.2 Ideologi og mål

Hizbul Mujahideens uttalte mål er å se Kashmir som en del av et mer islamisert stor-Pakistan. Videre ønsker organisasjonen ingen indiske styrker eller "vantro tilstedeværelse" i Kashmir.²³² I mai 2001 uttalte Maulana Javaid Qusoori, nestkommanderende i *Hizbul Mujahideen*, på en pressekonferanse at: "all sensitive installations of India are on our hit list and attacks on [the]

²²⁹ "New names, old groups," *The Dawn*, Karachi, 24. oktober 2002 (via FBIS).

²³⁰ "Pakistan's militant Islamic groups," *BBC News*, 7. oktober 2003.

http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/3170970.stm.

²³¹ Albright og Higgins, "A bomb for the Ummah," *The Bulletin of the Atomic Scientists*, mars/april 2003.

²³² "Pakistan: Hizbul Mujahideen decides to hit sensitive Indian installations," *The News*, 22. mai 2001 (via FBIS).

Indian premier's office was also part of the new strategy of *Hizbul Mujahideen*".²³³

5.4.4.3 Infrastruktur, medlemsmasse og operasjonsområde

Gruppen er kjent for å ha klare og godt organiserte kommandolinjer. I 1991 ble den delt inn i en administrativ og en militær fraksjon. HM har et eldereråd bestående av 20 medlemmer og en *shura* med fem medlemmer. Gruppen har også et eget pressebyrå, *Kashmir Press International* (KPI), og en kvinneorganisasjon, *Banat-ul-Islam* (døtre av islam). Gruppens leder, Mohammed Yousaf Shah (Syed Salahuddin), er også leder for *Muttahida Jihad Council* (United Jihad Council), en paraply organisasjon for mer enn 17 radikale grupper i Kashmir.

Tidlig på 1990-tallet hadde *Hizbul Mujahideen* 12 000 medlemmer. Nå tyder tall på at gruppen bare er på ca. 1500. Rundt 700 – 800 av disse skal til enhver tid befinne seg i Kashmirdalen, hvor de voldsomste kampene finner sted. Det er usikkert om tallene representerer faktisk aktive medlemmer eller sympatisører. Enkelte hevder at tallene holdes skjult av pakistanske myndigheter, fordi de ikke vil vedkjenne seg den kontinuerlige støtten som blir gitt til gruppen.²³⁴ *Hizbul Mujahideen* skal ha hatt treningsleire i Pakistan og i pakistanskontrollert Kashmir. men disse har blitt stengt etter rivalisering mellom *Jamaat-i-Islami* og Taliban, da førstnevnte skal ha støttet opposisjonsgruppene i Afghanistan og Pakistan lenge støttet Talibanstyret i Afghanistan (se avsnitt 5.4.4.5).

5.4.4.4 Metoder, virkemidler og aksjoner

HM er kjent for å ha gjennomført en rekke angrep hovedsakelig i indiskkontrollert Kashmir, men også mindre angrep i India. Gruppen har særlig stått bak angrep for å forstyrre lokale valg i indiskkontrollert Kashmir, og har vedkjent seg flere alvorlige aksjoner i forbindelse med lokalvalget i september 2002.²³⁵

Gruppen har beveget seg fra å utføre aksjoner kun mot indiske styrker til også å omfatte indiske sivile mål og offentlige bygninger i India. Dette vitner om et ønske om å gjøre seg mer synlige, samt at gruppen ser ut til å ha fått en lavere terskel for terroristisk vold.²³⁶

5.4.4.5 Tilknnytning, forhold til andre grupper og utbrytergrupper

Hizbul Mujahideen har helt siden opprettelsen hatt nær kontakt med det politiske partiet *Jamaat-i-Islami* (JI) både i Kashmir og i Pakistan, og ble sett på som den militære grenen av JI. Gruppen har mange av sine sympatisører fra Kashmir fraksjonen av *Jamaat-i-Islami*. I 1997 uttalte derimot lederen for gruppen, Syed Salahuddin, at gruppen ikke hadde noen politisk tilhørighet: "[HM is] not affiliated with any political group. Ours is an armed resistance movement of all the people of Jammu and Kashmir."²³⁷

²³³ Ibid.

²³⁴ Intervju med Pensj. Gen. Hamid Gul, Islamabad, 14. mai 2003.

²³⁵ "Indian paper says allegations of coercion in Kashmir elections not 'grave'," *The Hindu*, 3. oktober 2002 (via FBIS).

²³⁶ "Pakistan: Hizbul Mujahideen decides to hit sensitive Indian installations," *The News*, 22. mai 2001 (via FBIS).

²³⁷ R. Zeb, "Terrorists or Freedom Fighters? A Closer look at the Jehadi Groups in Kashmir," 6. januar 2005, IPA non-paper/i forfatterens besittelse.

HM mottok trolig moralsk og finansiell støtte fra Pakistan inntil midten av 1990-tallet. Denne forbindelsen ble brutt av to årsaker: For det første oppstod det et vanskelig samarbeid mellom *Jamaat-i-Islami* og den daværende regjeringen i Pakistan, og for det andre var gruppen i økende grad skeptisk til den utenlandske innblanding i Kashmir-konflikten.

Hizbul Mujahideen skal også ha operert i samarbeid med gruppene *Lashkar-e-Tayyiba* og *Harkat-ul-Jihad Islami* (HUA/HUM), sammen utgjør disse de tre største muslimske gruppene i Kashmir. Det er her snakk om en rekke mindre angrep mot indiske sikkerhetsstyrker og militære installasjoner.²³⁸

Allerede i september 1996 erklærte den indiske regjeringen gruppen for ulovlig, men gruppen har fortsatt å operere. I mai 2003 ble gruppen erklært å være en terroristorganisasjon.

5.5 Radikale islamistiske grupper i utvikling

Oversikten over de ulike radikale islamistiske gruppene i Pakistan og Kashmir over viser en stadig utvikling i antall grupper, deres plattform, samt deres aksjonsmønstre. Fra et rent religiøst sekterisk skille mellom sjia- og sunnimuslimske grupper, som hver for seg ble støttet av ulike innenlandske og utenlandske politiske krefter, har det foregått en utvikling mot en bredere type plattformer. Dette vil si at mens de mest sentrale gruppene på mange måter er blitt mer like i sin definering av én *fiende*, har målutvelgelse og operasjonsarena blitt større og utvidet. For eksempel har man de siste årene sett at flere ulike grupper har tatt på seg ansvaret for de samme aksjonene mot indiske styrker i Kashmir, utenlandske mål i Pakistan, attentatforsøk mot regjeringsmedlemmer og involvering i støttevirksomhet utenfor Pakistan.²³⁹

Mens de sekteriske skillelinjene fremdeles gjør seg gjeldende, har de mer markante gruppene mht type medlemsmasse og aksjoner beveget seg mot en mer global ideologi. Dette kommer klartest til uttrykk ved defineringen av én felles fiende. Fienden er ikke lenger kun sjia/sunni-definert, eller indiske styrker i Kashmir og indiske styresmakter, men også amerikanske og vestlige mål. Den senere tiden har pakistanske styresmakter og regjeringsmedlemmer i økende grad vært gjenstand for både trusler og angrep. Dette kan tyde på at gruppene føler seg mer truet og forrådt av president Musharraf og Pakistan: I stedet for å forene seg med de globale jihadistene slik landet gjorde da det støttet mange av disse gruppene også rent ressursmessig gjennom hele 1990-tallet, har Pakistan nå valgt å bli en nær alliert av USA i “kampen mot terror”.

En viktig utvikling er at man ser en sammenblanding av strategiske og ideologiske hensyn og innretting.²⁴⁰ Pragmatisk og strategisk velger grupper å forenes om enkeltsaker. Dette gjør at man ser nye og interessante konstellasjoner av både grupper og mennesker. I det kampen blir

²³⁸ “Hizbul Mujahideen Claim 7 Indian Soldiers Killed in Kashmir,” *AFP*, 26. januar 2001 (via FBIS).

²³⁹ Intervju med journalist Amir Rana, Singapore, 7. januar 2005.

²⁴⁰ M. Abou Zahab og O. Roy (2004:80-82).

tilspisset og mer intens på hjemmebane, virker det som om de gamle skillelinjene blir visket ut til fordel for eksterne globale kampsaker. Dette intensiveres videre når kampen mot den lokale fiende (myndighetene) sammenfaller med den globale agenda, der Musharraf fremstår som USAs lakei i Sør-Asia.²⁴¹ Dette har man interessant nok sett både på den politiske arenaen gjennom MMA-alliansen og mer ad hoc gjennom de radikale gruppene som er skissert over.

Av både lokale kashmirere og nå pakistanske myndigheter blir kashmiriske jihadistgrupper fortalt at de må fjerne USA fra agendaen og fokusere på Kashmir.²⁴² Disse signalene kommer også fra militære kretser. Ifølge forhenværende sjef for den pakistanske etterretningen Gen. Hamid Gul vil man trenge jihadistene i Kashmir for å øve press på India.²⁴³ Så lenge det pakistanske forsvaret har denne typen elementer i sine rekker, vil det bli stilt spørsmål ved hvor seriøse myndighetene er i sin kamp mot terror. Pakistan rir på to til tider motstridende, hester: Kashmir/India og landets støtte til USAs kamp mot terror. De to arenaene vil ikke kunne holdes helt atskilt.

6 GLOBALE FORBINDELSER

I dette kapitlet vil forbindelsene mellom pakistanske og kashmiriske grupper og internasjonale nettverk utenfor regionen bli forsøkt kartlagt, med bakgrunn i noen av de aksjonene og kontaktene som er fremkommet de siste årene. De globale forbindelsene dreier seg i hovedsak om transnasjonale støttenettverk, for eksempel ved at flere utenlandske statsborgere i perioder har oppholdt seg ved treningsleire eller madrasaer i Pakistan og/eller Kashmir, og har deltatt i planleggingen av aksjoner utenfor Pakistan og Kashmir, i Europa, USA eller Australia. I tillegg er aksjoner mot utenlandske mål, det vil si ikke-pakistanske og ikke-indiske, i Pakistan og Kashmir tatt med.

6.1 Støttenettverk utenfor regionen

Spørsmålet som stilles i denne delen av rapporten, er om de lokale radikale gruppene som opererer i Pakistan og Kashmir også har søkt seg utover den hjemlige arenaen. Dette gjelder i form av:

1. støttevirksomhet og nettverk
2. treningsopphold i Pakistan og Afghanistan
3. medvirking i aksjoner utenfor regionen
4. aksjoner mot utenlandske mål i Pakistan og Kashmir

Mange av de lokale pakistanske og kashmiriske gruppene har utviklet støttenettverk utenfor Pakistan og Kashmir. Store diasporamiljøer har gjort både innsamling av midler og rekruttering

²⁴¹ Intervju med Pensj. Gen. Hamid Gul, Islamabad, 14. mai 2003.

²⁴² M. Abou Zahab og O. Roy (2004: 82).

²⁴³ Intervju med Pensj. Gen. Hamid Gul, Islamabad, 14. mai 2003.

mulig. Dette er ofte mennesker som har etablert kontakt i religiøse sammenhenger, som har truffet hverandre på religiøse skoler, jihad-treningsleire eller radikale moskéer. Denne kontakten har ofte utviklet seg til også å gjelde finansiell eller logistisk støtte. Personlige kontakter som er opprettet for eksempel i Peshawar, Kandahar eller Karachi, tas med og videreutvikles i, for eksempel, London, Melbourne eller Istanbul. Koblingen mellom den lokale og den globale jihad er hjulpet frem av globaliseringens mekanismer som mer globale kommunikasjonsmidler, men også tradisjonelle mønstre, som, for eksempel, hawala-systemet for innsamling av penger.

Tradisjonelle verdier som lojalitet og tilhørighet er fortsatt relevante og er med på å danne limet mellom ulike personer og organisasjoner. I en globalisert verden er bedre utviklet kommunikasjonsteknologi med på å tilrettelegge for bedre kontakt og forbindelser mellom grupper. Ideologier og informasjon spres lettere og over lengre avstander, via for eksempel Internett. Et *community of interests* utvikles og styrkes.²⁴⁴ Bedre kommunikasjon har også styrket kunnskapen om andre forhold, skillene mellom rike og fattige deler av verden er blitt mer tydelige, og det enkelte vil kalle undertrykkelsen av deler av den muslimske verden trer klarere frem. Gjennom økonomiske internasjonale transaksjoner fra støttenettverk i en voksende diaspora finansieres lokal opprørskamp og terrorisme i Kashmir og Pakistan. Dette ser vi blant annet hva gjelder grupper som *Lashkar-e-Tayyiba* og *Sipah-e-Sahabah*. Større migrasjon og bevegelse av mennesker gjør at det blir lettere å utveksle idéer, fastsette målsettinger eller planlegge angrep.²⁴⁵

Disse forbindelsene er ikke nødvendigvis et tett organisert nettverk, men kan være et løst ideologisk fellesskap basert på en felles fiende og personlige kontakter opprettet gjennom opphold i madrasaer, treningsleire eller møter andre steder i verden.²⁴⁶ Europa, USA og Australia har lenge blitt sett på som arenaer for støttevirkosmhet, som for eksempel innsamling av finansielle midler og rekruttering til *teateret*. Her inngår de lokale konfliktene, ofte sett på som hellig strid, jihad, for eksempel i Afghanistan, Bosnia, Tsjetsjenia og Kashmir. Utviklingen og hendelsene den senere tiden i Istanbul og Madrid, samt avdekkede planlagte angrep flere steder i Europa tyder på at disse cellene nå er i ferd med å aktiveres, og at støttenettverkene i flere tilfeller også har blitt operasjonsceller.²⁴⁷

6.2 Betydningen av treningsleire og madrasaer

Betydningen av treningsleirene og madrasaene i Afghanistan, Kashmir og Pakistan kan ikke overdrives. De aller fleste radikale islamistene som nå er arrestert i Europa og i USA, har besøkt Afghanistan og Pakistan opp til flere ganger og i perioder oppholdt seg i grenseområdene mellom de to landene. Rekrutteringen til den afghanske jihad mot sovjetiske styrker ble tydelig

²⁴⁴ M. Abou Zahab og O. Roy (2004: 58).

²⁴⁵ Denne utviklingen er diskutert i detalj av B. Lia og A. S. Hansen, *Globalisation and the Future of Terrorism. Patterns and Predictions* (FFI/RAPPORT-00/01703, Forsvarets forskningsinstitutt: Kjeller, juni 2000). Se også Brynjar Lia, *Globalisation and the Future of Terrorism: Patterns and Predictions*, London: Frank Cass, 2005/forthcoming.

²⁴⁶ M. Abou Zahab og O. Roy (2004: 58).

²⁴⁷ P. Nesser, "Jihad in Europe: A Survey of the motivations for Sunni Islamist terrorism in post-millennium Europe," FFI/RAPPORT-2004/01146.

allerede tidlig på 1980-tallet. Opprettelsen av et *Services Office* i Peshawar, Pakistan, i 1984 bidro til en ytterligere styrking av rekrutteringen. Dette kontoret skulle fungere som et register, et mottak og et støtteapparat for utenlandske muslimer som ville støtte den felles muslimske kamp.

Ifølge forfatteren Peter Bergen kom det unge menn fra hele den muslimske verden for å vise sin støtte for den afghanske jihad.²⁴⁸ Hvor mange som kan ha vært igjennom et opphold i en eller flere av treningsleirene i Afghanistan eller Pakistan er usikkert, og det opereres med tall fra 25 000 til 50 000.²⁴⁹ Forfatteren Mark Urban mener tallet på faktiske mujahideen kan ha vært mellom 35 000 og 175 000,²⁵⁰ mens 9/11 Commission hevder at mellom 10 000 – 20 000 personer skal ha gjennomført treningsopphold i Bin Laden-opererte leire i Afghanistan i perioden 1996 – september 2001. Mange av disse skal ha reist gjennom Pakistan.²⁵¹ Ett av de senere eksemplene er en mann med pakistansk bakgrunn som sammen med syv andre ble pågrepet i London 30. mars 2004. De åtte mistenkes for å ha tilknytning til al-Qaida, og en av de åtte skal ha vært i en treningsleir i Peshawar før det allierte angrepet på Afghanistan høsten 2001.²⁵² Det har tidligere vært pekt på Afghanistan-krigen som en motiverende og samlende faktor. Det samme gjelder for en rekke andre som har tilbrakt tid i madraser i grenseområdene mellom Pakistan og Afghanistan. Dette gjelder for eksempel algerieren Aeroubi Beandali og en del av den såkalte Frankfurt-cellen som stod bak det mislykkete Strasbourg-plottet ved tusenårsskiftet.²⁵³ I tillegg skal Willie Vigile Brigitte og Izhar ul-Haque, arrestert i Australia og mistenkt for å ha stått bak planleggingen av en aksjon, ha trent i *Lashkar-e-Tayyibas* treningsleire i Pakistan.

Pakistanske grupper har også finansiert og organisert treningsleire og madraser i Pakistan og pakistanskkontrollert Kashmir. Moderate islamistiske partier som *Jamaat-i-Islami* og *Jamaat-i-Ulema-Pakistan* har innrømmet at de tidligere støttet disse aktivitetene.²⁵⁴ Mens de aller fleste madrasaene hovedsakelig var steder som tilbød god utdanning, opphold for flyktninger, helsetjenester og andre sosiale tjenester, ble enkelte av de religiøse skolene også ofre for en tilspisset rivalisering mellom sjia- og sunnimuslimer på 1980-tallet, samt ny rekruttering av unge gutter til jihad.

Mye av rekrutteringen til den afghanske og den kashmirske jihad skjedde fra miljøene rundt madrasaene. I 2002 uttalte Pakistans minister for religiøse saker, dr. Mahmood Ahmed Ghazi, at det kunne være omtrent 10 000 madraser i Pakistan. Han innrømmet samtidig at det var

²⁴⁸ P. Bergen, *Holy War, Inc. Inside the Secret World of Osama bin Laden*, London: Phoenix, 2002.

²⁴⁹ P. Bergen (2002: 58).

²⁵⁰ M. Urban, *War in Afghanistan*, London: Macmillan, 1988: 244.

²⁵¹ *The 9/11 Commission Report*, National Commission on the Terrorist Attacks against the United States, lastet ned 27. juli 2004, s. 67, <http://www.9-11commission.gov/report/911Report.pdf>.

²⁵² P.E. Tyler, "8 Terror Suspects Arrested in England," *The New York Times*, 30. mars 2004,

<http://www.nytimes.com/2004/03/30/international/europe/30CND-RAID.html?ex=1104987600&en=64e6cbc546ad6b43&ei=5070&oref=login>;

C. F. Brændshøi, "Kjøpesenter kan ha vært terrormål," *Verdens Gang*, 31. mars 2004, <http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=221621>.

²⁵³ P. Nesser (2004).

²⁵⁴ Intervju med Abdul Ghaffar Aziz, Special Assistant to Amir *Jamaat-i-Islami Pakistan*, Oslo, 22. august 2004.

vanskelig å tallfeste dette og at det er vanskelig å definere hvilke av de religiøse skolene som er radikale. Kilder innenfor det pakistanske ministeriet for religiøse saker hevder samtidig at mellom 10 og 15 prosent av disse skolene kan ha forbindelser til lokal eller internasjonal terrorisme.²⁵⁵

Betydningen av både madrasene og treningsleirene blir understreket av de fleste som søker å forstå fremveksten av radikal islamisme og spesielt al-Qaida. Eksempelvis er de transnasjonale forbindelsene mellom pakistanske islamister og al-Qaida basert på sterke organisatoriske bånd og personlige kontakter ofte etablert ved treningsleire eller opphold ved madrasaer i Afghanistan eller over grensen til Pakistan. Taliban og andre radikale islamistiske grupper tilbød opphold og beskyttelse for flere tusen militante på flukt, bisto i utviklingen av radikale krefter og la grunnlaget for en tilhørighet hvor etnisitet ikke skulle være det avgjørende (jamfør idéen om den globale *ummah* og en jihad som skulle spres fra de ulike lokale arenaene).

Kontakten som ble etablert mellom studenter og religiøse lærde og instruktører både ved madrasaene og treningsleirene utviklet seg til nyttige forbindelser. De pakistanskbaserte leirene, men især Afghanistan, ble en smeltedigel for en ny generasjon av transnasjonale radikale islamister, hvis hovedkvarter skulle forvandles til et nettverk av en ideologisk bevegelse.

6.3 Aksjoner med internasjonalt omfang

6.3.1 Aksjoner mot utenlandske mål i Pakistan eller Kashmir

I dette delkapittelet nevnes noen av de mest sentrale gruppene som har utført aksjoner mot utenlandske mål i Pakistan og Kashmir. Utviklingen viser generelt at det har skjedd en utvidelse av målutvelgelse fra sekterisk motiverte aksjoner hvor målene var enten sjia- eller sunni-bygninger, personer eller interesser, til nå også å inkludere mer utenlandske mål.

I tillegg har en rekke sentrale personer hatt kontakt både med al-Qaida og pakistanske grupper. At flere grupper samtidig tar på seg ansvaret for en og samme aksjon, kan også tyde på at tesen om at forbindelsene mellom gruppene medlemmer ofte er pragmatiske og "saksorientert" er riktig. Det er ofte enkeltpersoner tilknyttet flere organisasjoner som er involvert i ulike aksjoner, som for eksempel i forbindelse med drapet på journalisten Daniel Pearl i januar 2002.

Den sunnimuslimske radikale gruppen *Sipah-e-Sahabas* valg av mål sier noe om utviklingen hos de pakistanske radikale gruppene. Fra midten på 1980-tallet har gruppen stått bak en rekke angrep mot sjiamuslimske mål. I januar 1997 stod gruppen bak et angrep på det iranske kultursenteret i Lahore. Samme år ble en iransk diplomat drept i Multan. Iran stod i denne perioden bak mye av den økonomiske støtten til den sjiamuslimske minoriteten i Pakistan.

²⁵⁵ "Pakistan: Madrasas, Extremism and the Military," *ICG Asia Report No. 36*, International Crisis Group, 29. juli 2002, http://www.icg.org/library/documents/report_archive/A400717_29072002.pdf.

Samme år gikk gruppen fra å kun konsentrere seg om sivile mål til også å ramme militære mål: I september 1997 ble 5 iranske soldater drept mens de var på et treningsopphold i Pakistan.

Århundreskiftet ble markert ved en rekke angrep mot kristne og utenlandske mål i Pakistan. 28. oktober 2001 angrep SSP i samarbeid med *Lashkar-e-Jhangvi* (LeJ) en romersk-katolsk kirke i Bahawalpur. 18 ble drept i dette angrepet.²⁵⁶ Videre beskyldes SSP, i samarbeid med LeJ og *Harakat ul-Mujahedin* (HUM), og ha stått bak angrepet på 16 personer, inkludert 11 franske ingeniører, utenfor Sheraton Hotell i Karachi, et hotell som er kjent for å huse en rekke utenlandske forretningsmenn og turister. Aksjonen skjedde 8. mai 2002 og i angrepet ble det brukt en bilbombe.²⁵⁷

Lashkar-e-Jhangvi (LeJ) er en utbrytergruppe av *Sipah-e-Sahaba* (SSP). Dette forklarer noe av den forvirringen som ofte har oppstått i det å skulle navngi en gruppe som står bak en aksjon. I tillegg er det ofte enkeltpersoner med uklare tilknytninger til flere grupper som har stått bak en og samme aksjon.²⁵⁸ Dette gjelder særlig høyprofilerte aksjoner, hvor det ofte oppstår en viss konkurranse om å ta på seg æren for en suksess.²⁵⁹ Dette gjaldt for eksempel bortførelsen og drapet på *Wall Street Journal* journalisten, Daniel Pearl, i Rawalpindi 23. januar 2002. Aksjonen har vist seg å ha involvert LeJ, HUM og Omar Sheikh, et fremtredende medlem av *Jaish-e-Mohammed* (JeM).²⁶⁰

I juni 2002 ble 12 pakistanske statsborgere drept da en bilbombe eksploderte ved det amerikanske konsulatet i Karachi. Både LeJ og HuM er mistenkt for å ha stått bak, men ingen av gruppene har selv tatt på seg ansvaret.²⁶¹

Gruppen *Harkat-ul-Ansar*, alias *Harkat-ul-Mujahideen* (HUM) og *Jamiat-ul-Ansar*, knyttes likeledes opp til en rekke sentrale aksjoner hvor utlendinger har vært involvert både som utførende aktører og mål. De fleste aksjonene har vært kidnappinger eller bortføring av indiske militære som for eksempel i oktober 1997 da SSP og HuA-aktivister arresterte fem indiske kadetter i Rawalpindi.²⁶² I juli 1995 stod HUM bak kidnappingen av 5 vestlige turister, deriblant nordmannen Hans Christian Østrø, i det indiskkontrollerte Kashmir. Alle fem er i ettertid rapportert drept.²⁶³

Jaish-e-Mohammed (JeM) har vist seg å være en av de mest aktive og militante av de kashmiriske radikale gruppene. Gruppen har gode økonomiske depoter og internasjonale

²⁵⁶ R. Jawad, "Musharraf Bans resurfacing Militant Groups, Orders Crackdown," *The News/AFP*, 15. November 2003 (via FBIS).

²⁵⁷ "Hundreds of militants, sectarian activists arrested," *The News*, Islamabad, 10. mai 2002 (via FBIS).

²⁵⁸ Intervju med journalist Amir Rana, Singapore, 7. januar 2005.

²⁵⁹ Intervju med Pensj. Ob. Lt. Behram Sahukar, forsker ved Centre for Terrorism and Security Studies (New Delhi), Zürich, 25. mars 2004.

²⁶⁰ B-H. Lévy, *Qui a tué Daniel Pearl?* Paris: Grasset & Fasquelle, 2003.

²⁶¹ A. ul-Ashfaque, "Police Establishing Sectarian Terrorist's Demise in Karachi Blast," *The News*, 20. desember 2002 (via FBIS).

²⁶² "Pakistan's militant Islamic groups," *BBC News*, 7. oktober 2003,

http://newswww.bbc.net.uk/1/hi/world/south_asia/3170970.stm.

²⁶³ A. Mir, "Dead Activists Linked to Kashmiri Group," *The News*, 1. mars 1999 (via FBIS).

kontakter i en rekke diaspora miljøer. Utviklingen i målutvelgelse har her gått fra indiske militære mål til kristne og utenlandske mål i Pakistan. De aller fleste angrepene har vært rettet mot indiske sikkerhetsstyrker i Jammu og Kashmir, men en utvikling har også vært angrep mot kristne mål i Pakistan. I august 2002 ble JeM anklaget og holdt ansvarlig for å ha stått bak et granatangrep på kristent sykehus i Taxila, Pakistan.²⁶⁴ Likeledes skal gruppen ha stått bak et granatangrep på en kirke i Chianwala ved Lahore. Angrepet fant sted i julen, og førte til en massiv arrestaksjon mot JeM-medlemmer.²⁶⁵

6.3.2 Aksjoner internasjonalt

Selv om man ikke har sett mange direkte aksjoner internasjonalt, er det interessant å merke seg hvilke grupper som allerede på slutten av 1990-tallet begynte å utvide sitt nedslagsfelt utover den lokale arena. Denne listen er ikke utfyllende, men gir et lite innblikk i utviklingen. Vi ser at grupper som tradisjonelt har hatt et begrenset operasjonsområde, som for eksempel *Lashkar-e-Tayyiba* i Kashmir, fra omtrent år 2000 utvidet sitt operasjonsområde til også å gjelde India og geografisk bredere.

En av de mest dramatiske aksjonene hvor pakistanske grupper har vært involvert var kapringen av Indian Airlines flyvning 814 i desember 1999. Flyet ble kapret på vei fra Kathmandu, Nepal, til New Delhi og omdirigert til Kandahar, Afghanistan. Dramaet varte en uke, og ga en helt ny internasjonal dimensjon til den lokale konflikten. Kaprerne krevde HUM-leder Maulana Masood Azhar, Mushtaq Ahmed Zargar, Ahmed Omar Sheikh og 32 andre medlemmer av HUM løslatt. Ett gissel ble drept i aksjonen.²⁶⁶ Dermed oppnådde kaprerne å få oppmerksomhet om sin sak, samt at en rekke sentrale medlemmer av HUM ble løslatt fra indiske fengsel. Disse skulle senere stå sentralt i en rekke aksjoner.

En av de løslatte, Ahmed Omar Sheikh ble senere et fremtredende medlem av *Jaish-e-Mohammed* (JeM) som har vært beskyldt for å stå bak en rekke angrep siden 2000. Mange av disse aksjonene er utført i samarbeid med andre grupper, men ofte er det enkeltpersoner, relativt unge og meget radikale, som går på tvers av en tradisjonell sterk gruppetilhørighet. Dette gjelder for eksempel Omar Sheikh som knyttes til bortførelsen og drapet på journalisten Daniel Pearl. I tillegg til Omar Sheikh skal også, som nevnt over, en rekke enkeltpersoner fra HuM og LeJ ha vært involvert i denne aksjonen.²⁶⁷

²⁶⁴ "Pakistan: Police Official Says Dead Church Attacker Jaish-e-Mohammed Activist," *The Nation*, 11. august 2002 (via FBIS), og "Jaish-e-Mohammed," *South Asian Terrorism Portal*, lastet ned 6. februar 2004, http://www.satp.org/satporgrp/countries/india/states/jandk/terrorist_outfits/jaish_e_mohammed.htm.

²⁶⁵ I. Wani, "Hardline Islamic Militant Group Threatens Suicide Attacks in Kashmir," *AFP*, 22. januar 2003 (via FBIS).

²⁶⁶ A. Spaeth, "A Risky Precedent: India ends a tense hijacking drama by releasing three militants. But the move sends a dangerous message: Terrorism works," *Time Asia*, 1. januar 2000, Vol , 155, No. 1, <http://www.time.com/time/asia/magazine/2000/0101/india.hijack.html>, "Pakistan Based Kashmiri Group Denies Hand in Hijacking," *AFP*, 26. desember 1999 (Via FBIS).

²⁶⁷ R. Mughal, "Mujahideen leader says Pakistan incomplete without liberation of India," *The Nation*, 28. juni 2001 (via FBIS).

6.4 Globale forbindelser utenfor det sørasiatiske subkontinent

Det er blitt mer og mer tydelig at de lokale gruppene i Kashmir og Pakistan har knyttet kontakter utover sitt lokale, geografisk begrensede område. I Vest Europa og USA har man de siste tiårene sett fremveksten av en stor pakistansk og kashmirsk innvandrerbefolkning. En radikalisering av enkelte diasporamiljøer i en rekke storbyer har vist seg å gjøre rekruttering til jihad i “hjemlandet” mulig. Rekrutteringen har skjedd blant nye innvandrere, annengenerasjonsinnvandrere og personer som har konvertert til islam. Motivasjonene har vært komplekse og involverer sosiologiske, økonomiske, religiøse og politiske årsaker hentet fra ulike analysenivåer. Motivasjonene kan komme fra lokalt, globalt eller et diaspora nivå, eller en kombinasjon av disse.²⁶⁸

I avsnittene under har vi fokusert på enkelte eksempler på forbindelser og aksjoner utover den lokale konteksten, de er ikke utfyllende, men representerer noen av de mest sentrale hendelsene.

6.4.1 Storbritannia

De siste årene har London i stadig større grad blitt hovedbase for rekrutteringen til islamistiske ekstremistgrupper i Vest-Europa. Dette kommer frem gjennom flere arrestasjoner og påfølgende etterforskning.²⁶⁹ I tillegg er Storbritannia blitt et fristed og et skjulested for muslimske aktivister og religiøse lærde som har flyktet fra Midtøsten eller Nord-Afrika. Miljøet rundt Finsbury Park moské i London var et møtested for radikale islamister i Europa. Radikale predikanter og ledere som Abu Hamza, Abu Qatada og Umar Bakri Muhammad har vært tilknyttet miljøet. Sistnevnte har åpent snakket om sin lojalitet til Osama bin Laden, samt oppfordret til væpnet kamp og jihad blant muslimer i Vesten.²⁷⁰ Både Richard Reid, som prøvde å detonere en sko-bombe på en transatlantisk flyving og Zacarias Moussaoui, kjent som den 20. flykapreren og siktet for involvering i angrepet på New York 11. september 2001, ble kjent med radikal islamisme gjennom religiøse miljøer i London.

30. mars 2004 ble åtte unge briter av pakistansk opprinnelse i alderen 17-32 år pågrepet av britisk politi. De ble tatt etter at en stor mengde kunstgjødsel inneholdende ammoniumnitrat ble beslaglagt på et lager som gruppen disponerte. Dette stoffet kan brukes til å fremstille bomber. Kilder i det britiske politiet hevder at de planla et angrep på et stort kjøpesenter utenfor London. Gjennom telefonavlytting skal politiet også ha overhørt at den jordanske ambassaden i London ble nevnt.²⁷¹

²⁶⁸ For en grundig analyse av disse problemstillingene se P. Nesser, *Jihad in Europe – A Survey of the motivations for Sunni Islamist terrorism in post-millennium Europe*, FFI-rapport 2004/01146.

²⁶⁹ Se bl a P. Nesser, *Jihad in Europe – A Survey of the motivations for Sunni Islamist terrorism in post-millennium Europe*, FFI-rapport 2004/01146.

²⁷⁰ P. E. Tyler og D. V. Natta, “In Europe, a rising chorus of jihad,” *International Herald Tribune*, 26. april 2004 <http://www.ihf.com/cgi-bin/generic.cgi?template=articleprint.tmplh&ArticleId=516994>, og K. Dawoud, “Islamist international readiness for London conference,” *Al-Ahram Weekly On-line*, 19. – 25. november 1998, <http://weekly.ahram.org.eg/1998/404/eg10.htm>.

²⁷¹ “Kjøpesenter kan være terrormål,” *Verdens Gang*, 30.mars 2004, <http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=221621>, og R. Cowan og R. Nortin-Taylor, “M15 agents foil bomb plot, Security services claim huge attack was halted with arrests after dawn raid by 700 police,” *The Guardian*, 31. mars 2004, <http://www.guardian.co.uk/terrorism/story/0,12780,1178378,00.html>.

Ifølge de radikale miljøene i London selv, skal flere hundre personer ha reist fra Storbritannia til Bosnia, Tsjetsjenia og Afghanistan for å sloss på muslimsk side.²⁷² Alle de åtte unge britene nevnt over har familie i Pakistan, og skal ha reist til landet flere ganger. En av dem skal ha vært i en treningsleir i nærheten av Peshawar i forkant av Afghanistan-krigen. Den ene av de mistenkte har frekventert den beryktede Finsbury Park-moskéen i London.

6.4.2 Italia

I januar 2003 arresterte italiensk politi 28 pakistanere i den italienske byen Napoli. Arrestasjonene kom som et ledd i en landsomfattende aksjon mot illegal immigrasjon i Italia. I leiligheten hvor mennene ble pågrepet, ble det funnet 800 gram eksplosiver, 70 meter tennledning samt flere elektroniske ladninger bak skjulte vegger. I tillegg ble det funnet islamske religiøse tekster, avisutklipp på urdu, bilder av jihad-martyrer, en bunke falske dokumenter, kart over Napoli-området, adresser til en rekke kontakter i andre deler av verden, og over 100 mobiltelefoner. På kartene som ble funnet skal en NATO-base, det amerikanske konsulatet i Napoli og en amerikansk marinebase i nærheten ha vært markert.²⁷³ I tillegg skal bevis ha blitt funnet for at sjefen for de britiske militære styrker i Napoli skal ha vært ett av målene.²⁷⁴

De arresterte ble beskyldt for “medvirkning i internasjonal terrorisme” på bakgrunn av mengden av eksplosiver som ble funnet, og italiensk politi etterforsket muligheten av eventuelle tilknytninger til al-Qaida.²⁷⁵ En måned senere ble de 28 pakistanerne løslatt på grunn av mangel på bevis. Dommeren hevdet at det materialet som ble funnet i leiligheten i Napoli, var tilgjengelig for hvem som helst og at man ikke kunne fastslå noen direkte tilknytning til de arresterte.²⁷⁶ Saken skapte en voldsom diplomatisk reaksjon fra pakistanske myndigheter som kalte den italienske ambassadøren i Islamabad inn på teppet for å klage på måten italienske medier hadde dekket saken.²⁷⁷

6.4.3 Virginia, USA

I juni 2003 ble 11 menn, deriblant 9 amerikanske statsborgere, arrestert i Virginia, USA. Nettverket, ble av amerikanske myndigheter kalt “the Virginia Jihad Network”. I mars 2004 ble tre av disse, alle amerikanske muslimer, siktet for å ha samarbeidet med det formål å drive terrorisme. En av de siktede, Masoud Khan, ble siktet for å planlegge og mobilisere til hellig

²⁷² A. Waldman, “How in a Little British Town Jihad Found Young Converts,” *The New York Times*, 24. april 2002, <http://meaindia.nic.in/bestoftheweb/2002/04/24bow01.htm>.

²⁷³ “Italy Arrests 28 Pakistanis in Al-Qaeda Linked Bust,” *Reuters*, 31. januar 2003, http://story.news.yahoo.com/news?tmpl=story2&cid=564&u=/nm/20030131/ts_nm/italy_arrests_dc_3&printer=1.

²⁷⁴ S. Rayment og D. Bamber, “Al-Qa’eda cell targeted Britain’s defence chief, say Italian police,” *The Daily Telegraph*, 2. februar 2003, <http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2003/02/02/walq02.xml>.

²⁷⁵ S. Rayment og D. Bamber, “Al-Qa’eda cell targeted Britain’s defence chief, say Italian police,” *The Daily Telegraph*, 2. februar 2003, <http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2003/02/02/walq02.xml>.

²⁷⁶ “Italy Releases 28 Pakistanis Accused of Terrorism,” *AFP*, 12. februar 2003 (via FBIS Italy).

²⁷⁷ “Italy Releases 28 Pakistanis Accused of Terrorism,” *AFP*, 12. februar 2003 (via FBIS Italy).

krig mot USA og for å ha støttet Taliban.²⁷⁸

De tiltalte er Randall (Ismail) Royer, Ibrahim Ahmed Al Hamdi, Masoud Ahmad Khan, Yong Ki Kwon, Mohammed Aatique, Hammad Abdur-Raheem, Donald Surratt og Caliph Basha Abdur-Raheem. Tre av de tiltalte befinner seg i Saudi-Arabia.

I tillegg til anklagene om å drive hellig krig fra USA, er mennene mistenkt for å være assosiert med *Lashkar-e-Tayyiba*. Tiltalen går ut på at noen av mennene skal ha oppholdt seg i *Lashkar-e-Tayyibas* treningsleire i Pakistan. Turene skal ha funnet sted både før og etter 11. september 2001.²⁷⁹ En av de tiltalte, Masoud Khan, skal etter 11. september 2001 ha reist flere ganger til Pakistan for å trene med *Lashkar-e-Tayyiba* med det målet å senere angripe amerikanske styrker i Afghanistan. Mennene erklærte seg ikke skyldig.²⁸⁰ I mars 2004 ble tre av de tiltalte funnet skyldig i å ha støttet terrorisme og for å ha bidratt med materiell støtte til *Lashkar-e-Tayyiba*.²⁸¹ Dommen falt i juni 2004.

“Virginia Jihad”-nettverket blir av amerikanske myndigheter brukt som eksempel på det de mener er en av mange “sovende celler” som befinner seg i USA.²⁸² Ifølge FBI skal “sovende celler” tilknyttet al-Qaida operere i mer enn 40 delstater. Disse cellene utgjør, stadig ifølge FBI, et stort nettverk av veldedige organisasjoner og stiftelser, samt at de bruker muslimske miljøer for å dekke over ulovlig rekruttering og innsamling av penger.²⁸³

6.4.4 Australia

Det er særlig tre saker som har kommet opp i forbindelse med etterforskning av pakistansk-relatert terrorisme virksomhet i Australia. Den første saken gjelder etterforskningen rundt Willie Brigitte, fransk statsborger og opprinnelig fra Guadeloupe. Franske myndigheter advarte i september 2003 Australia om Brigitte. I november samme år ble han arrestert av australsk politi og deportert til Frankrike. Han mistenkes for å ha stått bak planlegging av et angrep i forbindelse med Rugby World Cup i 2003 samt å ha prøvd å rekruttere islamister i Australia. Brigitte skal flere ganger ha reist til Afghanistan og oppholdt seg i en periode i Pakistan. Han sies å ha trent ved en av *Lashkar-e-Tayyibas* treningsleire i nærheten av Lahore.²⁸⁴ Brigitte skal også ha vært innblandet i drapene på Ahmed Shah Massoud og Daniel Pearl, noe som senere er

²⁷⁸ “Three American Muslims convicted in ‘Virginia Jihad Network’,” *NewsMax.com Wires*, 4. mars 2004, <http://www.newsmax.com/archives/articles/2004/3/4/160508.shtml>.

²⁷⁹ “Al Qaeda accused of boosting sleeper cells in United States,” *Daily Times*, Washington, 11. februar 2004, http://www.dailytimes.com.pk/print.asp?page=story_11-2-2004_pg7_47.

²⁸⁰ “‘Jihad network’ suspects plead not guilty,” *CNN*, 3. juli 2003, <http://www.cnn.com/2003/LAW/07/03/terror.arraignment/index.html>.

²⁸¹ “‘Virginia jihad’ members found guilty,” *CNN*, 5. mars 2004, <http://www.cnn.com/2004/US/South/03/04/paintball.terror/>.

²⁸² “Al Qaeda accused of boosting sleeper cells in United States,” *Daily Times*, Washington, 11. februar 2004, http://www.dailytimes.com.pk/print.asp?page=story_11-2-2004_pg7_47.

²⁸³ “Al Qaeda accused of boosting sleeper cells in United States,” *Daily Times*, Washington, 11. februar 2004, http://www.dailytimes.com.pk/print.asp?page=story_11-2-2004_pg7_47.

²⁸⁴ Se bl a utdrag av forhør gjort med Willie Brigitte av den franske dommeren Jean-Louis Bruguière. Forhørene fant sted i 2003/2004, http://www.abc.net.au/4corners/content/2004/20040209_brigitte/interrogation.htm.

blitt tilskrevet al-Qaida.²⁸⁵ Som følge av påstander om Brigittes opphold i *Lashkar-e-Tayyibas* treningsleire og hans kontakter med personer i Australia som var tilknyttet LeT, bestemte den australske regjeringen å forby gruppen i november 2003. Regjeringsadvokaten kunngjorde videre at regjeringen hadde blitt advart om at *Lashkar-e-Tayyiba* hadde forbindelser i Australia og derfor kunne ses på som en trussel mot Australia og australske interesser.²⁸⁶

Den andre saken gjelder Izhar ul-Haque som ble arrestert i Australia 15. april 2004, også beskyldt for kontakt med LeT. Etterforskningen så langt tyder på at han opptil tre ganger skal ha avbrutt sine legestudier i Sydney til fordel for religiøse studier som også inkluderte opphold ved treningsleire drevet av *Lashkar-e-Tayyiba* i Pakistan.²⁸⁷ Australsk politi hevder at ul-Haque til sammen skal ha tilbragt 21 dager i LeTs treningsleir "Al-Aqsa" ved Muzaffarbad, i perioden 12. januar – 2. februar 2003.²⁸⁸

En person ved navnet Faheem Khalid Lodhi ble arrestert i Australia 22. april 2004 som ledd i den pågående etterforskningen rundt Willie Brigitte. Den australske statsborgeren av pakistansk opprinnelse er mistenkt for å stå bak planleggingen av en terroraksjon og for å rekruttere islamister i Australia. Ifølge BBC i Sydney skal han ha stått bak planleggingen av et angrep på "et stort infrastrukturanlegg", og et atomanlegg. utenfor Sydney sies å ha vært et av de aktuelle målene.²⁸⁹ Lodhi skal ha hatt kontakt med både Brigitte og ul-Haque, som igjen trolig hadde kontakt med LeT.

I tillegg til Willie Brigitte, Izhar ul-Haque og Faheem Khalid Lodhi skal en pakistaner ved navn Abu Hamza og en libanesisk mann ha hatt kontakt med LeT. Ifølge avisen *The Australian* skal alle på ett eller annet tidspunkt ha hatt forbindelser med en sentral LeT-figur kjent under navnet Sajid. Sistnevnte er kjent for å være en av de mest fryktede og militante personene i ledersjiktet i LeT.²⁹⁰

Det er divergerende syn på hvor alvorlig denne trusselen er og hvilke konsekvenser disse kontaktene kan ha for Australia. Etterforskningen har så langt konkludert med at det ikke finnes klare bevis for at LeT har etablert seg i Australia.²⁹¹ Likeledes påpeker forskeren Clive Williams at selv om LeT har drevet pengeinnsamling i Australia, har gruppens fokus hovedsakelig vært

²⁸⁵ P. Nesser (2004: 88).

²⁸⁶ "Lashkar-e-Taiba (LeT) and the Threat to Australia," *Research note 2003-04, No.36*, Department of Parliamentary Services, 16. februar 2004, <http://www.aph.gov.au/library/pubs/rn/2003-04/04rn36.pdf>; og M. Chulov, "Brigitte's terror alliance with Hambali brother," *The Australian*, 23. oktober 2004, http://www.theaustralian.news.com.au/common/story_page/0,5744,11157638%255E2702,00.html

²⁸⁷ "Diary of a terrorist – or a kid's trip back home," *Sydney Morning Herald*, 17. april 2004, <http://www.smh.com.au/text/articles/2004/04/17/1082055661917.html>.

²⁸⁸ "Diary of a terrorist – or a kid's trip back home," *Sydney Morning Herald*, 17. april 2004, <http://www.smh.com.au/text/articles/2004/04/17/1082055661917.html>.

²⁸⁹ P. Mercer, "Australian Man on Terror Charges," *BBC*, Sydney, 22. april 2004, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/3648741.stm>.

²⁹⁰ "A 'nice intelligent guy'," *The Australian*, 17. april 2004, http://www.theaustralian.news.com.au/common/story_page/0,5744,9302374^2702,00.html.

²⁹¹ Se bl a "Lashkar-e-Taiba (LeT) and the Threat to Australia," *Research note 2003-04, No.36*, Department of Parliamentary Services, 16. februar 2004,, <http://www.aph.gov.au/library/pubs/rn/2003-04/04rn36.pdf>.

på India. Dermed skal ikke gruppen utgjøre en direkte trussel for Australia.²⁹² Funnene tyder likevel på at grupper som LeT i Pakistan har tiltrukket seg folk utenfra, også rekruttert i Australia.

6.4.5 Irak – det nye Afghanistan?

Mange påstår at Irak er i ferd med å bli det nye Afghanistan, en ny arena for å utøve jihad. Arrestasjoner gjort i og rundt Bagdad den senere tiden tyder på at enkelte fra den pakistanske gruppen *Lashkar-e-Tayyiba* slåss side om side med radikale islamister i Irak.²⁹³

Allerede i november 2003 skal mujahideen som har oppholdt seg i Pakistan, ha planlagt å reise til Jordan for så å ta seg inn i Irak. Kallet skal ha kommet fra Osama bin Ladens *International Islamic Front* (IIF) representert ved gruppen *Lashkar-e-Tayyiba* (LeT) i Pakistan.²⁹⁴ Jordanere og saudiarabere som har operert i Tsjetsjenia, samt medlemmer av den pakistanske gruppen *Harkat-ul-Jihad-al-Islami* (HUJI, HUA/HUM) skal ha funnet veien til Jordan hvor videre koordinering finner sted. Likeledes skal flere tsjetsjenere som tidligere har oppholdt seg i Waziristan, Pakistan, ha forflyttet seg videre til Saudi-Arabia, Jordan og Irak. I tillegg skal LeT og andre pakistanske organisasjoner ha startet innsamling av penger i forbindelse med høytiden *eid* for å samle inn penger til jihad i Kashmir, Palestina, Afghanistan og Irak. Innsamlede midler skulle også hjelpe de etterlatte etter martyrer som har ofret sine liv i disse områdene.²⁹⁵ Samtidig skal religiøse ledere ved de velkjente madrassaene Binori i Karachi og Akora Khattak utenfor Peshawar i Pakistan ha oppfordret til å gjøre "Irak til USAs Tsjetsjenia".²⁹⁶ De fleste av de frivillige som har reist, i puljer på opp til 120, skal være pakistanere som skal ha lagt ut på den årlige pilegrimsferden *hajj*. Mange av dem skal være såkalte "Yemeni-Balochis" eller "Chechnyan-Balochis", barn fra blandede ekteskap eller som selv har giftet seg med lokale pakistanere. I tillegg til LeT tilhører mange gruppene *Harkat-ul-Mujahideen* (HUM), *Harkat-ul-Jihad-al-Islami* (HUJI) og *Jaish-e-Mohammed* (JEM).

I mars 2004 ble pakistaneren Dilshad Ahmad arrestert av de amerikanske okkupasjonsstyrkene i Irak. Ahmad har stått sentralt i oppbyggingen av *Lashkar-e-Tayyiba* i Pakistan, og var i perioden 1997-2001 ansvarlig for LeT infiltreringsoperasjoner over delelinjen i Kashmir.²⁹⁷ Ahmad har spilt en sentral rolle i utformingen av *Lashkar-e-Tayyibas* ideologiske og militære agenda og

²⁹² C. Williams, Australian National University, *ABC Radio Australia*, 7. november 2003, http://www.abc.net.au/ra/asiapac/program_s/s984882.htm, sitert i "Lashkar-e-Taiba (LeT) and the Threat to Australia," *Research note 2003-04, No.36*, Department of Parliamentary Services, 16. februar 2004, <http://www.aph.gov.au/library/pubs/rn/2003-04/04rn36.pdf>.

²⁹³ Intervju med Prof. Rohan Gunaratna, Zürich, 25. mars 2004.

²⁹⁴ B. Raman, "The Iraqi Jihad: The Jordanian-Chechen Connection," *SAAG Paper no. 848*, South Asia Analysis Group, 28. november 2003, <http://www.saag.org/papers9/paper848.html>.

²⁹⁵ B. Raman, "US in a Bind," *SAAG Paper no. 762*, South Asia Analysis Group, 14. august 2003, <http://www.saag.org/papers8/paper762.html>.

²⁹⁶ B. Raman, "Making Iraq the USA's Chechnya," *SAAG Paper no. 606*, South Asia Analysis Group, 17. februar 2003, <http://www.saag.org/papers7/paper606.html>, og intervju med Farhat Bokhari, journalist for *Financial Times*, Islamabad, 16. mai 2003.

²⁹⁷ P. Swami, "Lashkar-e-Taiba activists arrested near Baghdad," *The Hindu*, 1. april 2004, <http://www.thehindu.com/2004/04/01/stories/2004040106810100.htm>.

utmerket seg spesielt ved å argumentere for en mer ekspansiv agenda for organisasjonen.²⁹⁸ Pakistanske aviser siterer indiske kilder som hevder at dette er første gangen kashmirske grupper opererer utenfor sitt eget teater.²⁹⁹

22. januar 2004 arresterte kurdiske styrker i nordøstre Irak en pakistansk islamist ved navn Hasan Guhl. Med arrestasjonen av Guhl fant man også en rekke disketter, brev og en 17 siders fremdriftsrapport og plan for operasjoner i Irak.³⁰⁰ Guhl antas å være en god bekjent av Osama bin Laden og skal også være tilknyttet Khalid Sheikh Mohammed, en sentral person i al-Qaida-nettverket som ble arrestert i Karachi, Pakistan, i mars 2003.³⁰¹ Hasan Guhl blir også ansett å ha vært sentral i al-Qaida-operasjoner hvor man har flyttet folk og penger og blir betegnet som det første betydningsfulle al-Qaida medlemmet som er blitt arrestert i Irak.³⁰² Han er også kjent for sitt brede internasjonale nettverk, som omfatter Khalid Sheikh Mohammad, samt folk involvert i ambassadebombingene i Øst-Afrika i 1998.³⁰³ Ifølge president George W. Bush var han helt klart en del av et større internasjonalt nettverk: "He was a killer. He was moving money and messages around South Asia and the Middle East. He's part of this network of haters that we're dismantling."³⁰⁴

6.4.6 Israel

Palestina er i enda større grad enn Kashmir blitt symbolet på undertrykkelsen av muslimer. I likhet med Kashmir-spørsmålet, nevnes Palestina-konflikten ofte i kommunikéer og andre uttalelser fra sentrale personer i al-Qaida som en arena for jihad. Kort tid etter at Sheikh Ahmed Yassin, Hamas' åndelige leder, ble drept i Gaza i mars 2004 uttalte, en talsperson for *Lashkar-e-Tayyiba* i Pakistan at de ville hevne angrepet på egen arena:

We will take revenge here in India as Yahud (Jews) and Hanood (Hindus) are two sides of the same coin ... We will convene a meeting of field commanders shortly to decide as to how revenge could be taken.³⁰⁵

30. april 2003 utførte to unge britiske menn av pakistansk opprinnelse et selvmordsangrep i Tel Aviv, Israel. Den ene, Assaf Mohammed Hanif, døde i angrepet, mens den andre, Omar Khan

²⁹⁸ "Kashmiri jihadis captured in Iraq," *Internet Haganah*, 31. mars 2004, <http://www.internet-haganah.us/harchives/001715.html>.

²⁹⁹ "Lashkar men arrested in Iraq," *Urdu Times*, 2. april 2004, <http://www.urdutimes.com/englishnews/2004/04/02/en4/>.

³⁰⁰ B. Bennett og Vivienne Walt, "Fields of Jihad," *TIME Vol. 163 No. 8*, 23. februar 2004, <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1101040223-590685,00.html>.

³⁰¹ E. Blanche, "Tightening the net," *The Middle East*, april 2004.

³⁰² D. Filkins, "U.S. Says Files Seek Qaeda Aid in Iraq Conflict," *The New York Times*, 9. februar 2004.

³⁰³ "Top al-Qaeda, Ansar al Islam figures captured: unidentified US official," *AFP*, 24. januar 2004 (via Yahoo groups), http://story.news.yahoo.com/news?tmpl=story&cid=1514&e=19&u=/afp/20040124/wl_mideast_afp/iraq_us_ansar_qlaeda_040124142150>.

³⁰⁴ A. Buncombe, "Al-Qa'ida suspect held trying to enter Iraq," *The Independent*, 27. januar 2004, <http://news.independent.co.uk/world/americas/story.jsp?story=485145>.

³⁰⁵ "Lashkar-e-Taiba Vows To Strike India To Avenge HAMAS Leader Yasin's Death," *AFP*, 24. mars 2004 (via FBIS).

Sharif, kom seg unna da sprengstoffet han bar rundt livet ikke eksploderte.³⁰⁶ De skal ha hatt kontakt med *Hizb-ut-Tahrir* og vært aktive i miljøet rundt Finsbury Park-moskeen i London. De skal i likhet med mange unge muslimer i Vesten ha blitt inspirert av ideene om en global jihad.³⁰⁷

6.5 Al-Qaida-arrestasjoner i Pakistan

Forbindelsene mellom pakistanske grupper og globale jihadister (al-Qaida) er kommet særlig klart frem i etterforskningen etter arrestasjoner i Pakistan. Amerikanske myndigheter har presset Musharraf til både å utføre store razziaer og utlevere mistenkte al-Qaida-medlemmer. I etterkant av attentatforsøkene mot både president Musharraf i desember 2003 og mot finansminister Shaukat Aziz i juli 2004 har etterforskningen blitt intensivert og ført til en rekke sentrale funn.³⁰⁸

Den senere tids etterforskning viser at Pakistan er blitt brukt som oppholdssted av en stor gruppe utenlandske radikale islamister. Sentrale personer tilknyttet al-Qaida er arrestert og har kunnet gi viktig informasjon om nettverkets operasjonsmønster, kommunikasjonsmetoder og gruppesammensetning.³⁰⁹ De arresterte har, foruten pakistanere og afghanere, vært usbekere, østafrikanere (Tanzania), sørafrikanere, tsjetsjenere, saudiarabere, jemenitter og andre nasjonaliteter. Disse har oppholdt seg i opptil 18 måneder eller lenger i stammeområdene (ofte med familie), men mye tyder på at flere nå oppholder seg i de større byene i Punjab, områder også kjent for organisert kriminalitet og menneskesmugling, og i Karachi. De fleste arrestasjonene av sentrale personer er gjort i byene, og flere av de arresterte har kunnet gi detaljerte opplysninger om organisasjonsmønster, støttenettverk og rekrutteringsgrunnlag. Arrestasjonene har bekreftet mye av spekulasjonene om forbindelser mellom ulike grupperinger.³¹⁰

I tillegg til en rekke al-Qaida- og Taliban-sympatisører som er blitt arrestert i Waziristan og i grenseområdene til Afghanistan, er en rekke andre sentrale personer blitt arrestert i de store byene i Pakistan. 28. mars 2002 ble Abu Zubaydah alias Zayn al-Abidin Mohammed Hussein, angivelig en av al-Qaidas ledende figurer, arrestert i Faisalabad.³¹¹ Abu Zubaydah stod sentralt i

³⁰⁶ C. McGreal, "The British Suicide Bombers," *The Guardian*, 1. mai 2003, <http://www.guardian.co.uk/israel/Story/0,2763,947080,00.html>.

³⁰⁷ A. Cowell, "British Muslims are Seen Moving Into Mideast Terrorism," *The New York Times*, 1. mai 2003, <http://nytimes.com/2003/05/01/international/europe/01CND-BOMB.html?tmemail0>; og F. Nahdi, "Tel Aviv first, then Manchester?" *The Guardian*, 2. mai 2003, <http://www.guardian.co.uk/terrorism/story/0,12780,947991,00.html>

³⁰⁸ J. Huggler, "Pakistan cracks down after al-Qa'ida claim," *The Independent*, 2. august 2004, <http://news.independent.co.uk/world/asia/story.jsp?story=546945>.

³⁰⁹ A. Waldman og S. Masood, "Elaborate Network Hid 2 Captives in Pakistan," *The New York Times*, 3. august 2004, <http://www.nytimes.com/2004/08/03/international/asia/03laho.html>.

³¹⁰ J. Huggler, "Pakistan cracks down after al-Qa'ida claim," *The Independent*, 2. august 2004, <http://news.independent.co.uk/world/asia/story.jsp?story=546945>; J. Burke, P. Harris, M. Bright, "Suspect arrested in Pakistan may hold al-Qaeda's secrets," *The Guardian*, 8. august 2004, <http://observer.guardian.co.uk/focus/story/0,6903,1278598,00.html>; og intervju med journalist Amir Rana og Dr. Rashid Ahmed Khan, Singapore, 7. januar 2005.

³¹¹ Fouda og Fielding (2003: 44).

reorganiseringen av al-Qaida i Pakistan etter at man flyktet fra Afghanistan. Han ble arrestert sammen med mer enn femti al-Qaida-medlemmer hvorav omtrent tjue arabere som senere ble sendt til Guantanamo Bay på Cuba. Abu Zubaydah og andre al-Qaida-medlemmer hadde lenge blitt gitt beskyttelse av lokale *Lashkar-e-Tayyiba*-grupper i Punjab.³¹²

To andre sentrale al-Qaida-ledere er spesielt verdt å nevne: Ramzi Binalshibh og Khalid Sheikh Mohammad. Ramzi Binalshibh, fra Jemen, ble arrestert i Karachi 11. september 2002. Han blir sett på som et sentralt medlem av den såkalte Hamburg-cellen. Khaled Sheikh Mohammed (KSM), pakistaner født i Kuwait, ble arrestert i Rawalpindi 1. mars 2003. KSM var hjernen bak 11. september aksjonene og leder for al-Qaidas militære komité. Et par dager tidligere ble Mohammad Abd al-Rahman, sønn av Sheikh Umar Abd al-Rahman, den religiøse egyptiske lederen som nå sitter fengslet i USA, arrestert i Quetta. Videre ble nevøen til Khalid Sheikh Mohammad (KSM), Ali Abd al Aziz alias Ammar al Baluchi, arrestert i Karachi 29. april 2003. Sammen med ham ble også Waleed Muhammad bin Attash arrestert. Bin Attash fra Yemen er mistenkt for angrepet på USS Cole i Aden oktober 2000. Han skal i avhør ha tilstått å ha rekruttert flere selvmordsaksjonister i Pakistan til angrep mot USA, deriblant flere *Lashkar-e-Tayyiba*-aktivister.³¹³

I tillegg til de ovennevnte arrestasjonene, som er blitt sett på som sentrale pågripelser i jakten på al-Qaida, er det også utført en del razziaer. I forbindelse med den pakistanske militære offensiven i grenseområdet mellom Pakistan og Afghanistan vinteren og våren 2004 skal over 600 al-Qaida-sympatisører ha blitt arrestert og avhørt. Dette skal ha gitt mye ny informasjon og ført til pågripelser av en rekke sentrale personer. Verdt å nevne er også pågripelsen av tanzanieren Ahmed Khalfan Ghailani, som anklages for å ha stått bak ambassadebombingene i Kenya og Tanzania i 1998. Ghailani ble arrestert i Gujrat, i det østlige Pakistan (Punjab) 25. juli 2004. Han skal ha oppholdt seg i Pakistan siden 1998. Ifølge pakistansk etterretning ble Ghailani fløyet inn til Karachi dagen før ambassadebombingene.³¹⁴

Flere arresterte har også bidratt med viktig informasjon om de radikale islamistiske grupperingene i Pakistan. I juni 2004 ble pakistaneren Masrab Arochi, fetter av Khalid Sheikh Mohammed, arrestert i Karachi sammen med ti andre mistenkte. I slutten av juli 2004 ble blant andre politimannen Raja Waqar pågrepet, mistenkt for å ha informert al-Qaida-tilknyttede grupper i Pakistan om bevegelsesmønsteret til høytstående pakistanske politikere. En av de mest omtalte av de pågrepne har vært den 25 år gamle pakistanske dataingeniøren, Mohammed Naeem Khan. Khan skal ifølge pakistansk etterretning ha blitt vervet i Pakistan til å dra på treningsleir i Afghanistan og skal senere, fra både stammeområdene og i fra Karachi, ha stått for mye av kommunikasjonen, blant annet kodete beskjeder via e-post mellom al-Qaida medlemmer. Informasjon gitt av Khan skal videre ha ført til flere viktige arrestasjoner.³¹⁵

³¹² M. Abou Zahab, O. Roy (2004: 66).

³¹³ M. Abou Zahab, O. Roy (2004: 66).

³¹⁴ P. Haven, "More al-Qaida arrests made in Pakistan," *AP/Washington Post*, 3. august 2004, <http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A36393-2004Aug3>.

³¹⁵ A. Waldman og S. Masood, "Elaborate Network Hid 2 Captives in Pakistan," *The New York Times*, 3. august 2004, <http://www.nytimes.com/2004/08/03/international/asia/03laho.html>.

Arrestasjonene viser at sentrale medlemmer har kunnet oppholde seg i lengre tid i Pakistan, beskyttet av lokale krigsherrer i stammeområdene eller lokale grupper i byene. I tillegg har flere enten giftet seg inn i lokale familier eller tatt med seg familie fra sine hjemland. Dette mener mange kan tyde på en viss sympati i den pakistanske befolkningen for disse radikale kreftene. Både på landsbygda og i byene er det ofte lokale grupper og deres pakistanske familier eller inngifte kvinner som står som vertskap for de utenlandske radikale islamistene.³¹⁶

7 AVSLUTTENDE BETRAKTNINGER

7.1 Fra konservativ islam til radikal islamisme

Et spørsmål som har stått sentralt i denne studien har vært hva som ligger til grunn for de mer radikale motivasjonene og militante voldelige uttrykksformene som flere av gruppene har utviklet de siste årene. Dette spørsmålet er relevant både for Pakistan-baserte og Kashmir-baserte grupper.

Staten Pakistan er grunnlagt på religionen islam. Pakistan og landets styresmakter har siden uavhengigheten i 1947 til stadighet måttet møte sekteriske grupper og i den senere tiden islamistiske grupper med radikale tolkninger av hva islam innebærer for en islamsk stat og dets innbyggere. I tillegg har man sett at den offisielle politikken i perioder har støttet både en *islamiseringsprosess* og selv gitt offentlig støtte til jihad i Afghanistan og Kashmir. Religiøs konservatisme hos enkelte politiske partier, som *Jamaat-i-Islami*, innebar også en oppfordring til politisk radikalisme. Dette gjaldt både generasjonen av unge menn som sympatiserte med den afghanske jihad mot Sovjetunionen, men også de som ble oppildnet til å “forsvare islam” i Kashmir. Dette var offisiell politikk helt inntil slutten av 2001.

Den lokale konteksten, i form av offentlig støtte til radikale grupper gjennom en innenrikspolitisk agenda, var med på å legge grunnlaget for disse gruppene allerede tidlig på 1980-tallet. Sjia- og sunnimuslimske grupper har hatt både en regional og en global dimensjon i lengre tid, med støtte fra blant annet Saudi-Arabia, Irak, Emiratene og Iran. Afghanistan-krigen mot Sovjetunionen gjorde sitt til å sørge for at lokale islamistgrupper fikk tilgang til en stadig tilførsel av våpen, ressurser og jihadister som trengte oppholdssteder og treningslokale. Og selv om Afghanistan har vært det mest kjente fristedet og arenaen for jihad på 1980- og 1990-tallet, har Pakistan utgjort både en bakgård og en innfallsport.³¹⁷ Pakistans territorium har derfor lenge blitt brukt som et sted for kontaktbygging og som en gjennomfartsåre. Den toppen av isfjellet vi i dag ser konturene av, viser kanskje at Pakistan i mye større grad enn Afghanistan var og er et senter for de radikale islamistiske nettverkene i regionen. Al-Qaida, Taliban, pakistanske Deobandi-islamister og salafi-inspirerte radikale grupper er alle bevegelser som er basert i Pakistan. Landet er fortsatt et regionalt tyngdepunkt for islamistiske grupper og deres radikale

³¹⁶ Intervju med dr. Samina Ahmed, International Crisis Group (ICG), Islamabad, 14. mai 2003.

³¹⁷ M. Abou Zahab (2002).

utbrytergrupper.

Inntil 11. september 2001 ble Pakistan ofte sett på som en pariastat, men denne datoen skulle markere et banebrytende veiskille i Pakistans historie. Gjennom en dristig helomvending i landets utenrikspolitikk, stanset president Musharraf all offentlig støtte til Taliban, tilbød Washington militære baser for at amerikanerne skulle kunne utføre sine operasjoner i Afghanistan, og begynte, om enn halvhjertet, en kampanje for å få kontroll med sine egne radikale islamister. I en TV-overført tale til forsvar for sin nye politikk prøvde Musharraf å overbevise folket om at en allianse med USA ville sikre Pakistans kjernevåpenprogram, pakistanske interesser hva gjelder Kashmir, og den økonomiske utviklingen av landet gjennom vestlig støtte.³¹⁸

President Musharraf har møtt motstand ikke bare blant religiøse krefter, men også blant sekulære. Dette har ifølge en rekke observatører gjort at religiøse og sekulære krefter i det siste har stått for en felles plattform, en motstand mot en *for* vestvennlig politikk. I nasjonalforsamlingen blir for eksempel ad hoc allianser dannet på bakgrunn av en *opposisjon mot* regjeringens USA-vennlige holdning, hvor en rekke politikere hevder at mye blir “spill for galleriet” i stedet for en oppriktig innenrikspolitikk til beste for landet. Musharraf har blitt konfrontert med stadige krav fra opposisjonspartiene, men også fra jurister, menneskerettighetsaktivister og fagorganisasjoner som har kritisert ham for å innføre tiltak presset frem av USA. Tiltakene omfatter, ifølge opposisjonen og ulike menneskerettighetsorganisasjoner, økt overvåking, brudd på presse- og ytringsfrihet, og en sterkere rolle for militæret i Pakistan.

Når Musharraf blir kritisert for ikke å ta et seriøst oppgjør med ekstremisme i Pakistan, skyldes det nok også at regjeringens tiltak for å slå ned på radikal islamisme i realiteten hovedsakelig har vært rettet mot arabere og andre utlendinger som tilhører al-Qaida, samt de pakistanske radikale gruppene som tilbyr al-Qaida tilflukt og et fristed. I oktober 2002 var omlag 400 av de 600 mistenkte al-Qaida-militante som ble holdt i Guantanamo, arrestert av pakistanske sikkerhetsstyrker. Når regjeringen lover strengere kontroll og tiltak, har dette gitt grobunn for misnøye og et økt rekrutteringsgrunnlag for ekstremisme.³¹⁹ De siste militære offensivene i Waziristan og de mange arrestasjonene i de pakistanske byene Karachi, Gujrat og Faisalabad, etter attentatforsøkene mot finansminister Aziz i juli 2004, viste imidlertid at utfordringene er store. Flere hevder nå at utenlandske radikale islamister har fått et godt fotfeste hos de lokale radikale gruppene i Pakistan.³²⁰

I en sammenlikning mellom de to pakistanske militære lederne Zia ul-Haq og Pervez Musharraf, gir Weaver en god beskrivende analyse av hvordan Zia bidro til å skape og frembringe jihad-grupper i Pakistan, mens Musharraf arvet dem.³²¹ Mens Zia med hjelp av CIA og saudisk

³¹⁸ “Text of President Musharraf’s Address to the Nation,” *Dawn*, 12. januar 2002, <http://www.dawn.com/2002/01/12/speech020112.htm>.

³¹⁹ Intervju med Pensj. Gen. Hamid Gul, Islamabad, 14. mai 2003.

³²⁰ Intervju med direktør Samina Ahmed, International Crisis Group, per e-post, juli 2004.

³²¹ M. A. Weaver, *Pakistan in the Shadow of Jihad and Afghanistan*, New York: Farrar, Straus and Giroux, 2002.

etterretning forvandlet en nasjonal afghansk kamp mot Sovjetunionen til en hellig krig ved å legge til rette for militær (våpen og ressurser) bistand til mujahideen i Afghanistan, mener Weaver at Musharraf har gjort det samme ved å avvise de sekulære, nasjonalistiske bevegelsene i Kashmir og ved å gi støtte til islamistiske krefter. Dette skulle være god politikk på hjemmebane og skulle sikre pakistansk kontroll over opprørsgruppene i Kashmir.³²²

Det er en rekke faktorer som har bidratt til et skifte i ideologi hos de ulike væpnede kashmirske gruppene. Viktige argumenter er indiske styrkers fremtreden og taktikk i indiskkontrollert Kashmir, støtte til pro-pakistanske grupper fra Islamabad og tilgangen på store antall mujahideen fra Afghanistan. I tillegg kommer den siste tids anti-amerikanisme og regimets tilnærming til USA.

President Musharraf har etter press fra amerikanerne og som USAs “special ally” lovet å ta “kampen mot terror” seriøst. Han har lovet et personlig engasjement og ansvar for å holde de radikale gruppene i sjakk. Han har gjentatte ganger understreket viktigheten av å konfrontere og undertrykke de radikale gruppene og sin vilje til å øke sin kontroll over hvordan madrassaene drives. En konfrontasjon mellom Musharraf og de radikale gruppene synes uunngåelig, spesielt siden USA opprettholder et kontinuerlig press. Jo svakere Musharrafes regjering er blitt og jo mer landet synes å bli underlagt USA, dess mer aktive synes de radikale gruppene å bli. En ny voldsbølge er oppstått etter at Musharraf våren 2002 sikret seg fem nye år ved makten. At mange stiller spørsmål ved hans troverdighet, er blitt tydeligere etter flere drapforsøk mot presidenten desember 2003 og januar 2004.

7.2 Fra lokal til global jihad

Idéen om jihad mot en vantro fiende ble fremstilt som en plikt man hadde som muslim i forbindelse med Sovjetunionens okkupasjon av Afghanistan på 1980-tallet. Frivillige fra alle deler av den muslimske verden strømmet til Peshawar, ved den afghanske grensen nordvest i Pakistan. Byen, som ligger like ved de uoversiktlige stammeområdene hvor pakistanske myndigheter ikke har reell kontroll, ble på mange måter en arena for utviklingen av de mange islamske motstandsbevegelsene i Afghanistan.

Pakistan ble dermed som et resultat av Afghanistan-krigen, perioden på 1980-tallet og jihad mot sovjeterne, samt i perioden under Taliban, en slags bakgård for rekruttering og nettverking av muslimer til radikal virksomhet. Kashmir fulgte tett etter.

Da Sovjetunionen trakk seg ut av Afghanistan, ble dette oppfattet som en seier for den første afghanske jihad. Mujahideen som hadde slåss ved fronten følte en enorm stolthet og solidaritet, og dette ga både styrke og et ønske om å søke nye arenaer for jihad. Kashmir-konflikten kunne tilby ikke bare en kampsak, men også et tilholdssted og treningsmuligheter. I tillegg ble Pakistan

³²² Dette er en tese som blir klart støttet av Pensj. Gen. Hameed Gul, tidligere sjef for ISI, intervju, Islamabad 14. mai 2003, samt av journalist og forfatter Ahmed Rashid, intervju, Lahore, 16. mai 2003.

et attraktivt rekrutteringsområde og et fristed, i de kvasiautonome stammeområdene, men i større og større grad også i de store uoversiktlige byene.³²³

En problemstilling som denne studien har søkt å se nærmere på er: Hva ligger til grunn for den mer globale linjen (i form av rekruttering, ideologi, målsettinger)? Kommentatorer snakker om at det har skjedd en “Hijack Kashmir”, en kapring av den lokale konflikten. Det man i økende grad har sett er at Kashmir er blitt en samlende arena når det gjelder kampsak, ideologisk motivasjon og rekruttering.³²⁴ Pakistanske interesser har stått sentralt her.

Et viktig underliggende spørsmål har gjennom hele studien vært hvilken politikk som har blitt ført i møte med denne utviklingen i Pakistan og regionalt. Direkte og offisiell støtte til selve utviklingen av og fremgangen til disse radikale kreftene har vært med på å danne en infrastruktur som har sikret overlevelseshungrer for de radikale islamistene. Denne infrastrukturen har blitt matet gjennom 1990-tallet med ressurser og personell for å kunne drive jihad både hjemme og ute. Nye kampsaker – fra hellig krig i Afghanistan, Kashmir og i dag Irak, til et korrump eget regime eller en såkalt lakei av en pakistansk president – har nørt opp under motivasjonene.

Et annet spørsmål denne studien har sett på, er hvilke kontakter man har kunnet observere mellom de ulike gruppene. Det finnes klare tegn på at både sekteriske (sjia- og sunnimuslimske grupper) og radikale islamistiske Kashmir-orienterte grupper har hatt tilknytninger og ambisjoner utover sin nasjonale arena. For eksempel har den sunni-fundamentalistiske gruppen *Sipah-e-Sahaba Pakistan* (SSP) trolig mottatt store summer med finansiell støtte fra Saudi-Arabia, Emiratene og det irakiske regimet i forbindelse med Irak – Iran-krigen på 1980-tallet. Dette var en del av den generelle støtten til anti-iranske grupper, som et ledd i en strategi for å egge den sunnimuslimske baluch-befolkningen på hver side av den iransk-pakistanske grensen til opprør.³²⁵ Sjiamuslimske grupper som *Tehreek-e-Jafria* skal på sin side ha samarbeidet tett med iranske og libanesiske skriftlærde og radikale organisasjoner.

Selv om SSP ble erklært forbudt av president Musharraf i januar 2002, har gruppen vært blant dem som har markert seg sterkt i demonstrasjoner for Taliban og al-Qaida og mot USA. Mye tyder også på at pakistaneren og SSP-medlem Ramzi Yusuf var sentral i planleggingen av det første World Trade Center-anslaget 26. februar 1993, og også planla andre operasjoner i Iran, Filippinene og Pakistan. Ifølge forskeren Rohan Gunaratna og BBC-journalisten Kamran Khan skal Ramzi Yusuf ha vært i kontakt med, og til og med vært medlem av, al-Qaida-nettverket. I tillegg skal Ramzi Yusuf og hans onkel Khalid Sheikh Muhammad ha søkt tilflukt hos og samarbeidet nært med flere personer i *Sipah-e-Sahaba*.³²⁶ Dette er bare noen eksempler på

³²³ A. Rashid, “Pakistan on the Edge,” *The New York Review*, 10. oktober 2002, <http://www.nybooks.com/articles/15740>.

³²⁴ C. Gall, “A Nation at war. Afghanistan. Taliban allies kill 3 guards near Pakistan,” *New York Times*, 23. mars 2003, <http://www.nytimes.com/2003/03/23/international/asia/23KABU.html?ntemail1>.

³²⁵ B. Raman, “Iraq’s shadow on Balochistan,” *Asia Times*, 25. januar 2003, www.atimes.com/atimes/South_Asia/EA25Df01.

³²⁶ R. Gunaratna, *Inside Al-Qaeda. Global Network of Terror*, New York: Berkley Books, 2002, og K. Khan, “Ramzi’s Terror Network,” *The News*, 27. mars 1995 (via FBIS).

utstrakt kontakt mellom enkeltpersoner og grupper lokalt, regionalt og globalt.

I forbindelse med Bali-angrepene i november 2002 ble det igjen trukket forbindelser til Ramzi Yousef og Khalid Shaikh Mohammed.³²⁷ Det amerikanske nyhetsnettverket CNN rapporterte at al-Qaida hadde via en vevside tatt på seg ansvaret for Bali-bombene. Siden oppfordrer videre til:

The population of the Muslim world is 1.3 billion (300 million of them Arabs). The Muslims' human reserve is their brothers in Indonesia, Malaysia, Bangladesh, Pakistan and India. The nation must not forget these Muslim brothers and must inculcate them with Jihadi culture.³²⁸

Khaled Sheikh Mohammed, som betraktes som hjernen bak 9/11 og som en av de mest sentrale operative lederskikkelsene innenfor al-Qaida, ble arrestert hjemme hos en av lederne for det pakistanske politiske partiet *Jamaat-i-Islami*, Maulana Azzam Tariq. Partiet tilhører den religiøse alliansen *Muttahida Majlis-e-Amal* (MMA) og arrestasjonen vakte derfor bekymring hos pakistanske myndigheter. Tariq ble senere drept av rivaliserende fraksjoner høsten 2003. Partiet MMA hadde stor fremgang ved valget i 2002, og kontrollerer de lokale parlamentene i NWFP og Baluchistan. Som deCourcy skriver i en artikkel for *World Net Daily*:

Of course, it is one thing for al-Qaida to be close to radical elements within Pakistan if those elements are being actively marginalized by the regime, but it is a more serious thing entirely if those radical elements are not being marginalized by the Pakistani authorities.³²⁹

At tidligere radikale religiøse elementer er blitt en del av et parlamentarisk system etter valget i 2002, kan føre til enten at radikale krefter blir mindre ekstreme og at de oppnår større aksept. Hvordan Musharraf velger å håndtere utfordringene knyttet til radikal islamisme kan bli avgjørende for utviklingen fremover.³³⁰

Pakistans offisielle støtte til radikale grupper og mujahideen først i Afghanistan og senere i Kashmir – ble begrunnet med innen- og utenrikspolitiske ambisjoner og avveininger. Resultatet ser vi i dag i form av mer radikaliserede grupperinger med en mer global agenda. Tilstedeværelsen av flere arabiske, afghanske og andre jihadister har tydeliggjort denne internasjonale dimensjonen. En kontinuerlig tilstedeværelse av amerikanske og andre vestlige styrker i Afghanistan er med på å utvide, og samtidig definere målet hos de radikale kreftene ytterligere.

³²⁷ C. Overington, "Yes, it was us, al-Qa'idah reportedly brags," *The Sydney Morning Herald*, 9. november 2002, www.smh.com.au/articles/2002/11/08/103630843929.

³²⁸ *Ibid.*

³²⁹ DeCourcy, "Who was hiding al-Qaidas Sheikh?" *World Net Daily*, 6. mars 2003, www.worldnetdaily.com/news/article.asp?ARTICLE_ID=31371.

³³⁰ "Pakistan: The Mullahs and the Military," *ICG Asia Report No 36*, International Crisis Group, Islamabad, 20. mars 2003, http://www.icg.org/library/documents/report_archive/A400925_20032003.pdf.

På denne måten fortsetter Pakistan å være en sentral arena for mobiliseringen av radikale islamister. Pakistan er for lengst blitt et oppholdssted, et samlingspunkt og en rekrutteringsarena for en rekke islamistiske bevegelser, al-Qaida og “globale jihadister”. Dette har skapt nye forbindelser mellom “de globale jihadistene” og de lokale gruppene. Graden av koordinering og planlegging av angrepene som har funnet sted i Pakistan fra våren 2002, samt bruk av selvmordsbombere som en taktikk, noe som tidligere var ukjent blant de lokale gruppene, tyder videre på slike forbindelser. Forbindelsene eksisterer på ulike plan, noen ad hoc, saksorienterte og pragmatiske, andre på et ideologisk plan og gjennom for eksempel defineringen av en felles fiende: USA, og den politikk USA og Vesten tøyer overfor en rekke muslimske land. Det er gjennom nettopp denne logikken en rekke globale jihadister i dag, fra Tsjetsjenia, Irak og Kashmir, enes om en mer global ideologisk plattform. Utviklingen av de ulike gruppene er likevel bundet til den lokale konteksten, og dette vil på mange måter også definere overlevelsesnivåen.

Skillet mellom den lokale kampen og den globale jihad og arena er ikke klart. Grenselandet mellom det lokale og det globale har stått sentralt i studien. Det argumenteres for at det er skjedd en utvikling *mot* en mer global linje, men som vi har sett er den lokale konteksten likevel avgjørende. Denne utviklingen har funnet sted i et globalt miljø der den “globale jihad” er blitt mer lydhør, samtidig som lokale krefter – på bakgrunn av sitt historisk sterke fofeste – har kunnet bygge på dette. Defineringen av en felles fiende, USA, har imidlertid gjort denne overgangen lettere

8 BIBLIOGRAFI

Abou Zahab, M. Roy, O. (2002) *Réseaux islamiques. La connection afghano-pakistanaise*. Paris: CERI/Autrement.

Abou Zahab, M., Roy, O. (2004) *Islamist Networks. The Afghan-Pakistan Connection*. London: C. Hurst & co.

Ahrari, E. (2001) *Jihadi Groups, Nuclear Pakistan, and the Great Game*, Strategic Studies Institute: U.S. Army War College.

Andersen, L. E. & Aagard J. (2002) *Den afghanske forbindelse. Afghanistanveteraner, al-Qaida-netværk og den globale terrorisme*. København: Mellomfolkeligt Samvirke.

Baxter, C. & Kennedy, C. H. (eds) (2000) *Pakistan 2000*. Oxford: Oxford University Press.

Bennett Jones, O. (2002) *Pakistan. Eye of the storm*. London: Yale University Press.

Bergen, P. (2002) *Holy War, Inc. Inside the Secret World of Osama bin Laden*. London:

Phoenix.

Chapham, G.P. (2003) *The Geopolitics of South Asia. 2nd Ed.* Aldershot: Ashgate.

Esposito, J.L. (1999) *The Islamic Threat – Myth or Reality.* Oxford: Oxford University Press.

Faruqui, A. (2003) *Rethinking the national security of Pakistan: The price of strategic myopia.* Aldershot: Ashgate.

Fouda, Y. & Fielding, N. (2003) *Masterminds of Terror. The truth behind the most devastating terrorist attack the world has ever seen.* London: Mainstream Publishing.

Ganguly, S. (2001) *Conflict Unending. India-Pakistan tensions since 1947.* New York: Columbia University Press.

Gossman, P. (1996) *India's Secret Army in Kashmir.* New York: Human Rights Watch.

Gunaratna, R. (2002) *Inside al-Qaeda. Global Network of Terror.* New York: Berkley Books.

Haq, K. (Ed.) (2002) *The South Asian Challenge.* New York: Oxford University Press.

Hewitt, V. (2002) "An Area of Darkness, Still? The political evolution of ethnic identities in Jammu and Kashmir 1947-2001" I Fenton, S. og May, S. (eds)(2002) *Ethnonational Identities.* New York: Palgrave Macmillan.

International Crisis Group (2002) *Kashmir: Confrontation and Miscalculation*, Asia Report No. 35, 11. juli 2002,

http://www.icg.org/library/documents/report_archive/A400696_11072002.pdf

_____ (2002) *Pakistan: Madrasas, Extremism and the Military*, Asia Report No. 36, 29. juli 2002

http://www.icg.org/library/documents/report_archive/A400717_29072002.pdf

_____ (2002) *Pakistan: Transition to Democracy*, Asia Report No 40, 3. oktober 2002, http://www.icg.org/library/documents/report_archive/A400788_03102002.pdf

_____ (2003) *Pakistan: The Mullahs and the Military*, Asia Report No 49, 20.mars 2003,

http://www.icg.org/library/documents/report_archive/A400925_20032003.pdf

_____ (2004) *Unfulfilled promises: Pakistan's Failure to Tackle Extremism.* Asia Report No 73, 16. januar 2004,

<http://www.crisisweb.org/home/index.cfm?id=2472&l=1>

Jaffrelot, C. (ed.) (2002) *PAKISTAN: Nationalism without a nation?* London: Zed Books Ltd.

Kaur, R. (1996) *Political Awakening in Kashmir.* New Delhi:

Lévi, H.B. (2003) *Qui a tué Daniel Pearl?* Paris: Grasset.

Nesser, P. (2004) *Jihad in Europe*, FFI/Rapport – 2004/01146,
http://www.mil.no/multimedia/archive/00041/Jihad_in_Europe_41340a.pdf

Qureshi, H.U. (2003) *The Future Saviour of Pakistan?* Lahore: Ferozsons.

Rana, A. (2004) *A – Z of Jehadi Organizations in Pakistan*, Lahore: Mashal Publishers.

Ranstorp, M. (1998) “Interpreting the Broader Context and meaning of Bin-Laden’s Fatwa”
Studies in Conflict and Terrorism 21, 4, pp.321-30.

Rashid, A. (2000) *Taliban. Islam, Oil and the New Great Game in Central Asia*. London: I.B. Tauris.

Rashid, A. (2002) *Jihad. The rise of militant Islam in Central Asia*. New Haven: Yale University Press.

Reeves, S. (1999) *The New Jackals. Ramzi Yousef, Osama bin Laden and the Future of Terrorism*. Boston: Northeastern University Press.

Schofield, V. (2003) *Kashmir in Conflict*. New York: I.B. Tauris & Co Ltd.

Sharma, R. (2002) *Pak Proxy War. A story of ISI, bin Laden and Kargil*, New Delhi: Kaveri Books.

Stern, J. (2003) *Terror in the Name of God. Why Religious Militants Kill*. New York: Harper Collins Publishers.

Talbot, I. (1998) *Pakistan: A Modern History*. New York: St. Martin’s Press.

United States Department of State (2001) *Patterns of Global Terrorism 2000*

_____ (2002) *Patterns of Global Terrorism 2001*

_____ (2004) *Patterns of Global Terrorism 2003*

Vogt, K. og Heger, A. (2002) *Bruddet. Hellige krigere og en ny verdensorden*. Oslo: Cappelen.

Weaver, M.A. (2002) *Pakistan. In the shadow of Jihad and Afghanistan*. New York: Farrar, Strauss and Giroux.

Wirsing, R. (1994) *India, Pakistan, and the Kashmir Dispute*. New York:

Zutshi, U. K. (1986) *Emergence of Political Awakening in Kashmir*. New Delhi:

Intervjuer:

Dr. Samina Ahmed, *International Crises Group (ICG)*, Islamabad – 15. mai 2003
Amir Qazi Hussein Ahmed, *Jamaat-i-Islaami Pakistan*, Oslo – 22. august 2004
Dr. Shireen Ashraf, *Institute of Strategic Studies (ISS)*, Islamabad – 16. mai 2003
Abdul Ghaffar Aziz, *Jamaat-i-Islami Pakistan*, Lahore – 15. mai 2003, Oslo – 22. august 2004
Farhan Bokhari, journalist, *Financial Times*, Islamabad – 16. mai 2003
Dr. Suba Chandran, *Institute of Peace and Conflict Studies (New Delhi)*, Singapore – 7. januar 2005
Pensj. Gen. Hamid Gul, Islamabad – 14. mai 2003
Rohan Gunaratna, Professor, Zurich – 24. mars 2004, Singapore – 7. januar 2005
Kamran Khan, journalist, *The News*, Islamabad – 16. mai 2003
Sardar Khalid Ibrahim Khan, *Jammu and Kashmir Peoples Party*, Rawalpindi, 14. mai 2003
Dr. Rajesh S. Kharat, Professor, University of Mumbai, Trondheim – 8. februar 2003
Pensj. Gen Lt Talat Masood, Islamabad – 13. mai 2003
Dr. Shireen Mazari, Direktør, *Institute of Strategic Studies (ISS)*, Islamabad – 16. mai 2003
Amir Rana, journalist, *Daily Times*, Singapore – 7. januar 2005
Ahmed Rashid, journalist og forfatter, Lahore – 16. mai 2003
Pensj. Ob. Lt. Behram Sahukar, forsker ved Centre for Terrorism and Security Studies (New Delhi), Zurich – 25. mars 2004.
Aqil Shah, *International Crises Group (ICG)*, Islamabad – 14. mai 2003
Owais Tohid, journalist, *Christian Science Monitor*, 16. mai 2003
UNMOGIP, observatører, Islamabad - 15. mai 2003
Mr. Rizwan Zeb, *Institute of Regional Studies (Islamabad)*, Singapore – 7. januar 2005

Aviser, tidsskrifter, vevsider osv:

Asia Times, <http://www.atimes.com>
BBC News, <http://news.bbc.co.uk/>
Christian Science Monitor, <http://csmonitor.com>
CNN, <http://edition.cnn.com>
Far Eastern Economic Review, <http://www.feer.com/>
Human Rights Watch, <http://www.hrw.org>
India Monitor, <http://www.indiamonitor.com/>
The Indian Council of Social Science Research (ICSSR), www.icsr.org/
India Today, Bombay, <http://www.india-today.com/>
International Herald Tribune, <http://www.iht.com>
Jane's Defence Weekly, <http://jdw.janes.com>
Le Monde, www.lemonde.fr
Le Monde Diplomatique, www.monde-diplomatique.fr/
New York Times, www.newyorktimes.com
Regional Centre for Strategic Studies, <http://www.rcss.org>

Reuters, <http://www.reuters.com>

SITE Institute, <http://www.siteinstitute.org>

South Asia Analysis Group, www.saag.org

The Atlantic Online, <http://www.theatlantic.com/>

The Daily Times, Lahore, <http://www.dailytimes.com.pk>

The Dawn, Karachi, www.dawn.com

The Economist, www.economist.com

The Frontier Post, Peshawar, www.frontierpost.com.pk

The Guardian, www.theguardian.co.uk

The Herald, www.dawn.com/herald

The Hindu, New Delhi, www.hinduonnet.com

The Islamic Republic of Pakistan official website, <http://www.pakistan.gov.pk/>

The News, Islamabad www.jang.com.pk

The Observer, <http://observer.guardian.co.uk>

The Pakistan Times, Lahore, www.pakistantimes.net

The South Asia Terrorism Portal, <http://www.satp.org/satporgtp/satp/index.html>

The Sydney Morning Herald, www.smh.com.au/

The Times of India, New Delhi, www.timesofindia.indiatimes.com

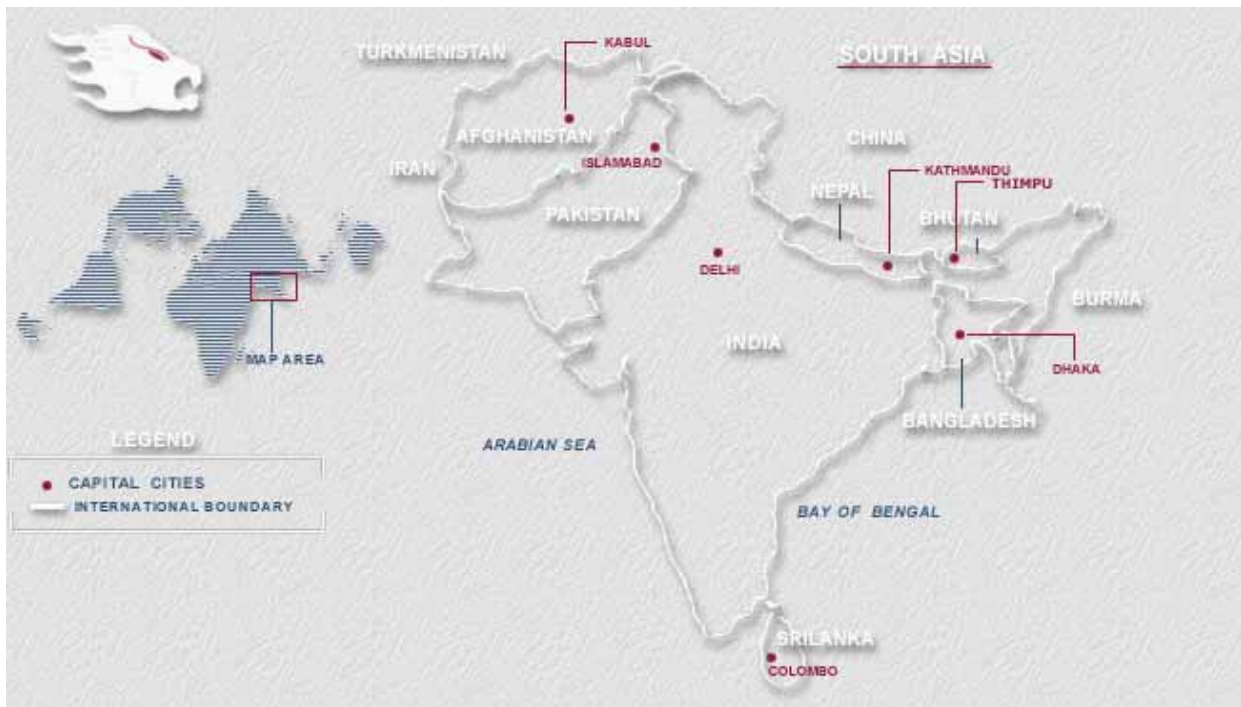
The Washington Post, www.washingtonpost.com

WorldNet Daily, <http://www.worldnetdaily.com>

Yahoo News, <http://dailynews.yahoo.com>

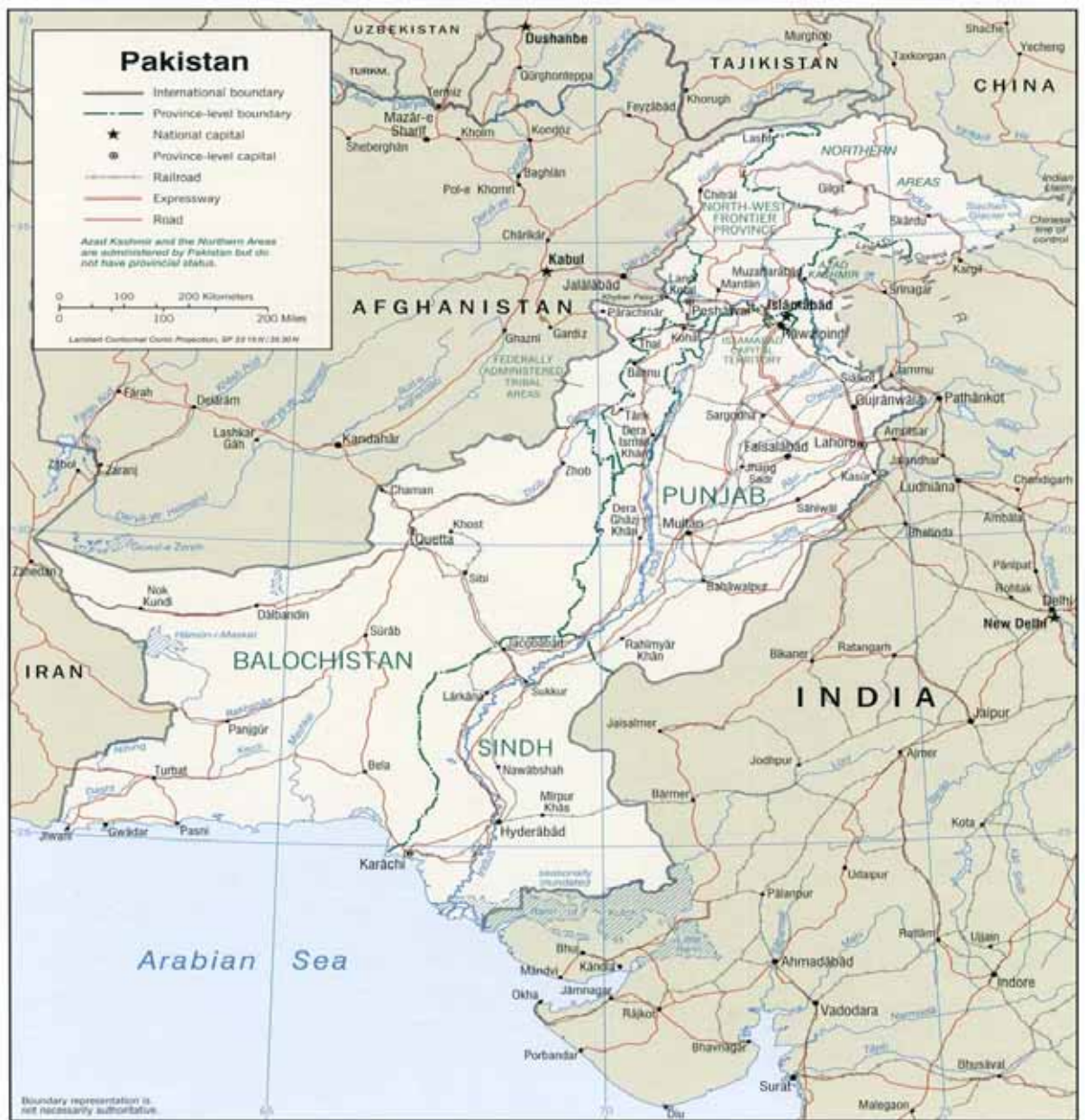
A KART SØR ASIA

Kilde: *South Asia Terrorism Portal* (www.satp.org)

B KART PAKISTAN

Kilde: The University of Texas Libraries (<http://www.lib.utexas.edu/maps/pakistan.html>)

C KART KASHMIR

Kart over det indiskkontrollerte Jammu – Kashmir og det pakistanskkontrollerte Azad Kashmir.

Kilde: The University of Texas Libraries (<http://www.lib.utexas.edu/maps/pakistan.html>)

